

Uvodnik

Sastanak na vrhu o Informacijskom društvu

Informacijsko je društvo doista postalo stvarnost za mnoge od nas: u svijetu prijenosnih računala, mobilnih telefona, optičkih kabela i internetskih priključaka krećemo se brzo i lako. Omiljeni nam je pretraživač u svakom trenutku spreman otkriti brojne informacije o stvari ili pojavi o kojoj baš sad želimo nešto znati. Prijatelj na drugom kraju Europe šalje nam poruku na koju će odmah primiti odgovor. Ako smo, pak, sami raspoloženi za stvaranje i raspačavanje informacija, vlastitu mrežnu stranicu možemo u kratkom vremenu učiniti dostupnom zainteresiranima diljem svijeta. Svijet je postao globalno selo, uzrečica je koja se često čuje. Neki od mojih kolega, sjajnih očiju, tvrde da smo gospodari moćne tehnologije koja pruža uvid u sve svjetsko znanje i da nas još samo korak dijeli od prelaska u društvo znanja.

Brojke, međutim, govore drugačije: na razvijenom Sjeveru živi samo 19% svjetskog stanovništva, ali i 91% korisnika interneta; od sto stanovnika Amerike, dvadeset su internetski korisnici, ali od sto stanovnika najvećega kontinenta, Azije, samo četiri koristi internet. Podjela na razvijeni Sjever i nerazvijeni Jug postala je još očitijom u Informacijskom društvu, stoga se glavnom preprekom njegovu daljnjem razvitku smatra upravo digitalni jaz, duboka i naizgled nepremostiva razlika u opremljenosti informacijskom tehnologijom i podučenosti za njezinu uporabu. Niska razina informacijske pismenosti u zemljama Juga samo se nadovezuje na nisku razinu elementarne pismenosti i povećava postojeću nejednakost među razvijenim i nerazvijenim dijelovima svijeta. Brojke pokazuju da se svijet u Informacijskom društvu ne razvija tako da postane globalno selo; naprotiv, velik dio svijeta ostaje isključen iz Informacijskog društva, što znači da nam i dalje ostaju nepoznate brojne i različite kulture, tradicije, jezici i običaji.

Opasnost od daljnjeg širenja digitalnog jaza jedan je od razloga za sazivanje Svjetskog sastanka na vrhu o Informacijskom društvu. Sastanak bi se trebao održati u dvije faze, najprije u Ženevi od 10. do 12. prosinca ove godine, a potom u Tunisu u studenome 2005. godine. Sazivanje sastanka inicirala je Međunarodna telekomunikacijska unija koja ima i vodeću ulogu u njegovoj organizaciji. Za svoj je prijedlog osigurala podršku Ujedinjenih naroda i pokroviteljstvo njihovoga glavnog taj-

nika. Kako je riječ o sastanku na vrhu, očekuje se da će na njemu sudjelovati predstavnici vlada, izvršni ravnatelji pojedinih organizacija UN-a, poput Svjetske zdravstvene organizacije, Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo i UNESCO-a, da spomenemo samo neke, te predstavnici industrijskog sektora, nevladinih organizacija i medija. Cilj je sastanka uskladiti mišljenja različitih sudionika o tome kako bi se trebalo razvijati Informacijsko društvo i postići dogovor o njegovoj budućnosti. Sastanak u Ženevi trebao bi završiti usvajanjem dvaju dokumenata: *Izjave o načelima* i *Plana djelovanja*. *Izjava o načelima* trebala bi biti jasan iskaz političke odlučnosti i volje da se Informacijsko društvo oblikuje na dogovorenim načelima, dok bi *Plan djelovanja* sadržavao popis konkretnih koraka koje treba poduzeti da bi se usvojena načela ostvarila.

Kao nevladina organizacija zainteresirana za buduću ulogu i zadaće knjižnica u Informacijskom društvu, IFLA od samog početka nastoji sudjelovati u UNESCO-ovim pripremama za Svjetski sastanak na vrhu. Kao i mnoge druge nevladine udruge, IFLA se boji da će jak utjecaj Međunarodne telekomunikacijske unije, organizacije čiji su članovi, osim državnih telekomunikacijskih tvrtki, i mnoge privatne firme, kao i utjecaj privatnog sektora općenito, usmjeriti raspravu o Informacijskom društvu

Sadržaj

2	Razgovarali smo
4	Iz rada Društva
11	Iz regionalnih društava
14	Iz knjižnica
21	Hrvatsko knjižnično vijeće
24	Međunarodna zbivanja
33	Vijesti iz EBLIDA-e
34	Skupovi i predavanja u zemlji
40	Skupovi u inozemstvu
45	Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara (CSSU)
47	Novi naslovi
48	Prikazi knjiga
50	Osobne vijesti

na tehnološka pitanja, primjerice pitanja sigurnosti mreže, dok će društvene i kulturne posljedice tehnološkog razvika biti zanemarene. Na ovogodišnjoj kolovoškoj konferenciji u Berlinu, IFLA je usvojila rezoluciju o Svjetskom sastanku na vrhu u kojoj govori o knjižnici kao srcu Informacijskog društva. U rezoluciji se pozivaju vlade pojedinih zemalja da potaknu osnivanje knjižnica za siromašne stanovnike gradova i sela, osiguraju besplatne osnovne knjižnične usluge, ojačaju obrazovne programe i programe opismenjivanja u knjižnicama, omogućće jednak pristup internetu te pomognu u uključivanju raznovrsnih lokalnih sadržaja na mrežu.

IFLA-inci su predstavnici aktivno sudjelovali i u radu pripremnih skupova za Svjetski sastanak na vrhu, održanih tijekom 2002. godine u Ženevi, Parizu i Bukureštu, te u raspravi što ju je krajem 2002. godine UNESCO pokrenuo na mreži, s ciljem prikupljanja primjedbi na nacрте dokumenata koji se pripremaju za usvajanje na sastanku. Konačan prijedlog teksta *Izjave o načelima* i *Plana djelovanja* nije, naime, još oblikovan zbog temeljnih razlika u mišljenju i stavovima o tome kako bi trebalo razvijati internet. Neki od sudionika htjeli bi da se internet razvija kao tržišno usmjerena komunikacijska mreža, dok bi za druge on morao biti otvoren i svima jednako dostupan izvor informacija. Taj će prijedpor biti teško premostiti u kratkom vremenu koje nas još dijeli od održavanja sastanka.

Kako bi svratila pozornost na knjižnice, IFLA je početkom studenoga ove godine u zgradi Ujedinjenih naroda u Ženevi organizirala posebnu konferenciju pod nazivom *Knjižnice u srcu Informacijskog društva*. Na konferenciju su pozvani predstavnici knjižničarskih društava, ali i predstavnici državnih delegacija koje se pripremaju za sudjelovanje na Svjetskom sastanku na vrhu. IFLA želi poslati jasnu poruku da su knjižnice središnja mjesta Informacijskoga društva, otvorena svima uz jednake uvjete, koja pružaju potrebnu poduku iz služenja tehnologijom i pomoć u pronalaženju raznovrsnih i vrijednih informacija.

Aleksandra Horvat

Philip Gill

Na 1. savjetovanju za narodne knjižnice održanom u Splitu u lipnju 2003. razgovarali smo s Philipom Gillom koji je bio na čelu radne skupine IFLA-ine Sekcije za narodne knjižnice koja je sastavila nove Smjernice za narodne knjižnice.

Gospodine Gill, znamo Vas kao predsjednika radne skupine IFLA-ine Sekcije za narodne knjižnice koja je sastavila nove Smjernice za narodne knjižnice. Možete li nam reći nešto više o sebi, Vašem stručnom djelovanju i karijeri?

Cijeli svoj radni vijek proveo sam u narodnoj knjižnici. U mirovinu sam otišao kao ravnatelj Narodne knjižnice u okrugu Warwickshire, u srednjoj Engleskoj, s 500 000 stanovnika. U IFLA-i sam bio predsjednik Sekcije za narodne knjižnice i za vrijeme mog mandata priredili smo ovo novo izdanje Smjernica.

Među knjižničarima često je pitanje da li je moguće sastaviti standarde i smjernice koji će biti primjenjivi

u narodnim knjižnicama diljem svijeta, a koji se međusobno u velikoj mjeri razlikuju s obzirom na stupanj razvoja, resurse kojima raspolažu i okruženju u kojima djeluju?

Da, to je svakako vrlo važno pitanje i jedan od osnovnih problema o kojem smo razmišljali prilikom sastavljanja Smjernica – da li je moguće proizvesti univerzalno primjenjive standarde. Zbog toga nismo sastavili detaljne standarde kao što su bili oni u izdanju Smjernica iz 1977. godine. No, od samoga početka, na seminarima na kojim se raspravljalo o sadržaju Smjernica, ljudi su nam jasno rekli da žele da se u Smjernice uključe IFLA-ini standardi na koje će se moći pozvati u pregovorima s lokalnim političarima. Stoga smo, gdje god je to bilo moguće, uključili preporučene standarde za službe i usluge naglasivši pri tome da smo svjesni velikih razlika u sredstvima kojima knjižnice raspolažu, uključivanju novih tehnologija i sl. Smatram da ti standardi nisu pretenciozni – u nekim zemljama oni su već postignuti, u drugima tek trebaju biti dostignuti. Mislim da smo uspjeli postići ravnotežu između preporučenih standarda i onog što je realno moguće postići u određenim uvjetima.

U ovim Smjernicama, kao i u nizu drugih dokumenata, naglašava se da osnovne knjižnične usluge trebaju biti besplatne u skladu s osnovnim načelom djelovanja narodne knjižnice – osiguravanje pristupa svima. Možete li nam definirati što bi bile osnovne usluge?

U UNESCO-ovom i IFLA-inom Manifestu za narodne knjižnice jasno je rečeno da usluge narodne knjižnice moraju biti besplatne i mi smo u ovim Smjernicama čvrsto poduprli taj stav. Teško je reći što bi bile osnovne knjižnične usluge – u pojedinim se europskim zemljama, kao što je Hrvatska, naplaćuje članarina, u Engleskoj to nije slučaj, ali mi naplaćujemo neke druge usluge, primjerice posudbu AV-građe, dok su u Portugalu i Finskoj sve usluge narodne knjižnice besplatne. Razumijemo da u određenim zemljama naplaćivanjem članarine knjižnice dobivaju znatna sredstva, no naše je stajalište da, gdje god je to moguće, usluge trebaju biti besplatne. Dat ću Vam jedan primjer iz Engleske: prije nekog vremena jedan je korisnik tražio knjigu Thomasa Hardyja. Knjiga je bila posuđena, ali smo imali audiovrpcu s njegovom poezijom – on ju je posudio i mi smo mu naplatili posudbu, što je apsurdno – korisnik je za istu informaciju morao platiti samo zato što je bila na drugom mediju. U svakom slučaju, ako želimo osigurati pristup svima, treba nastojati da sve usluge budu besplatne.

Što će, po Vašem mišljenju, biti glavni izazovi za narodnu knjižnicu u budućnosti?

Mislim da će glavni izazov biti upotreba informacijskih tehnologija koje su imale ogroman pozitivan utjecaj na službe narodnih knjižnica. Pred knjižnicama stoji izbor kako će ubuduće pružati usluge, odnosno kako uspostaviti ravnotežu između novih tehnologija i tradicionalnih usluga jer pokazatelji govore da ljudi još uvijek očekuju od narodne knjižnice i tradicionalne usluge. To uvelike ovisi o stupnju razvoja i okolnostima, i mora se poštovati, ali se istodobno treba raditi na uvođenju novih tehnologija i podizanju razine usluga.

Dosad su Smjernice prevedene na dvadeset jedan jezik. Imate li povratne informacije o njihovom učinku u zemljama u kojima se primjenjuju? Da li ste predviđeli istraživanje ili način praćenja njihove implementacije i utjecaja na rad narodnih knjižnica?

Imam određene neslužbene reakcije – ljudi mi govore da ih primjenjuju i koriste za sastavljanje svojih standarda i smjernica. Sama činjenica da su prevedene na dvadeset jedan jezik, a u tijeku su i još neka prevođenja, govori da se Smjernice koriste. Primjerice, u Rusiji je svaka regionalna knjižnica dobila besplatan primjerak Smjernica. Što se tiče sustavnog promatranja i istraživanja, mislim da je za to još rano s obzirom na to da je od njihova objavljivanja proteklo tek dvije godine. Za tri do četiri godine bilo bi dobro provesti istraživanje o utjecaju Smjernica na rad narodnih knjižnica, no kako sam ja u mirovini, to će učiniti moji kolege.

Objavljivanjem Smjernica Vaš posao očito nije završio. Došli ste u Hrvatsku i Vaša prisutnost na ovome skupu velika je podrška promociji Smjernica u hrvatskoj knjižničarskoj zajednici. Planirate li sudjelovati na još nekim stručnim skupovima i imate li plan daljnje promocije?

Da, nakon Hrvatske putujem u Maleziju. Nisam siguran koliko ću još dugo to raditi jer sam u mirovini, no IFLA planira i druge načine promocije i zasigurno će se i nadalje na tome raditi.

Razgovarala I. Kranjec

6. sjednica Glavnog odbora Hrvatskoga knjižničarskog društva održana elektroničkom poštom 18. travnja 2003.

U radu sjednice elektroničkom poštom sudjelovali su: **Alemka Belan-Simić** (predsjednica HKD-a), **Tanja Sušec** (predsjednica Stručnog odbora HKD-a), **Tea Grujić** (predsjednica DB-a Istre – 2. potpredsjednica HKD-a), **Dražen Herman** (predsjednik DK-a Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja), **Ružica Junačko** (predsjednica DK-a Slavonski Brod), **Edita Bačić** (predsjednica DK-a Split), **Marica Šapro-Ficović** (predsjednica KD-a Dubrovnik), **Borivoj Radojčić** (predsjednik KD-a Međimurske županije), **Senka Tomljanović** (predsjednica KD-a Rijeka), **Željkan Čeč** (predsjednik KD-a Varaždinske županije – 1. potpredsjednik HKD-a), **Dunja Seiter-Šverko** (predsjednica Zagrebačkog KD-a).

Pozivu na sjednicu elektroničkom poštom nisu se odazvali: **Nada Profozić** (predsjednica DK-a Karlovac), **Jelka Pavičić** (predsjednica DK-a Like), **Emilija Pezer** (predsjednica DK-a Slavonije i Baranje), **Elvira Katić** (predsjednica DK-a Zadar), **Suzana Deak** (predsjednica KD-a Krapinsko-zagorske županije), **Renata Rupčić** (predsjednica KD-a Sisačko-moslavačke županije).

Dnevni red:

1. usvajanje prijedloga Izvršnog odbora da na IFLA-i u Berlinu sudjeluju Alemka Belan-Simić, predsjednica, i Tea Grujić, potpredsjednica HKD-a
2. usvajanje prijedloga Izvršnog odbora o isplataama honorara putem Ugovora o autorskim uslugama.

Ad 1

Hrvatsko knjižničarsko društvo dobilo je ponudu Urlike Lang iz Gradske i sveučilišne knjižnice "Carl von Ossietzky" iz Hamburga za plaćanje dviju kotizacija članovima HKD-a za sudjelovanje na IFLA-inoj skupštini u Berlinu. U financijskom planu za ovu godinu bilo je predviđeno, osim sudjelovanja članova stručnih tijela IFLA-e, i sudjelovanje 1 predstavnika HKD-a. Međutim, kako je ponuđeno podmirenje dviju kotizacija, na 3. sjednici Izvršnog odbora Hrvatskoga knjižničarskog društva održanoj 8. travnja 2003. predloženo je da se ponuda prihvati te da na IFLA-inoj skupštini sudjeluju Alemka Belan-Simić i Tea Grujić.

Glavni odbor je usvojio prijedlog Izvršnog odbora s 11 od mogućih 17 glasova (svi članovi Glavnog odbora koji su se javili elektroničkom poštom glasovali su za prihvatanje prijedloga).

Ad 2

Izvršni odbor je na svojoj 3. sjednici predložio da se ubuduće svi honorari (primjerice za prijevode, lekturu i sl.) isplaćuju putem Ugovora o autorskim uslugama, na koje se plaća nešto viši porez nego na ugovore preko Studentskog servisa, ali se time omogućuje transparentno i pravovaljano financijsko poslovanje. Izrađeni su obrasci ugovora, kao i obrasci za upis svih troškova vezanih uz pojedino izdanje HKD-a, koji će ispunjavati urednici izdanja.

Glavni odbor usvojio je prijedlog Izvršnog odbora s 11 od mogućih 17 glasova (svi članovi Glavnog odbora koji su se javili elektroničkom poštom glasovali su za prihvatanje prijedloga).

Zapisničarka: Ana Barbarić, stručna tajnica HKD-a

Predsjednica HKD-a: Alemka Belan-Simić

7. sjednica Glavnog odbora Hrvatskoga knjižničarskog društva održana 13. lipnja s početkom u 10 sati u prostorijama HKD-a

Sjednici su prisustvovali: **Alemka Belan-Simić** (predsjednica HKD-a), **Tanja Sušec** (predsjednica Stručnog odbora HKD-a), **Tea Grujić** (predsjednica DB-a Istre – 2. potpredsjednica HKD-a), **Dražen Herman** (predsjednik DK-a Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja), **Jelka Pavičić** (predsjednica DK-a Like), **Ružica Junačko** (predsjednica DK-a Slavonski Brod), **Emilija Pezer** (predsjednica DK-a Slavonije i Baranje), **Martina Dragija Ivanović** (predsjednica DK-a Zadar, zamjena za Elviru Katić), **Borivoj Radojčić** (predsjednik KD-a Međimurske županije), **Senka Tomljanović** (predsjednica KD-a Rijeka), **Andreja Tominac** (potpredsjednica KD-a Sisačko-moslavačke županije, zamjena za Renatu Rupčić), **Željkan Čeč** (predsjednik KD-a Varaždinske županije – 1. potpredsjednik HKD-a), **Dunja Seiter-Šverko** (predsjednica Zagrebačkog KD-a).

Sjednici nisu prisustvovali: **Nada Profozić** (predsjednica DK-a Karlovac), **Edita Bačić** (predsjednica DK-a Split), **Marica Šapro-Ficović** (predsjednica KD-a Dubrovnik), **Suzana Deak** (potpredsjednica KD-a Krapinsko-zagorske županije).

Od 17 članova Glavnog odbora, 7. sjednici prisustvovalo je 13 članova.

Ostali: **Irena Pilaš** (predsjednica Nadzornog odbora HKD-a), **Aleksandra Horvat** (predsjednica Komisije za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja HKD-a), **Rajka Gjurković Govorčin** (glavna urednica izdanja HKD-a), **Tinka Katić** (glavna urednica VBH-a), **Ana Barbarić** (stručna tajnica HKD-a).

Sjednici nije prisustvovala Blaženka Peradenić-Kotur (predsjednica Etičkog povjerenstva HKD-a).

Dnevni red:

1. usvajanje dnevnog reda
2. usvajanje zapisnika sa 6. sjednice Glavnog odbora HKD-a održane elektroničkom poštom 18. travnja 2003.
3. izvještaj Izvršnog odbora HKD-a
4. financijski izvještaj za prvu polovinu 2003.
5. izvještaji regionalnih društava
6. izvještaji o odobrenim projektima HKD-a u okviru raspoloživih sredstava Državnoga proračuna za 2003. godinu na poziciji Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske

7. izvještaj Stručnog odbora HKD-a
8. izvještaji urednica izdanja HKD-a
9. izvještaj s Hrvatskog knjižničkog vijeća
10. plan rada HKD-a do kraja godine
11. dogovor o temi te o mjestu i vremenu održavanja 34. skupštine HKD-a
12. prijedlog imenovanja članova ocjenjivačkih odbora za dodjeljivanje Kukuljevićeve povelje i Nagrade "Eva Verona"
13. razno.

Ad 1

Dnevni red nadopunjen je točkom *Nominacija za nagradu Astrid Lindgren (2004.)* koja je uvrštena pod broj 11, a preostale točke pomaknute su za jedno mjesto. Tako nadopunjen dnevni red jednoglasno je prihvaćen.

Ad 2

Zapisnik sa 6. sjednice Glavnog odbora HKD-a održane elektroničkom poštom 18. travnja 2003. jednoglasno je prihvaćen.

Ad 3

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić izvijestila je prisutne o dopisu koji joj je uputio Predrag Perožić, sindikalni povjerenik i član Upravnog vijeća Sveučilišne knjižnice u Rijeci, a koji se odnosi na informacije o postupanju s knjižnim fondom Sveučilišne knjižnice Rijeka. Uz dopis je priloženo Rješenje Odjela za inspekcijske poslove Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture te Izvješće NSK-a o obavljenom stručnom nadzoru u Sveučilišnoj knjižnici u Rijeci. O dopisu Predraga Perožića Alemka Belan-Simić obavijestila je i Izvršni odbor na 3. sjednici održanoj 8. travnja, na kojoj je zaključeno kako će se o molbi kolege Perožića da se o dotičnom predmetu povede rasprava odlučiti na prvoj idućoj sjednici Glavnog odbora. Alemka Belan-Simić istaknula je da će se o dotičnom predmetu raspravljati i na 9. sjednici Hrvatskoga knjižničkog vijeća koja će se održati 17. lipnja. Predsjednica Stručnog odbora HKD-a Tanja Sušec naglasila je kako Glavni odbor ne može povesti raspravu o tom predmetu bez da je upoznat sa stavom Jurja Lokmera, ravnatelja Sveučilišne knjižnice Rijeka. Predsjednica Komisije za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja Aleksandra Horvat istaknula je kako predstavnici HKD-a u Hrvatskome knjižničnom vijeću trebaju na 9. sjednici HKV-a, na kojoj će se raspravljati o postupanju s knjižnim fondom Sveučilišne knjižnice u Rijeci, iznijeti stav HKD-a o dotičnom predmetu. Nakon kraće rasprave zaključeno je da:

1. Hrvatsko knjižničarsko društvo osuđuje svako neprofesionalno postupanje s knjižničnom građom, pa, temeljem Izvješća NSK-a, i ovo u Sveučilišnoj knjižnici u Rijeci

2. Hrvatsko knjižničarsko društvo smatra da bi sve osnivače knjižnica trebalo upozoriti da se na rukovodeća mjesta u knjižnicama trebaju izabrati dokazani knjižnični profesionalci kako bi se izbjegli propusti nastali na temelju nepoznavanja i nepoštivanja osnovnih stručnih pravila vezanih uz postupanje s knjižničnom građom.

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić izvijestila je članove Glavnog odbora o pristiglim molbama studenata bibliotekarstva s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakul-

teta u Zagrebu za učlanjene u HKD putem Kluba knjižničara. Izvršnom odboru HKD-a molbe su podnijeli sljedeći studenti: Ana Bušelić, Kruno Golubić, Bojan Macan, Irena Martinović, Dorja Mučnjak, Marija Pavelić i Amelija Žulj. Glavni odbor se složio s prijedlogom Izvršnog odbora da se nabrojani studenti učlane u Klub knjižničara HKD-a.

Ad 4

Članovi Glavnog odbora usmeno su obaviješteni o financijskom poslovanju HKD-a, kao i o uplaćenim i očekivanim uplatama od strane Ministarstva kulture. Saldo blagajne Društva je pozitivan, a pismeni financijski izvještaj za prvu polovinu 2003. bit će izrađen i prosljeđen Glavnom odboru nakon isteka mjeseca lipnja.

Ad 5

Predsjednici regionalnih društava, a u slučaju KD-a Sisačko-moslavačke županije potpredsjednica, usmenim su putem izvijestili Glavni odbor o aktivnostima svojih društava u prvih šest mjeseci tekuće godine. Pisane izvještaje prije početka 7. sjednice Glavnog odbora predala su sljedeća regionalna društva: DB Istre, DK Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, DK Karlovac, DK Slavonski Brod, DK Slavonije i Baranje, KD Međimurske županije i KD Rijeka.

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić zamolila je predsjednike regionalnih društava da obavijesti i pozive o održavanju skupština regionalnih društava šalju Hrvatskome knjižničarskom društvu kako bi ono na takve skupove moglo uputiti svoje predstavnike. Isto tako, regionalna društva bi trebala obavještavati HKD o svim promjenama u upravnim tijelima društava.

Ad 6

Aleksandra Horvat, voditeljica projekta *Slobodan pristup informacijama u službi razvitka demokracije* Komisije za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja HKD-a, izvijestila je prisutne o dosad održanim i planiranim okruglim stolovima i radionicama u Sisačko-moslavačkoj županiji te se zahvalila KD-u Sisačko-moslavačke županije, a posebno kolegici Jasni Jednačak, članici Komisije za slobodan pristup informacijama, na zalaganju i pomoći u organizaciji dosadašnjih skupova.

Kako Irena Medić, voditeljica projekta *Zaštita starih hrvatskih novina* Komisije za zaštitu građe HKD-a, nije prisustvovala sjednici, Glavni je odbor o započetim aktivnostima na tom projektu izvijestila Tanja Sušec, predsjednica Stručnog odbora.

Ad 7

Predsjednica Stručnog odbora HKD-a Tanja Sušec izvijestila je članove Glavnog odbora o aktivnostima Stručnog odbora u prvoj polovini 2003. Naglasila je kako se u novoobjavljenom dvobroju 22/23 HKD Novosti mogu naći prilozi koji govore o aktivnostima Stručnog odbora u proteklom razdoblju. Budući da HKD nastavlja s uspješno započetom praksom organiziranja okruglih stolova o aktualnim temama iz područja knjižničarstva, za kraj rujna 2003. planira se održavanje Okruglog stola o knjižničnom zakonodavstvu koji bi trebao poslužiti kao priprema HKD-a za moguće promjene Zakona o

6

Iz rada Društva

knjižnicama. Na 3. sjednici Stručnog odbora održanoj 6. lipnja odlučeno je da svaka sekcija HKD-a do 30. lipnja delegira svog predstavnika u Programski odbor spomenutog Okruglog stola. No, kako bi organizacija Okruglog stola o knjižničnom zakonodavstvu bila što uspješnija, predloženo je da se imenuje uži organizacijski odbor u sastavu: Edita Bačić, Aleksandra Horvat, Jelka Petrak i Snježana Radovanlija Mileusnić. Prijedlog je jednoglasno prihvaćen.

Ad 8

Tinka Katić, glavna urednica Vjesnika bibliotekara Hrvatske, izvijestila je Glavni odbor o planu rada uredništva VBH-a za 2003./2004. godinu. Najavila je više tematskih brojeva i početak objavljivanja VBH-a u elektroničkom obliku te istaknula kako se poziv za slanje radova nalazi na mrežnim stranicama Društva. Kako svi radovi koji pristižu u Uredništvo ili nisu za objavu ili je na njima potrebno još mnogo raditi kako bi zadovoljili kriterije za objavu, uredništvo VBH-a predložilo je organiziranje radionice *Kako napisati članak za Vjesnik bibliotekara Hrvatske*. Glavni odbor jednoglasno je prihvatio prijedlog, s napomenom da bi jednu takvu radionicu obvezno trebalo organizirati u sklopu 34. skupštine HKD-a.

Ana Barbarić, glavna urednica HKD Novosti, izvijestila je Glavni odbor o planiranom objavljivanju Novosti do kraja 2003. godine. Početkom svibnja Krešimir Pintarić zbog poslovnih se razloga zahvalio na članstvu u uredništvu HKD Novosti. Uredništvo je predložilo kao novog člana Ivanu Hebrang Grčić, znanstvenu novakinju na Katedri za bibliotekarstvo Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Prijedlog je jednoglasno prihvaćen.

Kako Sofija Klarin, glavna urednica mrežnih stranica Društva, nije prisustvovala sjednici, o radu je uredništva mrežnih stranica HKD-a, na temelju pisanog izvještaja glavne urednice, članove Glavnog odbora izvijestila stručna tajnica i članica uredništva mrežnih stranica Ana Barbarić. Posljednji sastanak Uredništva održan je 15. svibnja, kada su se Koraljka Golub i Krešimir Pintarić zbog poslovnih i osobnih razloga zahvalili na članstvu u Uredništvu. Uredništvo je kao nove članove predložilo Sanjicu Faletar, znanstvenu novakinju na Katedri za knjižničarstvo Pedagoškog fakulteta u Osijeku, i Damira Pavelića iz Knjižnice i dokumentacije Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Prijedlog je jednoglasno prihvaćen.

Izvještaj o radu Uredničkog odbora za niz Izdanja HKD-a podnijela je glavna urednica niza Rajka Gjurković Govorčin. Kako Mirna Willer, glavna urednica niza Povremena izdanja HKD-a, nije prisustvovala sjednici, o planiranim je izdanjima u nizu, na temelju pisanog izvještaja glavne urednice, članove Glavnog odbora izvijestila stručna tajnica Ana Barbarić.

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić obavijestila je Glavni odbor kako svi urednici izdanja HKD-a, nakon što izade pojedino izdanje, ispunjavaju jedinstveni obrazac u kojem se izražavaju troškovi objavljivanja tog izdanja. Na taj se način stječe bolji financijski uvid u izdavačku djelatnost Društva. Vezano uz troškove lektoriranja, budući da neki lektori rade samo lekturu, a neki lekturu i korekturu, Alemka Belan-Simić predložila je da se lektorima koji rade i korekturu isplati veći honorar nego onima koji rade samo lekturu. Prijedlog je jednoglasno prihvaćen.

Ad 9

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić, jedna od predstavnica HKD-a u Hrvatskome knjižničnom vijeću, izvijestila je Glavni odbor o 7. i 8. sjednici HKV-a.

Ad 10

Plan rada HKD-a do kraja 2003. uključuje održavanje sljedećih stručnih skupova: Okrugli stol o knjižničnom zakonodavstvu (kraj rujna 2003.), 7. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji (studenj 2003.) i 3. okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama (10. prosinca 2003.).

Predstavnicima HKD-a u IFLA-inim tijelima, Aleksandra Horvat, Ivanka Stričević i Daniela Živković, kao i predsjednica Alemka Belan-Simić i potpredsjednica Tea Grujić prisustvovali će 69. IFLA-inoj konferenciji u Berlinu.

Prisutni su obaviješteni da se program stručnog putovanja u Egipat (u novom terminu od 7. do 12. listopada 2003.) nalazi na mrežnim stranicama Društva.

Ad 11

HKD, kao jedan od triju nominatora za nagradu Astrid Lindgren iz Hrvatske (uz GK Rijeka i Hrvatski centar za dječju knjigu), uputilo je poziv za nominiranje programa u kategoriji projekata za poticanje čitanja. Na poziv HKD-a stigla su dva prijedloga: projekt Knjižnica grada Zagreba, Gradske knjižnice, Odjela za djecu i mladež *Čitanje lektire na drugačiji način* i projekt Gradske knjižnice Rijeka, Dječjeg odjela Stribor *Mladi za mlade*. Na 3. sjednici Stručnog odbora održanoj 6. lipnja imenovano je stručno povjerenstvo koje je predložilo kandidata kojeg će HKD nominirati u kategoriji projekta za poticanje čitanja za nagradu Astrid Lindgren za 2004. Povjerenstvo u sastavu: Jadranka Slobodanac (savjetnica za narodne knjižnice NSK-a), Ivanka Stričević (predsjednica Komisije za dječje knjižnice HKD-a) i Evica Tihomirović (predsjednica Komisije za školske knjižnice HKD-a) predložilo je projekt *Mladi za mlade* Gradske knjižnice Rijeka. Glavni odbor jednoglasno je usvojio prijedlog povjerenstva, a GK-u Rijeka bit će upućen poziv da do 25. lipnja dostavi dokumentaciju vezanu uz projekt na engleskom jeziku kako bi se do 1. srpnja nominacija mogla uputiti u Stockholm. Predsjednica HKD-a predložila je da se u kategoriji koja se odnosi na pisca ili ilustratora knjiga nominira Zvonimir Balog, čime bi se podržao prijedlog Hrvatskog centra za dječju knjigu koji će pripremiti i uputiti svu dokumentaciju.

Ad 12

U raspravi o glavnoj temi, mjestu i vremenu održavanja 34. skupštine HKD-a izneseno je nekoliko prijedloga. Tanja Sušec, predsjednica Stručnog odbora, izvijestila je članove Glavnog odbora o prijedlozima koji su izneseni na 3. sjednici Stručnog odbora. Predložila je temu *Knjižnice budućnosti – most između univerzalnog ljudskog znanja i društvene zajednice*, Edita Bačić predložila je temu *Odgovorno knjižničarstvo*, a Andrea Božić temu *Imidž knjižničara i javno zagovaranje*. Osijek je, pak, predložen kao mjesto održavanja 34. skupštine. No, Emilija Pezer, predsjednica DK-a Slavonije i Baranje, izvijestila je Glavni odbor kako je na Izvanrednoj skupštini Društva knjižničara Slavonije i Baranje održanoj 12. lipnja

zaključeno da Društvo zbog objektivnih razloga ne bi moglo preuzeti organizaciju 34. skupštine HKD-a.

Alemka Belan-Simić predložila je da skupština bude nešto drugačije organizirana, tako da svaka sekcija bude zastupljena samo s jednim pozvanim izlaganjem na glavnu temu, što bi ostavilo više vremena za radne sastanke svih tijela HKD-a za vrijeme skupštine.

Alemka Belan-Simić predložila je Plitvička jezera kao moguće mjesto održavanja 34. skupštine, s time da se organizacijski dio ne bi većim dijelom prepustio Društvu knjižničara Lika zbog malog broja članova tog Društva. Predsjednica i potpredsjednica Zagrebačkog knjižničarskog društva, Dunja Seiter-Šverko i Irena Pilaš, ponudile su pomoć ZKD-a Društvu knjižničara Lika u organiziranju 34. skupštine.

Više članova Glavnog odbora predložilo je da tema 34. skupštine bude povezana s potrebnom prilagodbom hrvatskih knjižnica i/ili hrvatskog knjižničnog zakonodavstva ulasku u Europsku uniju. Moguće teme 34. skupštine o kojima se raspravljalo bile su: *Hrvatske knjižnice u europskom prostoru*, *Hrvatske knjižnice u svjetlu europskog zakonodavstva*, *Hrvatske knjižnice u svjetlu europskih integracija* i *Knjižnice, politika, javnost*. Zaključeno je da će do 30. lipnja biti produžen rok za slanje pismenih prijedloga o temi, mjestu i vremenu održavanja 34. skupštine.

Imenovan je organizacijski odbor 34. skupštine HKD-a koji, za početak, čine: Alemka Belan-Simić, predsjednica HKD-a, Tanja Sušec, predsjednica Stručnog odbora HKD-a, i Ana Barbarić, stručna tajnica HKD-a. Organizacijski odbor dobio je zadatak da na temelju pristiglih prijedloga definira osnovnu temu skupštine te mjesto i vrijeme održavanja 34. skupštine HKD-a.

Ad 13

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić izvijestila je Glavni odbor kako je radna grupa, koja je osnovana na 3. sjednici Glavnog odbora održanoj 29. studenoga 2002., sa zaduženjem da pregleda Pravilnik o dodjeli Kukuljevićeve povelje i Poslovnik Ocjenjivačkog odbora za dodjelu Kukuljevićeve povelje te predloži moguće promjene, odnosno precizniju razradu kriterija za dodjelu Povelje, zaključila kako ne treba mijenjati Pravilnik i Poslovnik.

Glavni odbor predložio je da se u Ocjenjivački odbor za dodjelu Kukuljevićeve povelje na 34. skupštini HKD-a imenuju: Aleksandra Horvat, Jelka Petrak, Dora Sečić, Dubravka Stančin-Rošić i Marija Šegota.

Glavni odbor predložio je da se u Ocjenjivački odbor za dodjelu Nagrade "Eva Verona" na 34. skupštini HKD-a imenuju: Silva Pavlinić, Snježana Radovanlija Mileusnić, Verena Tibljaš, Mirna Willer i Daniela Živković.

Ad 14

Zbog dužine sjednice pod točkom *Razno* nije ništa istaknuto.

Zapisničarka: Ana Barbarić, stručna tajnica HKD-a

Predsjednica HKD-a: Alemka Belan-Simić

8. sjednica Glavnog odbora Hrvatskoga knjižničarskog društva održana 2. listopada s početkom u 10.30 sati u prostorijama HKD-a

Sjednici su prisustvovali: **Alemka Belan-Simić** (predsjednica HKD-a), **Tanja Sušec** (predsjednica Stručnog odbora HKD-a), **Damjana Frančić** (tajnica DB-a Istre, zamjena za Teu Grujić), **Dražen Herman** (predsjednik DK-a Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja), **Nada Profozić** (predsjednica DK-a Karlovac), **Emilija Pezer** (predsjednica DK-a Slavonije i Baranje), **Ružica Junačko** (predsjednica DK-a Slavonski Brod), **Edita Bačić** (predsjednica DK-a Split), **Martina Dragija Ivanović** (predsjednica DK-a Zadar, zamjena za Elviru Katić), **Marica Šapro-Ficović** (predsjednica KD-a Dubrovnik), **Suzana Deak** (potpredsjednica KD-a Krapinsko-zagorske županije), **Borivoj Radojčić** (predsjednik KD-a Međimurske županije), **Senka Tomljanović** (predsjednica KD-a Rijeka), **Renata Rupčić** (predsjednica KD-a Sisačko-moslavačke županije), **Dunja Seiter-Šverko** (predsjednica Zagrebačkog KD-a).

Sjednici nisu prisustvovali: **Željkan Čeč** (predsjednik KD-a Varaždinske županije – 1. potpredsjednik HKD-a), **Jelka Pačić** (predsjednica DK-a Like).

Od 17 članova Glavnog odbora, 8. sjednici je prisustvovalo 15.

Ostali: Blaženka Peradenić-Kotur (predsjednica Etičkog povjerenstva HKD-a), **Irena Pilaš** (predsjednica Nadzornog odbora HKD-a), **Rajka Gjurković Govorčin** (glavna urednica niza Izdanja HKD-a), **Tinka Katić** (glavna urednica VBH-a), **Sofija Klarin** (glavna urednica mrežnih stranica HKD-a), **Mirna Willer** (glavna urednica niza Povremena izdanja HKD-a), **Danica Pelko** (predsjednica KD Krapinsko-zagorske županije), **Ana Barbarić** (stručna tajnica HKD-a).

Sjednici nije prisustvovala **Aleksandra Horvat** (predsjednica Komisije za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja HKD-a).

Dnevni red:

1. potvrđivanje zapisnika sa 7. sjednice Glavnog odbora održane 13. lipnja 2003.
2. financijski izvještaj za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2003.
3. izbor 2. potpredsjednika HKD-a
4. konačan dogovor o mjestu održavanja 34. skupštine HKD-a
5. razno

Predloženi dnevni red jednoglasno je usvojen.

Ad 1

Zapisnik sa 7. sjednice Glavnog odbora održane 13. lipnja 2003. jednoglasno je potvrđen.

Ad 2

Financijski izvještaj za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2003. jednoglasno je usvojen. Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić istaknula je kako su u financijskom izvještaju, u skladu s odlukom Glavnog odbora o boljem uvidu u financijsko poslovanje Društva, detaljnije specificirane stavke rashoda.

Iz rada Društva

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić izvjestila je članove Glavnog odbora kako je zbog isplaćivanja svih honorara putem Ugovora o autorskim uslugama znatno porastao obim poslova koji se tiču financija, te je za jedan njihov dio zadužena administrativna tajnica Amelija Žulj. Porastao je i obim poslova vezanih uz raspačavanje koje obavlja blagajnik Mate Šikić zbog povećanog broja izdanja i otkupa publikacija od strane Ministarstva kulture.

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić izvjestila je članove Glavnog odbora o podnesenom zahtjevu za financiranje Ministarstvu kulture za 2004.

Ad 3

Alemka Belan-Simić, predsjednica HKD-a, izvjestila je članove Glavnog odbora kako je Tea Grujić, dosadašnja 2. potpredsjednica HKD-a, napustila knjižničarsku struku, te zbog toga, odlučila da više ne može obnašati dužnosti 2. potpredsjednika Društva. Kako je 2. potpredsjednik Društva, sukladno odluci donesenoj na 32. izornoj skupštini HKD-a održanoj 2000. u Lovranu, član Hrvatskoga knjižničnog vijeća, Alemka Belan-Simić je Glavnom odboru prenijela mišljenje Izvršnog odbora da se zbog trajanja mandata članova HKV-a na mjesto 2. potpredsjednika Društva izabere predsjednik regionalnog društva koji je u prvom mandatu. Članovi Glavnog odbora su prihvatili prijedlog Izvršnog odbora, te je za 2. potpredsjednicu HKD-a jednoglasno izabrana **Senka Tomljanović** - predsjednica Knjižničarskog društva Rijeka.

Ad 4

Organizacijski odbor 34. skupštine HKD-a, osnovan na 7. sjednici Glavnog odbora, u sastavu Alemka Belan-Simić, predsjednica HKD-a, Tanja Sušec, predsjednica Stručnog odbora HKD-a i Ana Barbarić, stručna tajnica HKD-a, na sastanku održanog 1. srpnja na temelju rasprave vođene na 7. sjednici i prijedloga članova Glavnog odbora pristiglih elektroničkom poštom, donio je prijedlog da se 34. skupština HKD-a održi od 22. do 25. rujna 2004. na Plitvicama. Tema 34. skupštine bila bi *Knjižnice, politika, javnost : hrvatske knjižnice u svjetlu europskih integracija*. Glavni odbor usvojio je dotični prijedlog putem elektroničke pošte.

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić izvjestila je članove Glavnog odbora kako se u hotelima na Plitvičkim jezerima u rujnu ne organiziraju konferencije, te da je zbog toga Društvu za održavanje 34. skupštine na Plitvicama ponuđen termin tek u studenom 2004. Zbog toga je zatraženo od agencije Generalturist da ispita mogućnosti održavanja skupštine u Istarskoj i Šibensko-kninskoj županiji, jer će u Puli i Šibeniku sljedeće godine biti otvorene velike gradske knjižnice. Generalturist je priredio tri nove ponude za održavanje 34. skupštine u razdoblju od 22. do 25. rujna 2004.: hotelsko naselje Solaris kod Šibenika, hotel Pical u Poreču i otočje Brijuni.

Glavni odbor jednoglasno je odlučio da se 34. skupština Društva, kako zbog najpovoljnije cijene smještaja, tako i zbog mogućnosti obilaska atraktivne knjižnice u Šibeniku, održi u hotelskom naselju Solaris.

Prihvaćen je prijedlog Alemke Belan-Simić da svi članovi Izvršnog odbora HKD-a uđu u Organizacijski odbor 34. skupštine, u koji bi se uključio i predstavnik šibenske knjižnice.

Prihvaćen je prijedlog Alemke Belan-Simić da Programski odbor 34. skupštine, uz Organizacijski odbor čine predsjedni-

ci, odnosno predstavnici Sekcije za općeizdavaštvene i visokoškolske knjižnice, Sekcije za specijalne knjižnice, Sekcije za narodne knjižnice, Sekcije za školske knjižnice i Sekcije za obrazovanje i istraživanje. Zbog toga će se predsjednicima navedenih sekcija uputiti dopis sa zahtjevom da dostave ime člana Programskog odbora 34. skupštine HKD-a.

Ad 5

Pod točkom *Razno* podnešeni su izvještaji urednica izdanja HKD-a.

Tinka Katić, glavna urednica Vjesnika bibliotekara Hrvatske, izvjestila je Glavni odbor o planu rada Uredništva VBH. Najavila je objavljivanje "otvorenog" broja do kraja godine koji će izaći kao dvobroj 3/4 za 2003. Od najavljenih tematskih brojeva zaključeni su, te stoga najbliži objavljivanju, tematski broj o stalnom stručnom usavršavanju i tematski broj o serijskim publikacijama. Početak objavljivanja VBH-a u elektroničkom obliku planira se do kraja godine.

Ana Barbarić, glavna urednica HKD Novosti, izvjestila je Glavni odbor kako je planirano da broj 24 HKD Novosti izađe tijekom studenog.

Izvještaj o radu Uredničkog odbora, za niz Izdanja HKD-a, podnijela je glavna urednica tog niza Rajka Gjurković Gavorčin. Istaknula je kako je uredničkim planom predviđeno objavljivanje dva prijevoda stručnih djela, a ne jednog, kako je prvobitno bilo planirano.

Mirna Willer, glavna urednica niza Povremena izdanja HKD-a izvjestila je Glavni odbor o radu na objavljivanju čak 11 publikacija iz nizova *IFLA UBIKIM Publications, New Series* i *IFLA Professional Reports*.

Sofija Klarin, glavna urednica mrežnih stranica Društva, izvjestila je o radu Uredništva mrežnih stranica, te je preko članova Glavnog odbora pozvala regionalna društva na bolju suradnju.

Alemka Belan-Simić izvjestila je članove Glavnog odbora o Pozivu za predlaganje članova kulturnih vijeća Ministarstva kulture. Kako se prema Zakonu o kulturnim vijećima, radi kontinuiteta u radu, svake dvije godine imenuje pola članova Vijeća, ove su godine pozvane kulturne institucije i udruge, umjetnici i kulturni djelatnici da do 15. listopada podnesu pisane i obrazložene prijedloge osoba za izbor u pojedino kulturno vijeće. Alemka Belan-Simić prosljedila je Glavnom odboru prijedlog Izvršnog odbora da se ispred Hrvatskoga knjižničarskog društva za izbor u Vijeće za knjigu i nakladništvo predloži Mira Švob, članica Komisije za nabavu i izgradnju fondova i tajnica Sekcije za narodne knjižnice HKD-a, koja je objavila više stručnih radova na temu izgradnje zbirke u narodnim knjižnicama i voditelj je koordinirane nabave za narodne knjižnice u Gradu Zagrebu. Prijedlog je jednoglasno usvojen.

Tajnica DB-a Istre Damjana Frančić prenijela je stav Glavnog odbora DB-a Istre o problematici mogućeg smanjivanja broja obveznog primjerka. Stav Glavnog odbora DB-a Istre je da se taj broj ne bi trebao smanjivati, odnosno da bi se sveučilišnim knjižnicama trebala pružiti mogućnost selektivnog odabira obveznog primjerka. Damjana Frančić je to argumentirala slovenskim iskustvima. U Sloveniji je, naime, broj obveznih primjerka povećan na 16. Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić istaknula je kako će izvjestiti Radnu grupu za organiza-

ciju Okruglog stola o knjižničnom zakonodavstvu, koja se između ostalog bavi i problematikom obveznog primjerka, o stavu Glavnog odbora DB-a Istre.

Damjana Frančić je, zatim, istaknula kako je mišljenje Glavnog odbora DB-a Istre da se Sveučilišnoj knjižnici Pula treba vratiti funkcija matičnosti. Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić primjetila je kako je Sveučilišna knjižnica u Puli u sastavu riječkog Sveučilišta, za koje matičnu funkciju obavlja Sveučilišna knjižnica u Rijeci, a što je propisano Pravilnikom o matičnosti. Za dodatna pojašnjenja mogu se obratiti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici kao središnjoj matičnoj knjižnici. Damjana Frančić, također je, izvijestila o odluci Glavnog odbora DB-a Istre da se zatraži izmjena članka Zakona o knjižnicama koji govori o izboru ravnatelja, te o prijedlogu da se od nadležnih organa zatraži provjera statuta i pravilnika knjižnica u Hrvatskoj radi njihovog usklađivanja s važećim zakonskim odredbama.

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić izvijestila je članove Glavnog odbora o prijedlogu Muhameda Zlatana Hrenovice, predsjednika Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine, o bratimljenju tog Društva s HKD-om. Bratimljenje (*twinning*) europskih knjižničarskih društava dio je službene inicijative projekta PULMAN XT, a predsjednica HKD je na 69. IFLA-inoj skupštini u Berlinu potpisala pismo namjere o bratimljenju HKD-a i NPLA (Nizozemsko udruženje narodnih knjižnica) u okviru projekta PULMAN. Glavni odbor je podržao nastavak suradnje s Društvom bibliotekara Bosne i Hercegovine, kako kroz kontinuiranu akciju prikupljanja *bosniace* tako i razmjenom publikacija, a o eventualnom bratimljenju bi se moglo razgovarati tek na temelju ponuđenih programa.

Predsjednica HKD-a Alemka Belan-Simić izvijestila je Glavni odbor o sudjelovanju na predstojećoj Skupštini Saveza knjižničarskih društava Slovenije u Otočcu od 20. do 22. listopada, te sudjelovanju predsjednice Komisije za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja Aleksandre Horvat na IFLA-inoj predkonferenciji Svjetskog sastanka na vrhu o Informacijskom društvu, koja će se pod nazivom *Knjižnice u srcu Informacijskog društva* održati u Ženevi od 3. do 5. studenoga ove godine.

Zapisničarka: Ana Barbarić, stručna tajnica HKD-a

Predsjednica HKD-a: Alemka Belan-Simić

3. sjednica Stručnog odbora Hrvatskoga knjižničarskog društva održana 6. lipnja 2003. s početkom u 11,30 sati u prostorijama HKD-a

Prisutni: Sonja Avalon (Komisija za nabavu i izgradnju fondova), Edita Bačić (Komisija za visokoškolske knjižnice, Radna grupa za javno zagovaranje), Darija Čaleta (Komisija za muzejsko-galerijske knjižnice), Dunja-Marija Gabriel (Komisija za osobe s posebnim potrebama), Kluk Giunio (Komisija za automatizaciju), Aleksandra Horvat (Komisija za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja), Kata Hunsjak (Komisija za tehničke knjižnice), Maja Lalić (Komisija za zaštitu građe), Lidija Marković (Komisija za međuknjižničnu posudbu), Igor Mladinić (Komisija za glazbene knjižnice), Tatjana Nebesny (Komisija za statistiku), Spomenka Petrović (Radna grupa za pokretne knjižnice), Irena Pilaš (Komisija za državne informacije i službene publikacije), Dubravka Stančin-Rošić (Komisija za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje), Ivanka Stričević (Komisija za dječje knjižnice), Tanja Sušec (Komisija za medicinske knjižnice, predsjednica Stručnog odbora HKD-a), Zdenka Sviben (Komisija za narodne knjižnice), Evica Tihomirović (Komisija za školske knjižnice), Srna Vuković-Mottl (Komisija za zavičajne zbirke), Jasenka Zajec (Radna grupa za normizaciju)

Ostali: Alemka Belan-Simić, predsjednica HKD-a, i Ana Barbarić, stručna tajnica HKD-a

Odsutni: Tatjana Aparac-Jelušić (Komisija za izgradnju i opremu knjižnica), Maja Jokić (Sekcija za specijalne knjižnice), Jasna Kovačević (Komisija za upravljanje), Ivanka Kuić (Radna grupa za serijske publikacije), Robert Ravnić (Komisija za katalogizaciju), Liljana Sabljak (Radna grupa za čitanje), Dušanka Štrbac (Komisija za klasifikaciju i predmetno označivanje), Željko Vegh (Komisija za staru knjigu i povijest knjižnica), Daniela Živković (Komisija za stručno nazivlje)

Dnevni red:

1. prihvaćanje dnevnog reda
2. prihvaćanje zaključaka zapisnika s 2. sastanka Stručnog odbora održanog 13. prosinca 2002. godine
3. izvještaj o radu sekcija, komisija i radnih grupa u razdoblju između dvaju sastanaka
4. planovi sekcija, komisija i radnih grupa u 2003. godini
5. organizacija Okruglog stola o knjižničnom zakonodavstvu
6. pripreme za 34. skupštinu HKD-a – izbor glavne teme
7. izvještaj o radu na *Vodiču kroz HKD*
8. razno.

Ad 1

Dnevni red nadopunjen je točkom *Preporuka za nominaciju za nagradu Astrid Lindgren (2004.)* koja je uvrštena pod rednim brojem 8, dok je točka *Razno* pomaknuta na redni broj 9. Tako nadopunjen dnevni red jednoglasno je prihvaćen.

Ad 2

Zaključci s 2. sastanka Stručnog odbora održanog 13. prosinca 2002. jednoglasno su prihvaćeni.

Ad 3

Predsjednica Stručnog odbora HKD-a Tanja Sušec obavijestila je članove Stručnog odbora kako se u novoobjavljenom dvobroju 22/23 HKD Novosti mogu naći prilozi koji govore o aktivnostima Stručnog odbora u proteklom razdoblju. Nakon toga su na zamolbu T. Sušec predsjednici sekcija/komisija/radnih grupa, odnosno u pojedinim slučajevima njihovi zamjenici, podnijeli usmene izvještaje o aktivnostima stručnih tijela HKD-a u razdoblju između 2. i 3. sjednice Stručnog odbora.

Ad 4

Predsjednica Stručnog odbora Tanja Sušec obavijestila je članove Stručnog odbora kako je većina sekcija, komisija i radnih grupa predala pismene izvještaje o svom radu koji sadrže i planove rada stručnih tijela HKD-a do kraja 2003.

Ad 5

Predsjednica Stručnog odbora Tanja Sušec istaknula je kako HKD nastavlja s uspješno započetom praksom organiziranja okruglih stolova o aktualnim temama iz područja knjižničarstva. Sljedeći takav skup koji se planira održati u jesen 2003. Okrugli je stol o knjižničnom zakonodavstvu koji bi trebao poslužiti kao priprema HKD-a za moguće promjene Zakona o knjižnicama. Rasprava o Zakonu o knjižnicama bila bi i glavna tema najavljenog Okruglog stola. Predloženo je da svaka **sekcija** do kraja lipnja 2003. odredi jednog kandidata koji bi ušao u organizacijski odbor Okruglog stola o knjižničnom zakonodavstvu. Na taj bi se način pokušalo osigurati da u raspravi na Okruglom stolu, a poslije i u mogućim promjenama Zakona o knjižnicama, bude zastupljena problematika svih vrsta knjižnica, odnosno područja knjižničarstva. Prijedlog je jednoglasno prihvaćen.

Istaknuto je kako se ova inicijativa mora povezati s Radnom grupom za obvezni primjerak, koja već postoji pri Hrvatskom knjižničnom vijeću.

Ad 6

U raspravi o glavnoj temi 34. skupštine HKD-a izneseno je nekoliko prijedloga. Tanja Sušec predložila je temu pod nazivom "Knjižnice budućnosti – most između univerzalnog ljudskog znanja i društvene zajednice", Edita Bačić temu "Odgovorno knjižničarstvo", a Andrea Božić "Imidž knjižničara i javno zagovaranje", te Osijek kao mjesto održavanja 34. skupštine. Alemka Belan-Simić predložila je da skupština bude nešto drugačije organizirana, tako da svaka sekcija bude zastupljena samo s jednim pozvanim izlaganjem na glavnu temu, što bi ostavilo više vremena za radne sastanke svih tijela HKD-a za vrijeme skupštine. A. Belan-Simić smatra da je potrebno da se na skupštinama HKD-a više naglasi samo Društvo, to više što danas postoji dovoljan broj skupova o različitim temama iz područja knjižničarstva. Sonja Avalon smatra kako ne bi bilo dobro da se Društvo na skupštinama bavi isključivo samim sobom.

Ad 7

Predsjednica Stručnog odbora Tanja Sušec izvijestila je prisutne kako je urednicama (T. Sušec i V. Jurčić) *Vodiča kroz HKD* predana većina tekstova. T. Sušec predložila je da one tekstove o stručnim tijelima HKD-a koji dosad nisu predani napišu same urednice. Prijedlog je jednoglasno prihvaćen.

Ad 8

Na poziv HKD-a za nominaciju za nagradu Astrid Lindgren, u kategoriji projekta za promicanje čitanja, stigla su dva prijedloga: projekt Knjižnica grada Zagreba, Gradske knjižnice, Odjela za djecu i mladež "Čitanje lektire na drugačiji način" i projekt Gradske knjižnice Rijeka, Dječjeg odjela Stribor "Mladi za mlade". Jednoglasno je odlučeno da se imenuje stručno povjerenstvo koje će predložiti kandidata kojeg će nominirati HKD u kategoriji projekta za poticanje čitanja za nagradu Astrid Lindgren za 2004. godinu. Imenovano je povjerenstvo u sastavu: Jadranka Slobodanac (savjetnica za narodne knjižnice NSK-a), Ivanka Stričević (predsjednica Komisije za dječje knjižnice HKD-a) i Evica Tihomirović (predsjednica Komisije za školske knjižnice HKD-a). Povjerenstvo je dobilo zadatak da do 12. lipnja 2003. predloži projekt koji će HKD nominirati.

Ad 9

Pod točkom *Razno* nije ništa istaknuto.

Zaključke priredile: Tanja Sušec, predsjednica Stručnog odbora HKD-a, i Ana Barbarić, stručna tajnica HKD-a

HKD - već godinu dana na novoj mrežnoj adresi www.hkdrustvo.hr

Ako još niste posjetili mrežne stranice Hrvatskoga knjižničarskog društva, obavještavamo vas da se od rujna 2002. godine sve informacije o našoj strukovnoj udruzi nalaze na adresi www.hkdrustvo.hr.

Novosti

Osim nove adrese, stranice već godinu dana imaju i novi dizajn koji posjetiteljima omogućuje ugodnije i preglednije "prebiranje" i čitanje, ali i jednostavnije tiskanje tekstova sa stranica. To je posebice važno za tiskanje različitih dokumenata i mrežnih publikacija Društva kojih će ubuduće biti sve više. Prilikom izrade novog mrežnog mjesta omogućeno je pretraživanje svih stranica, a posjetiteljima se nudi i plan mrežnih stranica s preglednim sadržajem.

Osvremenjivanje stranica

Najdinamičnija je svakako naslovnica na kojoj objavljujemo novosti o nadolazećim skupovima i drugim događanjima, novim izdanjima Društva, promjenama zakona vezanim za knjižnice i knjižničare, stručnim putovanjima i drugo. Druge se stranice dopunjuju povremeno, a stalno razmatramo nove vrste korisnih sadržaja za članove Društva.

Kako radi Uredništvo

Uredništvo uglavnom komunicira elektroničkom poštom, a povremeno se nalazimo na sastancima u prostorijama Dru-

štva. Posao Uredništva znatno je olakšan otkako smo s novim dizajnom mrežne stranice dobili i jednostavan alat za osuvremenjivanje sadržaja stranica koji omogućuje da, osim webmastera Borisa Badurine koji u najvećoj mjeri održava stranice, i svaki član Uredništva može jednostavno mijenjati i nadopunjavati sadržaj rubrike za koju je zadužen. Upravo zbog tog alata moguće je da se u nadopunu sadržaja stranica uključe i predstavnici stručnih tijela Društva kako bi se ubrzala dinamika izmjena. Bilo bi nam drago da i drugi članova Društva i predstavnici regionalnih društava dostavljaju obavijesti za novosti na naslovnici.

Novi sadržaji

Osim rubrika koje su se nalazile i na starim stranicama Društva, u proteklih godinu dana stranice su osuvremenjene i nadopunjene novim tekstovima komisija, važnim dokumentima, rubrikom *Često postavljana pitanja* i dr.

Planovi

Planiramo važnije dijelove stranica i pojedine dokumente objaviti i na engleskom jeziku. Zajedno s uredništvom Vjesnika bibliotekara Hrvatske očekuje nas pokretanje online izdanja tog časopisa HKD-a. Krajem ove godine planiramo arhivirati sadržaj starih mrežnih stranica i ugasiti staru mrežnu adresu Društva.

Poziv na suradnju

Pošaljite svoje prijedloge za nove sadržaje mrežne stranice! Javite se s vijestima koje bi mogle zanimati druge članove Društva, pošaljite podatak o izlasku knjige ili obavijest o njenoj promociji, oglasite slobodno radno mjesto u knjižnici, izvijestite o stipendiji ili projektima za koje tražite suradnike...

S. Klarin

Iz regionalnih društava

Društvo bibliotekara Istre

Društvo bibliotekara Istre svim je svojim članovima, kao i potencijalnim članovima dostavilo obrazac HKD-a kojim se traže podaci o članstvu uz popratni dopis sa zamolbom da plate članarinu za 2003. godinu koja još uvijek iznosi 40,00 kn. Također se započelo s unosom podataka u mrežno dostupnu bazu članstva HKD-a. Svi pristigli obrasci su obrađeni, a podaci su uneseni u bazu. Određeni broj članova nije vratio obrazac, te su se usmeno izjasnili da ne žele platiti članarinu za ovu godinu. Ipak, sve do kraja godine smatrat ćemo ih članovima i tek tada brisati iz evidencije članstva. Budući da su se u Društvo učlanili novouposleni knjižničari, evidentiranih je članova zasad 69.

Aktivnosti koje je Društvo provodilo u prvoj polovini godine uglavnom su se odnosile na pripremu stručne ekskurzije u Tuzlu i Sarajevo od 5. do 9. rujna 2003., potom pohod knjižničara putovima Istarskog razvoda koji će se održati u Mjesecu hrvatske knjige te na pripremu *Vikenda knjižničara* koji je planiran za prosinac 2003. godine.

T. Grujić

Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja

Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja u prvoj je polovini 2003. većinu svojih aktivnosti usmjerilo na redovno izlaženje glasila *Svezak*, ažuriranje mrežnih stranica (<http://www.geocities.com/svezak/>), organizaciju stručnog izleta i djelatnosti koje su prethodile održavanju godišnje skupštine Društva.

Početkom svibnja četrdesetak je članova Društva na jednodnevnom izletu posjetilo kraško područje Slovenije - Notranjsku, odnosno Rakov Škocjan, Slivnicu i Cerkniško jezero.

Cilj putovanja bila je Cerknica, gdje se nalazi jedna od najsvremenijih slovenskih knjižnica srednje veličine - Knjižnica "Jožeta Udoviča" s oko 17 000 jedinica knjižne i multimedijalne građe i s oko 200 000 posudbi godišnje.

Redovna, 21. godišnja skupština Društva održana je 16. svibnja 2003. u novim prostorijama bjelovarske Narodne knjižnice "Petar Preradović". U sklopu stručnog dijela Skupštine, Dijana Sabolović-Krajina predstavila je iskustva finskih knjižnica u predavanju pod nazivom *Upravljanje ljudskim potencijalima*. Tina Gatalica održala je predavanje *Izmjene i korekcije u UDK-tablicama*, a iznimno efektno bilo je predavanje *Lokalna uprava i njene percepcije* knjižničarki Zorke Renić, Sanje Jozić i Tatjane Cifrak Kostelac. Dio izlaganja s ovog skupa može se pogledati i na mrežnim stranicama Društva.

Priznanje Društva za doprinos u radu i unapređenje knjižničarske struke dobila je ove godine Anica Šabarić iz đurđevačke Gradske knjižnice.

Izašao je i peti broj *Sveska*, u tiskanom i elektroničkom izdanju, s pregledom aktivnosti svih većih knjižnica na području Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja te posebnim tematskim prilogom o poteškoćama u čitanju.

D. Herman

Društvo knjižničara Karlovac

U prvoj polovini 2003. godine Društvo knjižničara Karlovac svoje je članove koji su potvrdili članstvo u Društvu, ukupno njih 26, unijelo u mrežno dostupnu bazu članstva HKD-a.

U ovom je razdoblju Društvo obilježilo 165. obljetnicu Gradske knjižnice "Ivan Goran Kovačić". Najintenzivnije se radilo na uređenju lista našeg Društva koji je izašao iz tiska pod nazivom *KA-libar*, a koji sadrži sve vrste informacija iz knjižničarske struke na području Karlovačke županije.

N. Profozić

Društvo knjižničara Slavonije i Baranje

Društvo knjižničara Slavonije i Baranje broji oko 200 članova. U mrežno dostupnu bazu članstva HKD-a uneseni su podaci o svim članovima, evidentirane su uplate članarine te podaci o matičnim ustanovama. Osobni podaci o svakom članu unose se kako pristizu ispunjeni obrasci.

Tijekom prve polovine 2003. članovi Društva sudjelovali su na različitim stručnim skupovima. Na Okruglom stolu *Revizija i opis knjižnične građe* (Zagreb, NSK, 26. veljače 2003.) izlagala je jedna članica, a skup je pratilo još 5 članova DKSB-a. Nekoliko je članova Društva aktivno sudjelovalo i na skupovima: Dani specijalnog knjižničarstva, 15. proljetna škola školskih knjižničara, Prvo savjetovanje za narodne knjižnice i sl.

Krajem siječnja tri su članice Društva, iz različitih vrsta knjižnica, gostovale u emisiji Radio Osijeka na temu knjižnica i knjižničarstva te u jednosatnoj emisiji pokušale približiti rad knjižničara i Društva širem krugu slušatelja. Također su poslale i obavijesti knjižnicama i medijima u kojima ih se potiče na obilježavanje datuma vezanih uz knjigu (Međunarodni dan dječje knjige, Dan hrvatske knjige, Svjetski dan knjige i autor-skog prava itd.).

Predstavnici Društva sudjelovali su i na sastancima koje je organizirao Vladin Ured za udruge kako bi se upoznali s radom samog Ureda i ostalih udruga na području Slavonije i Baranje te bolje iskoristili mogućnosti koje pruža suradnja s ostalim nevladinim udrugama.

Izvanredna skupština Društva održala se 12. lipnja 2003. godine u Belom Manastiru. Usvojen je prijedlog izmjena i dopuna Statuta Društva knjižničara Slavonije i Baranje usklađenih prema Statutu HKD-a. Gosti Skupštine bili su članovi NET-grupe, školski knjižničari (Ivana Vladilo, Rijeka - voditeljica; Tihomir Dunderović, Bilje; Josip Rihtarić, Varaždin; Milena Klanjac, Rijeka; Gordana Kolarik, Josipovac Punitovački; Nataša Mesić-Muharemi, Darda, od kojih su troje članovi DKSB-a) koji su predstavili svoj timski, multimedijalni uradak o knjižničarima, *Anđeli stanuju u knjižnici*, ostvaren putem interneta.

E. Pezer

Društvo knjižničara Slavonski Brod

Društvo knjižničara Slavonski Brod ima 54 aktivna člana. Svim knjižničarima poslani su obrasci za unos podataka u mrežno dostupnu bazu članstva HKD-a te su svi dostupni podaci uneseni u bazu. Društvo je platilo članarinu Hrvatskom knjižničarskom društvu za 2003. godinu.

Na sjednicama Upravnog odbora Društva članovi su upoznati sa Statutom HKD-a, kao i svim donesenim Pravilnicima.

Upravni odbor imao je primjedbe na kriterije po kojima su predloženi kandidati za Kukuljevićevu povelju smatrajući da je potrebno omogućiti kandidiranje i šireg članstva (knjižničari, pomoćni knjižničari). Glavni je odbor HKD-a, na temelju dostavljenih primjedbi, osnovao radnu grupu koja će razmotriti *Pravilnik o dodjeljivanju Kukuljevićeve povelje* i *Poslovnik Ocjenjivačkog odbora za dodjeljivanje Kukuljevićeve povelje*.

Predsjednica Društva prisustvovala je sjednicama Glavnog odbora u Zagrebu te sudjelovala u radu sjednica koje su održane elektroničkom poštom.

U suradnji s Gradskom knjižnicom Slavonski Brod organizirana su dva stručna predavanja: *Stručna obrada neknjižne građe*, koje je održala savjetnica za školske knjižnice gđa Veronika Čelić-Tica, te *Revizija i opis knjižne građe*, koje je održala gđa Maja Lalić, koordinatorica za zaštitu građe KGZ-a.

Svi članovi društva pismeno su obaviješteni o organiziranom putovanju u Egipat.

Naše članove Društva predlagali smo za sudjelovanje u radu Komisija HKD-a, tako da su sada zastupljeni u Komisiji za dječje knjižnice, Komisiji za izgradnju i opremanje knjižnica, Komisiji za međuknjižničnu posudbu, a predložili smo i kandidata u Radnu grupu za čitanje.

Tijekom proteklog razdoblja nastojali smo što više surađivati u HKD Novostima potičući članove da se više javljaju sa svojim priložima.

Svake godine Društvo planira stručno putovanje u jednu od naših knjižnica kako bi se svi upoznali i razmijenili iskustva, što nam je u planu i ove godine.

R. Junačko

Društvo knjižničara Zadar

1 5. travnja 2003. godine u 19,30 sati održana je Izborna skupština Društva knjižničara Zadar. Glasovanjem je izabrano novo predsjedništvo u sastavu: predsjednica Martina Dragija Ivanović, potpredsjednici Franjo Pehar i Andrijana Jusup, Upravni odbor Mirisa Katić i Ljiljana Ugrinić, te Nadzorni odbor Milenka Bukvić, Ivan Pehar i Elvira Katić.

Na Skupštini je utvrđeno da Društvo knjižničara Zadar broji 40 članova. Prijedlog Programa rada Društva u 2003. izradit će novi Upravni odbor, a u kratkoj raspravi na Skupštini dane su neke smjernice poput: uključiti se u izradu mrežne stranice, poraditi na automatizaciji školskih knjižnica i educiranju knjižničara, izabrati osobu za ažuriranje podataka o članstvu...

M. Dragija Ivanović

Knjižničarsko društvo Međimurske županije

Knjižničarsko društvo MŽ-a u ovoj godini broji 14 članova iz 5 knjižnica (Knjižnica i čitaonica Čakovec, Gradska knjižnica i čitaonica Prelog, Gospodarska škola - knjižnica, Knjižnica i čitaonica Goričan, Knjižnica i čitaonica Kotoriba). Svih 14 članova uplatilo je članarinu za ovu kalendarsku godinu podmirivši svoje obveze u cijelosti.

U bazu podataka HKD-a uneseni su podaci za 17 članova (3 neaktivna), a za većinu članova podaci su potpuni.

Održano je nekoliko sastanaka. Članovi Društva sudjelovali su na nekoliko seminara ili skupova knjižničara u Hrvatskoj.

B. Radojčić

Knjižničarsko društvo Sisačko-moslavačke županije

Posjet Gradskoj knjižnici Zadar

Knjižničarsko društvo Sisačko-moslavačke županije organiziralo je za svoje članove 13. lipnja 2003. posjet Gradskoj knjižnici Zadar te znamenitostima grada Zadra.

U poznatoj smo knjižnici bili iznimno srdačno i ugodno primljeni. Iako smo znali za uspjehe i dostignuća Gradske knjižnice Zadar, nakon razgovora s ravnateljem mr. Peharom, koji se odvijao u ležernoj atmosferi, vidjeli smo sjajan primjer sklada timskog rada stručnjaka, što je bilo potkrijepljeno multimedijalnom projekcijom Mladena Masara. Sve viđeno duboko nas se dojmilo i vjerujem da ćemo mnogo toga moći primijeniti i u našem radu. Ovakvi su susreti kolega knjižničara ne samo poželjni nego i potrebni jer na taj način zajednički unapređujemo svoj rad. Stoga, ako ste u Zadru ili njegovoj okolici, dođite u Gradsku knjižnicu Zadar, a ako niste baš blizu, pogledajte njezine stranice na internetu (<http://www.gkzd.hr>). Da bismo što bolje upoznali Zadar i njegove znamenitosti pomogao nam je iznimno stručnim vodstvom Mladen

Masar. Uz njegovu smo pomoć osjetili duh prošlih vremena, obišli sve znamenitosti grada i dotaknuli njegovu povijest. Mr. Ivanu Peharu, Mladenu Masaru te svim djelatnicima Gradske knjižnice Zadar zahvalni smo na divnim iskustvima i prekrasnom danu.

A. Demut

Skupština Društva

Upetak, 3. listopada 2003. godine održana je Redovna skupština Knjižničarskog društva Sisačko-moslavačke županije. Formalni dio Skupštine sadržavao je analizu realizacije plana i programa u 2003. godini, financijsko izvješće, izvješća o radu narodnih knjižnica, izvješća o pohađanju seminara i skupova, te izvješće o planu akcija za Mjesec hrvatske knjige. Plan i program realizirani su gotovo 70%, a do kraja godine očekujemo da budu u potpunosti.

U drugom dijelu Skupštine održan je posljednji u nizu od četiri okrugla stola na temu slobodnog pristupa informacijama pod nazivom *Zbirka narodne knjižnice – može li doista služiti svima?* Okrugli stol organiziran je u suradnji HKD-a i njegove Komisije za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja te Matične službe Sisačko-moslavačke županije. Predavači su bile kolegice Hela Čičko, Aleksandra Horvat i Mira Švob. Nakon Okruglog stola održana je radionica o prikupljanju i organiziranju kvalitetnih izvora na internetu koju je vodila kolegica Zdenka Sviben i kolega Jasmin Fajtović. Na Skupštini je bilo okupljeno šezdesetak članova Društva iz svih dijelova županije.

R. Rupčić

Mjesec hrvatske knjige 2003.

“Svakomu obliku knjige oduvijek je *zadaca* da, preko obavijesti koje prenosi, povezuje pripadnike jednog naraštaja ili naroda, pripadnike različitih naroda bliske kulture, ali i pripadnike naraštaja koji se smjenjuju. Toga se valja prisjetiti i ovom prigodom kada se u Krapini održava središnji program “Mjeseca hrvatske knjige” za 2003. Što zbog tradicije, što, pak, zbog izrazite volje, Krapina se smatra središtem (ili jednim od glavnih središta) “kajkavske riječi i kulture”, što god to značilo.”

(Iz proslova programske knjižice Mjeseca hrvatske knjige 2003. koji je napisao prof. dr. August Kovačec, glavni urednik *Hrvatske enciklopedije*.)

Na ovogodišnji poziv za obilježavanje Mjeseca hrvatske knjige 2003. godine, koji se održava od 15. listopada do 15. studenoga pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, pristigli su programi iz više od 180 knjižnica iz svih krajeva Republike Hrvatske. Kao što se može iščitati iz riječi prof. dr. Augusta Kovačeca, svečanost otvaranja održala se 15. listopada u Krapini, gradu koji (napokon) otvara vrata svoje nove knjižnice. Pokrovitelji svečanog otvaranja su Krapinsko-zagorska županija i Grad Krapina, a suorganizator svečanog otvaranja je Gradska knjižnica Krapina. 29. listopada otvorila se nova knjižnica i u Drenovcima. Uz svečani čin otvorenja organizirana je prigodna izložba nakladničke tvrtke “Hrašće” iz Drenovca te vrijednih knjiga. Taj je događaj također uvršten u središnje programe ovogodišnje manifestacije.

Već tradicionalno tijekom manifestacije provodi se i Nacionalni kviz za poticanje čitanja u organizaciji Hrvatskog centra za dječju knjigu koji djeluje pri Knjižnicama grada Zagreba. Naslov ovogodišnjeg kviza je *Reci mi tko sam*, a glavni pokrovitelj je “Mozaik knjiga” iz Zagreba. U kviz se putem mreže dječjih knjižnica i ove godine, osim djece iz cijele Hrvatske, uključuju i hrvatska djeca iz susjednih zemalja. Završna svečanost Nacionalnog kviza za poticanje čitanja s podjelom nagrada sudionicima kviza

održat će se 15. studenog na Interliberu (paviljon 6).

Nastavljajući (uspješnu) prošlogodišnju suradnju sa Zajednicom nakladnika i knjižara Hrvatske, osigurano je od 11. do 15. studenog sudjelovanje knjižnica na Interliberu, gdje će knjižnice izložiti svoja izdanja, a odjeli za djecu i mladež zagrebačkih knjižnica održat će niz radio-nica. Prvi put knjižnice će imati i informacijski punkt na kojem će obavljati svoju svakodnevnu zadaću informiranja.

Završna svečanost Mjeseca hrvatske knjige 2003. održala se na Zagrebačkom velesajmu pod nazivom *Dan knjižnica na Interliberu* predstavljanjem hrvatskih knjižnica, prezentacijama mrežnih stranica, projekcijama videozapisa o knjižnicama i njihovu radu, razgovorima s knjižničarima.

Z. Sviben

Preuređena Knjižnica i čitaonica u Čazmi

Utorak, 6. svibnja 2003. g. u prisustvu brojnih uzvanika svečano je otvorena preuređena, proširena i novooopremljena Knjižnica i čitaonica u Čazmi. Nakon pozdravnih riječi župana bjelovarsko-bilogorskog gosp. Damira Bajsa, pomoćnika ministra kulture gosp. Branka Maleša i voditelja Županijske matične

službe gosp. Ilije Pejića, skupu se obratila i Jadranka Slobodanac, savjetnica za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, naglašavajući da ovako suvremeno uređene i organizirane knjižnice imaju veliko značenje u izgradnji mreže narodnih knjižnica. U misiji knjižnica, a posebice narodnih, važno je promicanje demokratskih stečevina, a to znači slobodan pristup informacijama i publikacijama za sve građane. Svakako ne smijemo zaboraviti ni stalnu skrb knjižnica o stjecanjima vještina osnovne i elektroničke pismenosti.

Sve do početka 2001. g. u Knjižnici i čitaonici Čazma radila je opsežne knjižničarske poslove samo knjižničarka Vinka Jelić, jer je još 1991. gosp. Dražen Pavlič otišao na novo radno mjesto. No, 2001. dolaze nove snage. Ravnateljicom Centra za kulturu “S. Kolar”, u čijem je sastavu knjižnica, postaje gđa Jadranka Kruljac-Sever, a voditeljicom knjižnice Vesna Sekulić. Odmah se započinje s revizijom fonda koja nije obavljena punih dvanaest godina. Tada je otpisano oko 4 500 sv., uglavnom suvišnih primjeraka, pokidanih, otuđenih i nevraćenih knjiga, a potom se radilo na izradi projekta preuređenja, proširenja i opremanja knjižnice. Istodobno je krenula i računalna obrada građe u METEL-u, a cjelokupna informatizacija bit će dovršena do kraja listopada ove godine.

Korisnički prostor za 700 članova, koliko ih ova knjižnica godišnje učlani (na 140 m² bilo je smješteno 20 000 sv. knjiga u slobodnom pristupu, poslije revizije 15 660 sv., te veća zbirka neuveza-

ne periodike i nekonvencionalne građe), postao je pretijesan bez odgovarajuće čitaonice, spremišta... Djelatnici su bili u još težem položaju bez odvojenog prostora za obradu i ostale poslove, bez čajne kuhinje, toaleta i centralnog grijanja (stoga je zimi u knjižnici bilo hladno). Neposredno do knjižnice bio je neiskorišteni prostor (60 m²) koji je nekad služio za potrebe Crvenoga križa, idealan za knjižnično spremište, čajnu kuhinju i odvojeni rad knjižničara. Otvaranjem pregradnog zida knjižnice dobiven je kompaktan prostor za studijski rad. Uz postojeće je odjele (Dječji, Odjel za odrasle) Čazma prvi put dobila Studijski odjel (osam radnih mjesta, dva mjesta za rad na računalima, kosa polica za časopise, polica za referentnu zbirku, ormar za AV-građu) te je time uvrštena u suvremene gradske knjižnice. Za dodatnih 20 m² knjižnica je proširena pripajanjem dosad neiskorištenog hodnika jednostavnim otvaranjem pregradnog zida. U tom prostoru bit će Čitaonica dnevnog tiska te časopisa, što je još jedna od novina vrlo važna u ponudi svake suvremene knjižnice. Dakle, umjesto sa 140 m², odsad će knjižnica raspolagati s iskorištenih 220 m².

Prema zamisli arhitektice gđe Dubravke Jeličić-Veić Sukreški (MKM inženjering d.o.o. Zagreb) koja je u suradnji s Matičnom službom izradila cjelokupni projekt preuređenja, dosadašnjim policama u korisničkom dijelu (kombinacija drvo-metal, žuto-bijela boja) dodane su nove kose police za periodiku, jednostrane i dvostrane police za knjige (posebno izrađene za Studijski odjel), stolovi za rad na računalima, ormar za AV-građu te veliki polukružni stol za knjižničarainformatora. Za spremišni su prostor izgrađene nove jednostrane i dvostrane police. Sav novi namještaj izrađen je od furnirane iverice u skladnim tonovima (noseći dijelovi polica u boji tamnog jasea, a vodoravne plohe u bijeloj, dok su vrata ostakljenih ormara u žutoj boji) i izvrsno se uklapa uz već postojeće stolove i police. Usto je knjižnica obogaćena i novom opremom: računalom, skenerom, laserskim pisačem u boji, fotokopirnim aparatom, TV-om (kućno kino), glazbenom linijom, videoigrama za djecu. U novi prostor uvedeno je centralno grijanje, na podove postavljeni novi parketi, staze od tepisona, ugrađeni su novi prozori i vrata, a zidovi obojani.

Novaca nikad nije dovoljno, no kad ustreba, sposobni ga ljudi i priskrbe. Za nabavu namještaja i ostale opreme Ministarstvo kulture osiguralo je 100 000 kuna, za građevinske radove Grad Čazma 120 000 kuna i Bjelovarsko-bilogorska županija 12 500 kuna. Kao pravi menadžer, gđa Kruljac-Sever pronašla je i sponzora, prijevoznika Čazmatrans koji je pomogao s 5 000 kuna, ali je osigurala i 11 500 kuna iz vlastitih sredstava. Sveukupni poslovi preuređenja i opremanja stajali su 240 000 kuna. Građevinske su radove izveli Komunalije Čazma, DI Česma iz Čazme i Domus Plastika iz Ivanić Grada. Kad se 2004. g. sanira i cjelokupno krovništvo, projekt knjižnice bit će dovršen.

Ulaganja u kulturu dugoročna su strateška ulaganja, a nikako trošak, jer uloženi se kapital višestruko vraća oplemenjen znanjima budućih generacija koje imaju viziju. Nije nerealno očekivati da će u čazmanskoj knjižnici za koju godinu biti i 1000 članova (dakle 15% građana), jer sustavnijim radom s djecom, odgajanjem budućih korisnika, osmišljenijom nabavom periodičkih izdanja, građe na novim medijima, s više pristupnih mjesta internetu za korisnike... u nove, oku ugodne i tople prostore pohrlit će i drugi željni stjecanja novih znanja, ali i oni kojima će ta znanja svakodnevno biti od koristi (učenici, studenti, visokoobrazovani, poduzetnici...).

Radujem se s knjižničarima ove knjižnice što su Grad Čazma, Bjelovarsko-bilogorska županija, Ministarstvo kulture i donatori pomogli ostvarenju naših zajedničkih vizija.

I. Pejić

Narodna knjižnica i čitaonica Bribir u novom prostoru

Općina Vinodolska proteže se u između gradova Crikvenice i Novog Vinodolskog i broji 3 530 stanovnika. Središte je naselje Bribir. Narodna knjižnica i čitaonica Bribir ove godine obilježava 120. obljetnicu osnivanja. Središnja je svečanost održana 12. srpnja kada je otvoren novouređeni prostor u zgradi nekadašnje osnovne škole unutar zidina frankopanskog kaštela.

Knjižnica je smještena na katu zgrade koji je s obzirom na konfiguraciju terena gotovo u razini središnjeg trga. S trga je otvoren ulaz na kat, a manja visinska razlika riješena je stubištem i rampom za invalide. Završno uređenje rampe i stubišta trebalo bi uslijediti u sklopu uređenja trga i sanacije kaštela. Preseljenjem je konačno riješen dugogodišnji problem neodgovarajućeg smještaja knjižnice te su otvorene mogućnosti znatnog povećanja opsega knjižničnih zbirki i usluga, kao i unapređenje djelatnosti u cjelini. Ukupna površina novog prostora, bez hodnika i dvorane, iznosi 195 m². Odjel za odrasle i dječji odjel smješteni su u prostoru veličine 135 m², a međusobno su odijeljeni posudbeno-informacijskim pulptom. Čitaonica tiska je u zasebnom prostoru površine 39 m², gdje je postavljena izložba o povijesti knjižnice te stalna izložba djela zavičajnih pisaca Mihovila Komboła, Antuna Barca, Milorada Stojevića, Željke Jurčić-Kleković i dr. Ovdje je planiran i smještaj zavičajne zbirke. Nasuprot čitaonice je dvorana za različite kulturne programe površine 58 m², koja osim iz hodnika ima i zaseban ulaz izvana, čime je omogućeno da bude dostupna i izvan radnog vremena. Hodnik je uređen kao izložbeni prostor. U manjoj prostoriji veličine 10 m² trenutno je priručno spremište, a u dogledno bi vrijeme ovdje trebao biti smješten ured ravnateljice. Knjižnica ima uređen sanitarni čvor za korisnike i djelatnike te centralno grijanje. Idejnim rješenjem u prizemlju u manjoj je prostoriji predviđeno spremište koje bi se tek trebalo urediti. Knjižnični je namještaj prema izvedbenom projektu Studija Remik iz Rijeke izradilo poduzeće TVIN iz Virovitice. Uređenje i opremanje prostora financirali su Općina Vinodolska, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i dijelom Primorsko-goranska županija.

Pokrovitelj središnje svečanosti proslave 120. obljetnice bila je Primorsko-goranska županija u ime koje je podžupan Luka Denona čestitao Knjižnici i Općini Vinodolskoj ovu visoku obljetnicu. Načelnik Općine Mihovil Kombol zahvalio je prije svega Ministarstvu kulture koje je sufinanciralo ovaj projekt, Primorsko-goranskoj županiji kao pokrovitelju svečanosti te Gradske knjižnici Rijeka na stručnoj pomoći. Nakon kraćeg prigodnog programa čast otvaranja novog prostora pripala je pomoćniku ministra kul-

ture Branku Malešu. Uzvanici su uz vodstvo ravnateljice Ivanke Pavlič, osim spomenutih izložbi o povijesti Knjižnice i djela zavičajnih pisaca, imali prigodu razgledati izložbu radova grafičara i arhitekta Zdravka Gržičića. Obilježavanje obljetnice nastavit će se do kraja 2003. godine nizom manifestacija: književnim susretima, izložbama, tiskanjem mape s motivima Bribira itd. Valja još istaknuti da će se na etaži ispod knjižnice tijekom 2004. godine urediti i postaviti muzejska zbirka, čime će ovaj objekt postati istinsko središte kulturnog života građana Bribira i okolice.

Lj. Črnjar

Narodna knjižnica i čitaonica "Halubajska zora" Viškovo

Općina Viškovo jedna je od općina u riječkom prstenu koja posljednjih godina bilježi značajan porast broja stanovnika (8 907), jačanje malog i srednjeg poduzetništva te razvoj prateće infrastrukture.

Narodna knjižnica i čitaonica "Halubajska zora" osnovana je kao samostalna ustanova krajem 1999. godine. Od kolovoza 2000. djeluje u pomoćnoj zgradi pokraj osnovne škole "Sveti Matej", veličine 42 m². Zbog nedostatka odgovarajućeg prostora u općinskom središtu, ubrzo se kao moguće konačno rješenje predlaže prostor nekadašnje trgovine u prizemlju društvenog doma u Marinićima, najvećem naselju Općine. Konačnoj odluci lokalne samouprave o uređenju ovog prostora za knjižnicu, budući da nije riječ o općinskom središtu, prethodilo je sociološko istraživanje provedeno u suradnji s Gradskom knjižnicom Rijeka i na temelju toga izrada elaborata o smještaju, sadržajima i uslugama knjižnice Općine Viškovo. S obzirom na to da je na temelju mišljenja stanovnika Općine potvrđena opravdanost ulaganja, projektni studio Kukin&Kocijan iz Rijeke izrađuje idejno rješenje rekonstrukcije Doma, a potom i izvedbeni projekt. Prema mišljenju stanovnika istaknuta je i potreba da se postojeći prostor knjižnice u središtu Viškova zadrži i funkcionira

kao ogranak s informacijsko-referalnom i posudbenom funkcijom.

Konačno, početkom 2003. godine započinje uređenje budućeg prostora knjižnice u Marinićima za koju su osigurana 254 m² u prizemlju, dok se u ostalim dijelovima zgrade planira polivalentna dvorana te drugi sadržaji. Premda je idejnim rješenjem zbog buduće dogradnje zgrade Doma predviđeno probijanje ulaza u knjižnicu s južne strane i izgradnja ulaznog platoa s rampom za invalide veličine 73 m², lokalna samouprava naknadno je odlučila da se će se do otvaranja knjižnice u cijelosti urediti prostor namijenjen korisnicima ukupne površine 180 m². Preostali prostor namijenjen za spremište, uredi i obavljanje stručnih i tehničkih poslova kao i spomenuti ulaz trebao bi se naknadno urediti. Prostor čini nekoliko funkcionalnih cjelina: središnji informativno-posudbeni punkt, prostor za smještaj građe za odrasle korisnike, odjeljak za djecu i mlade s kutkom za predškolce, čitaonica novina i časopisa te prostor za studentski rad. Hodnik je opremljen zidnim vitrinama za manje izložbe knjižne građe i ostalog materijala. Namještaj je izradilo poduzeće Linea Cod iz Čakovca. Knjižnica ima uređen sanitarni čvor za korisnike i djelatnike, manju čajnu kuhinju, a osigurano je centralno grijanje. Adaptaciju i opremanje prostora financirala je Općina Viškovo i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

Nova središnja Knjižnica na adresi Marinići 9 svečano je otvorena 19. rujna u prisustvu predstavnika Općine, Primorsko-goranske županije, Državne uprave u PGŽ-u, matične knjižnice, kao i mnogobrojnih mještana. Kraći kulturni program vodila je ravnateljica knjižnice, dipl. knjižničarka Branka Miočić. Knjižnica u poboljšanim uvjetima rada planira jačanje postojećih usluga i programa te uvođenje novih koje se u dosadašnjem prostoru nisu mogle realizirati. Budući da će dosadašnji prostor u knjižnici Viškovo ostati djelovati kao ogranak, da bi se to ostvarilo, prioritet je zapošljavanje još jednog dipl. knjižničara.

Lj. Črnjar

Aktivnosti u narodnim knjižnicama Sisačko-moslavačke županije

Umjesto uvoda, u ovo kratko izvješće o aktivnostima narodnih knjižnica u Sisačko-moslavačkoj županiji za razdoblje od siječnja do lipnja 2003. g. treba napomenuti da je odaziv knjižničara za ovakvo prikupljanje podataka bio vrlo visok i obavljen u roku. Ono što ne ide u prilog detaljnijoj i stručnijoj obradi i analizi podataka svakako je nedostatak ujednačenog obrasca s određenim kriterijima za točnije klasificiranje različitih aktivnosti koje bi svakako trebalo sastaviti kako bi budući izvještaji ovakve vrste donijeli što kvalitetnije podatke.

Podaci dobiveni iz primljenih izvještaja i njihova analiza svakako upućuju na jednu prepoznatljivu kategoriju koja je zastupljena u 95% knjižnica, a to su izložbe. Pod pojmom izložbe podrazumijevali smo likovne izložbe dječjih radova i likovnih umjetnika, ali isto tako i izložbe knjiga vezane uz neku obljetnicu ili tematsko obilježavanje. Sadržaji su vrlo raznoliki, i to od izložbi dječjih radova, fotografija, umjetničkih djela do izložbi rukotvorina i predmeta kojima obilježavamo narodne običaje i značajne datume (npr. izložba maski, pisanica...). Prosječna zastupljenost takvih izložbi u narodnim knjižnicama bila je oko 4,6 izložbi po knjižnici u navedenom razdoblju (sveukupno 88). Od tog broja svega 4 knjižnice (21%) imaju više od 12 izložbi u proteklih šest mjeseci ili 2 izložbe na mjesec (2,1%). Izložbu koju bismo izdvojili za ovo izvješće svakako je ona akademskog slikara Ivana Marekovića u Središnjem odjelu NKČ-a Sisak. Sljedeća najzastupljenija aktivnost u knjižnicama naše županije su radionice koje obuhvaćaju rad s djecom, ali i rad s odraslima. Ova kategorija uključuje različite teme i kreativne sadržaje koji pokazuju ne samo različitost nego i kontinuitet u održavanju, a isto tako i određeni interes korisnika upravo za ovakve aktivnosti. Radionice kao usluga knjižnica sve su više prihvaćene i posjećene, a jedan od razloga svakako su potrebe korisnika da budu aktivni sudionici u kreativnom procesu. Naše im radionice to i omogućuju. Djeca i odrasli tako su izrađivali maske,

poklone, čestitke, nakit od fimo mase, oslikavali svilene šalove, ukrašavali pisanice, kuhače, kaširali balone, uređivali zid knjižnice, zelenu površinu oko knjižnice, sudjelovali na šahovskom turniru i izrađivali klaune od krpica. Zastupljenost radionica za djecu i odrasle kretao se u razdoblju od siječnja do lipnja ove godine prosječno 4 puta po knjižnici (sveukupno 76). Promocije knjiga i tribine te stručna predavanja također su se u knjižnicama održavale u kontinuitetu, točnije 2 puta na mjesec (sveukupno 38). Korisnicima su predstavljene knjige naših autora, uglavnom dječjih, a posebice bismo istaknuli promociju slikovnice *Ivini kućni ljubimci* Jadranke Del Ponte, voditeljice Knjižnice i čitaonice Kutina. Stručna su predavanja obuhvaćala neke od sljedećih tematskih područja: ovisnost,

vegeterijanstvo, nasilje u obitelji, informatika, zaštita okoliša, nacionalni parkovi, povijest grada, moderno kuhanje. Da se stručna predavanja organiziraju i prema potrebama lokalne sredine govori i predavanje održano u Martinskoj Vesi pod nazivom *Kako proizvesti mlijeko extra klase* koje je održao dipl.ing. Ivan Jukić. Predstave, kvizovi i edukativno-informativni posjeti knjižnicama povremeno se organiziraju, i to prosječno jednom na mjesec. Podatak o aktivnostima koje su bile manje zastupljene, primjerice video i DVD-projeksije, različiti tečajevi i promocije netiskanih publikacija, upućuju nas na razmišljanje i o tim aktivnostima jer bi zasigurno u našim knjižnicama također našle svoju publiku.

N. Jurkin

Druženje prof. Paula Sturgesa s tinejdžerima u Gradskoj knjižnici Zadar

7. travnja 2003. prof. Paul Sturges, predavač na Katedri za knjižničarstvo pri sveučilištu Loughborough u Engleskoj, održao je u Gradskoj knjižnici Zadar predavanje *Time, distance and information science* za knjižničare s područja Zadarske županije. Njegov boravak u našoj knjižnici iskoristili smo i za neformalno druženje s tinej-

džerima koje se održalo u srijedu, 9. travnja. Tinejdžeri, koji i inače u velikom broju posjećuju Gradsku knjižnicu, rado su iskoristili priliku za konverzaciju na engleskom jeziku s izvornim govornikom. Uz šalicu čaja i kolačiće pričao se o uobičajenim temama koje zanimaju mlade. Poseban su interes tinejdžeri pokazali za sustav školovanja u Engleskoj, nošenje uniformi u školama, način ocjenjivanja, mogućnost studiranja. Profesor Sturges pričao je o svojim brojnim putovanjima i usporedio hrvatske i britanske knjižnice. Kao veliki zaljubljenik u Hrvatsku, obećao je tinejdžerima skori susret i nastavak druženja.

D. Brunac

U svijetu bajki Ivane Brlić-Mažuranić

Na izvorištu i nadahnuću Ivaninih djela Gradska knjižnica Slavonki Brod već punih 30 godina promiče kulturno nasljeđe bogatog dječjeg stvaralaštva.

Ivana i Brod, djeca i Ivana u čvrstoj su vezi stvorili svijet koji pod okriljem proljetnog sunca, raspršen prelijepim programima, izložbama, radionicama i promocijama izgleda svake godine u mjesecu travnju još ljepšim. U to vrijeme uobičajeno je da Gradska knjižnica Slavonki Brod organizira susrete djece s književnicima.

Kao što se veličina lika šegrta Hlapića ogleda u snazi njegova vlastitog duha, njegova karaktera i poštenja, tako su i brojni drugi autori težili oslikati svoje likove u tom pravcu. To se vrlo dojmljivo vidi u knjizi *Bijeli klaun* autora Damira Miloša, koja također govori o fascinantnoj snazi jednog dječaka, njegovoj pronicljivosti i mudrosti.

Jedan od naših najpoznatijih jedrilčara, prof. fonetike i filozofije, književnik Damir Miloš posjetio je Gradsku knjižnicu 15. travnja 2003. Tom su prigodom upriličena dva književna susreta s učenicima 7. razreda OŠ "Ivan Goran Kovačić" i OŠ "Antun Mihanović" iz Slavenskog Broda. Uz pratnju gitare, Pupačićeve stihove pjesme *More* te dramski prikaz ključnog ulomka iz knjige, učenici su oduševili dragog gosta i time otpočeli zanimljivo druženje u uistinu ugodnoj atmosferi. Tako smo i mi hodili ugaženom stazom književnice koja je čvrsto vjerovala da se put prema dobru nalazi u ljudskoj duši, osvojivši srca generacija djece koja su odrastala uz njezine pripovijesti.

R. Bobovečki

Susreti djece i tinejdžera s Carol Sheffer u Gradskoj knjižnici Zadar

U travnju 2003. godine Carol Sheffer, zamjenica ravnateljica u Queens Borough Public Library u New Yorku, održala je predavanje za knjižničare u Gradskoj knjižnici Zadar. Kako bismo djeci pružili mogućnost da razgovaraju na engleskom jeziku s izvornim govornikom,

zamolili smo je da održi nekoliko aktivnosti u našem Dječjem odjelu.

U ponedjeljak, 28. travnja Carol Sheffer održala je konverzacijsku radionicu s učenicima zadarske Gimnazije Vladimira Nazora. Učenike je zanimalo sve o životu mladih u New Yorku i Americi, pričalo se o glazbi, sportu, izlascima, sustavu obrazovanja, aktivnostima za mlade u knjižnicama, znamenitostima New Yorka, hrani, koktelu "Manhattan". U utorak, 29. travnja u redovitom terminu održavanja radionica za predškolce gošća iz New Yorka održala je radionicu za najmlađe na engleskom jeziku. Radionicu je započela pjevanjem najpoznatijih američkih dječjih pjesmica uz pokret (*nursery rhymes*), pročitala priču *The Very Hungry Caterpillar* i kroz svijet

boja, brojeva, cvijeća, životinja i predmeta poticala djecu na usvajanje riječi na engleskom jeziku. U likovnom dijelu radionice djeca su izradila slikovnicu s motivima Zadra i darovala je gošći. U srijedu, 30. travnja gospođa Sheffer posjetila je knjižnicu Osnovne škole «Smiljevac» i održala sat engleskog jezika učenicima petog razreda. Prilikom svakog od ta tri susreta gđa Sheffer djeci je podijelila razglednice New Yorka, a kao najdraži suvenir u Ameriku je odnijela radove koje su joj izradila djeca. Susreti s izvornim govornikom engleskog jezika oduševili su djecu svih dobnih skupina i obogatili sadržaje Dječjeg odjela.

D. Brunac

Programi za poticanje čitanja Dječjeg odjela Knjižnice i čitaonice "Fran Galović"

Narodne knjižnice svojim fondovima, akcijama i projektima nastoje zadovoljiti cijeli niz korisničkih potreba te utjecati na širenje opće kulture zajednice u kojoj djeluje. Mnogi programi koji se provode s mlađim korisnicima u dječjim odjelima narodnih knjižnica nastoje potaknuti interes kod korisnika za knjigom i drugim izvorima informacija, podići veću razinu pismenosti i čitanja, razviti kod djece vještinu informacijske pisme-

Narodna knjižnica i čitaonica Sisak na Prvom savjetovanju za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj

U razdoblju od 2. do 3. lipnja 2003.g. 5 djelatnika Narodne knjižnice i čitaonice Sisak prisustvovalo je Prvom savjetovanju za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj održanom u Splitu pod nazivom *Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica s poster-izlaganjem na temu Narodne knjižnice i kulturni turizam*.

Renata Rupčić i Željka Turk Joksimović predstavile su projekt *Knjižnica kao mjesto prikupljanja i diseminiranja kulturno-turističkih informacija* na posteru veličine 70 x 100 cm, izrađenom u specijalnoj tehnici troslojno kaširanog papira koji se po sredini rastvara i čini cjelinu većih dimenzija. Poster je fotografijama i sažetim natuknicama pratio korisnika specifičnih potreba - člana Narodne knjižnice i čitaonice Sisak koji dolazi na svoje prvo odredište - knjižnicu, te iz nje selektivnom informacijom pomoću kreativnog knjižničara dolazi do cilja - pronalazi velik broj informacija koje ga zanimaju o najatraktivnijim lokacijama na području Sisačko-moslavačke županije: o parku prirode Lonjsko polje i njego-

voj specifičnoj ruralnoj arhitekturi i bogatoj močvarnoj flori, te Starom gradu kao povijesnom lokalitetu. Kreativni knjižničar vješto kombinira sve razine pretraživanja po konvencionalnoj (fondovi i katalozi opće i zavičajne zbirke, hemeroteca, efemerna građa) i nekonvencionalnoj razini (online katalozi, multi-medijalne prezentacije). Informaciju je često potrebno proširiti, stoga knjižničar motiviranog korisnika upućuje na institucije i ustanove srodnih djelatnosti - u ovom slučaju Turističku zajednicu grada Siska, Gradski muzej Sisak, te Državni arhiv Sisak. Korisnik posjećuje dvije za-

nimljive lokacije zahvaljujući svim kulturno-ekološko-turističkim uputama koje je dobio. Suvremena knjižnica - Narodna knjižnica i čitaonica Sisak na ovom primjeru djeluje prema temeljnim načelima IFLA-inih smjernica za narodne knjižnice: zadovoljava potrebe korisnika, potiče ih na cjeloživotno obrazovanje, uvodi usluge za mladež, kreira nove profile korisnika, razvija informacijske službe i usluge te omogućuje slobodan pristup informacijama promičući kulturni turizam grada i regije.

R. Rupčić i Ž. Turk Joksimović

nosti te pridonijeti razvoju pojedinca kao multikulturalne osobe otvorene za najširu komunikaciju. Koncept rada na Dječjem odjelu kopirničke knjižnice djeluje na način da se na sve dobne skupine koje su zastupljene (0-15 godina) usmjere upravo programi za poticanje čitateljskih interesa.

Akcija *Knjige za bebe* pokrenuta je s namjerom da se skrene pozornost roditeljima, ponajprije majkama, na značaj ranih poticaja na razvoj vještina čitanja i pisanja u kasnijoj školskoj dobi. Svim bebama rođenim u rodilištu kopirničke bolnice Knjižnica i Grad Koprivnica poklanjaju prvu slikovnicu, a roditeljima edukativne letke s praktičnim uputama i pozivom da posjećuju knjižnicu, dok bebama rođenim u tjednu obilježavanja Međunarodnog dana pismenosti knjižnica daruje člansku iskaznicu za idućih pet godina. *Pričaonica* djeluje u knjižnici već dugi niz godina s namjerom poticanja čitateljskih navika i razvijanja kulture čitanja kod najmlađih korisnika. Namijenjena je djeci predškolskog uzrasta koja ne pohađaju predškolske ustanove. Uz slušanje primjereno odabrane priče, djeca razgovaraju na temu priče, a potom odabiru igre po svojim željama. U *Kompjutorskoj igraonici za predškolce* sudjeluju djeca u dobi od 3 do 7 godina zajedno s roditeljima. Na zanimljiv i poticajan način uz pomoć CD-ROM-ova dijete se upoznaje s radom na računalu, uči nove pojmove i razvija maštu. Programi koji se nude u radionici prilagođeni su uzrastu i sposobnostima djeteta te potiču razvoj osnovnih vještina prije polaska u školu. *Čitamo s vama: kako prepoznati teškoće u čitanju – disleksiju* program je namijenjen ponajprije djeci i roditeljima koji se susreću s problemima usvajanja i korištenja vještine čitanja – disleksijom. Sastoji se od zbirke knjiga i priručnika s različitim prijedlozima za uvježbavanje vještine čitanja i pisanja putem igara, potom informativno-edukativnih letaka koji se odnose na prepoznavanje teškoća u čitanju i pisanju, kompjutorskih programa te popisa mrežnih stranica o tom području. Za tinejdžere pod geslom *Želiš li znati, a ne usudiš se pitati?* izdvojena je zbirka knjiga u kojima se mogu pronaći odgovori na pitanja koja trenutačno plijene njihovu pozornost. U cilju uspostavljanja bolje komunikacije među tinejdžerima i poticanja čitanja, mladi ostavljaju svojim vršnjaci-

ma poruke kako bi im preporučili dobru knjigu, film, pjesmu, strip... Knjižnica također uspostavlja pismenu komunikaciju s mladima - od njih traži da budu aktivni sudionici u kreiranju svih djelatnosti knjižnice. Svoje ideje, prijedloge i kritike ubacuju u *Sandučić želja*, a knjižničari im pismenim putem i odgovaraju. *Male kreativne socijalizacijske skupine*, odnosno skupine djece sa smanjenom koncentracijom kopirničkih osnovnih škola povremeno posjećuju knjižnicu i kroz igru, kratke predstave i zajedničko sudjelovanje se upoznaju s Knjižnicom i knjigom te stječu naviku čitanja.

D. Petrić

Posjet Knjižnici Ervin Szabo u Budimpešti

Od 23. do 27. lipnja na poziv ravnateljica Knjižnice Ervin Szabo, gospođina Petera Fodora, boravile su u Budimpešti Davorka Bastić, ravnateljica Knjižnica grada Zagreba, i Zdenka Sviben, koordinator Informativno-posudbenog odjela Gradske knjižnice. Suradnja između dviju velikih mreža narodnih knjižnica Mađarske i Hrvatske dogovorena je 2002. na redovitom godišnjem sastanku INTAMEL-a (The International Association of Metropolitan Libraries – udruge koja okuplja velike gradske knjižnice s više od 400 000 stanovnika) održanog u Stockholmu. Potporu takvoj suradnji dao je i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj gospodin Stanko Nick.

Najveća mreža narodnih knjižnica u Mađarskoj, Knjižnica Ervin Szabo u Budimpešti, 2004. proslavit će stotu obljetnicu osnutka. Tijekom povijesti knjižnica je odigrala značajnu ulogu u zadovoljavanju knjižničnih potreba u Budimpešti, ali i u razvoju knjižničarstva u Mađarskoj. Mreža danas obuhvaća pedeset pet knjižnica.

Središnja gradska knjižnica smještena je u samom središtu Pešte, u neobaroknoj palači Palffy na Trgu Ervin Szabo, u blizini poznate Vaci ulice i Nacionalnog muzeja. Palača je obnovljena 1999./

2001. godine i sa susjednom zgradom osigurava knjižnični prostor od 13 000 m² za oko 48 000 korisnika i više od 1 100 000 jedinica građe. Prilikom adaptacije zgrada je osposobljena za sve funkcije i usluge suvremene narodne knjižnice. U samom središtu ovako koncipirane “nove” knjižnice nalazi se atrij s kafeterijom (u vlasništvu knjižnice) koji funkcionira kao “mjesto susretanja” za sve kategorije korisnika. Na katovima su smješteni referentni, posudbeni odjeli i čitaonice, a knjižnica u svom sastavu ima i dječji odjel dekoriran “zmajski”.

Čitaonice su posebno impresivne jer su zadržani svi neobarokni (zlatni i srebrni) ukrasi s velikim venecijanskim ogledalima. Osim rekonstrukcije zgrade, reorganizirano je i ukupno poslovanje knjižnice: osigurana je informacijska infrastruktura (oko 150 računala za korisnike), participiranje u nacionalnim konzorcijima s pristupom bazama podataka, izgrađuje se informacijski sustav *Corvina*, izvršena je racionalizacija mreže i edukacija osoblja. U neposrednoj blizini knjižnice, u zasebnoj palači, nalazi se i veliki multimedijalni odjel s bogatom glazbenom zbirkom osnovanom 1964. godine. Nakon otvaranja središnje knjižnice, broj se korisnika udvostručio - knjižnicu dnevno posjeti oko 3500 korisnika, a mjesečno se bilježi sedamdesetak tisuća posuđenih jedinica građe.

Osim posjeta samoj centralnoj knjižnici, tijekom boravka u Budimpešti osiguran je bio i posjet knjižnicama mreže: jednoj područnoj knjižnici i jednom ogranku koji nisu tako impresivni kao središnja knjižnica, ali ono što impresionira je prostor – područna knjižnica ima oko 8 000 m².

Szentendre je gradić dvadesetak kilometara udaljen od Budimpešte u kojemu se nalazi matična županijska knjižnica koja pokriva prsten oko Budimpešte. Knjižnica se brine za više od 160 knjižnica i zadovoljavanje potreba oko milijun stanovnika. Među tim knjižnicama nalazi se i mala knjižnica namijenjena hrvatskoj manjini koja je zastupljena u tom području.

Bio je organiziran posjet i Nacionalnoj Szecheny knjižnici, digitalnoj Neumann knjižnici i Knjižnici mađarskog Parlamenta. Posebno se ističe trud mađarske države na digitaliziranju građe

važne za kulturnu povijest objedinjene u navedenoj digitalnoj knjižnici (<http://www.neumann-haz.hu/>). Osnovne su funkcije ove knjižnice izgradnja online kataloga mađarskih internet izvora (WebKat.hu), izgradnja baze podataka suvremene mađarske književnosti (Digital Literary Academy), digitalizacija i publiciranje tekstova (Bibliotheca Hungarica Internetiana) i osiguranje pristupa djelima klasičnih mađarskih pjesnika i suvremenih mađarskih pisaca (Classic Hungarian Poets i Contemporary Hungarian Writers).

Tijekom ovog posjeta organizirano je i razgledavanje etnografskog muzeja u Szentendru u kojemu je prikazan način života mađarskog sela kroz stoljeća. Zasad su rekonstruirane četiri pokrajine, a svako "selo" ima "bogatu" i "siromašnu kuću", pripadajuće gospodarske zgrade, crkvu ili kapelu, vrtove... Ovaj muzej na otvorenom posjetitelji mogu razgledati od travnja do studenog, a osigurava i prostor za najrazličitije radionice – od izrade tradicionalne lončarije i uporabnih predmeta od drva ili tekstila do medenjaka. Za školsku je djecu rekonstruirana i škola u kojoj se piše na pločicama. Muzej ima i sve pripadajuće suvremeno opremljene restauratorske radionice.

Kako je tijekom našeg posjeta Budimpešti bio i hrvatski državni praznik, ravnatelj Knjižnice Ervin Szabo gospodin Peter Fodor, njegova suradnica Eva Danko (koja je bila izvrstan vodič tijekom cijelog posjeta) i djelatnice KGZ-a prisustvovali su prijemu u Veleposlanstvu Republike Hrvatske. Na prijemu je obnovljena suradnja s predstavnicima hrvatske manjine u Mađarskoj i dogovoreno njihovo sudjelovanje u Nacionalnom kvizu za poticanje čitanja započetom 2002. koje će se realizirati u okviru Mjeseca hrvatske knjige 2003. godine.

Početkom listopada u uzvratni posjet Knjižnicama grada Zagreba dolazi ravnatelj Knjižnice Ervin Szabo gospodin Peter Fodor sa suradnicima, a planirano je i potpisivanje sporazuma o stalnoj suradnji.

D. Bastić i Z. Sviben

Osječki studenti u Križevcima

Studenti s Katedre za knjižničarstvo u Osijeku i ove su godine, drugi put zaredom, svoju studentsku praksu obavili u Križevcima, u knjižnici Grkokatoličke biskupije. Tijekom kolovoza ondje je bilo

9 studentica knjižničarstva u skupinama od dvije do tri osobe: Sandra Miljački (II. god.), Diana Dorkić (III. god.), Vesna Pavlović (III. god.), Marija Vukoja (IV. god.), Nataša Brekalo (II. god.), Karolina Bakšaj (II. god.), Drahomira Gavranović (II. god.), Aenka Šljivečka (II. god.) i Marina Čalić (II. god.).

Rad u knjižnici odvijao se gotovo cjelodnevno, s pauzama za ručak i kavu, pod vodstvom Željke Hrlec, a prema naputcima dipl. knjižničara Željka Vegha koji u preuređenoj knjižnici sudjeluje od samog početka. Između ostalog, studentice su prepisivale podatke iz inventarne knjige u računalo, slagale knjige po policama, ispisivale signature i inventarne brojeve u knjige, lijepile naljepnice s rednim brojevima i nazivima skupina po policama. Svaka je knjiga dobila svoj broj i mjesto na polici. Iako je u mjesec dana obavljeno mnogo posla, još je dosta toga ostalo za napraviti da bi knjižnica bila spremna za javnost. Sve studentice izrazile su zadovoljstvo takvim pristupom praksi jer su dobile priliku da uče, ali i da dadu svoj skromni doprinos skorašnjem otvorenju knjižnice. Valja istaknuti iznimno gostoprimstvo sestara koje su osigurale smještaj i prehranu te cijelo vrijeme brinule o studenticama.

D. Gavranović

Priručnik za Unimarc: bibliografski format

Zagreb, NSK ; HKD, 2000., 550 str.
cijena: 200,00 kuna

Drugo hrvatsko izdanje *Priručnika za Unimarc: bibliografski format* nadomješta prvo hrvatsko izdanje, objavljeno 1989. godine, s obzirom na promjene koje donosi drugo izdanje izvornika iz 1994., te dva usuvremenjena izdanja iz 1996. i 1998. godine.

NARUDŽBENICA

Naručujem za ustanovu: _____

telefon: _____ matični broj: _____ broj primjeraka: _____ (cijena 200,00 kn po primjerku)

datum: _____

potpis i pečat:

Nacionalna i sveučilišna knjižnica
Odjel za odnose s javnošću
Dubravka Fiala, prof.

tel: 61 64 129; fax: 61 64 186; e-mail: dfiala@nsk.hr

Izveštaj sa 7., 8. i 9. sjednice Hrvatskoga knjižničnog vijeća

Na 7. sjednici HKV-a održanoj 8. travnja raspravljalo se o Prijedlogu raspodjele sredstava za nabavu knjižne i neknjižne građe za narodne knjižnice za 2003., a na temelju prijedloga Stručnog vijeća županijskih matičnih knjižnica koji je iznijela Jadranka Slobodanac. Vijeće je prihvatilo financijski izračun uz zaključak da i nadalje treba inzistirati na jednakomjernom financijskom sudjelovanju Ministarstva i osnivača knjižnica, osim u područjima od posebne državne skrbi u kojima bi omjer bio 70% Ministarstvo kulture i 30% osnivač. Ponovno se raspravljalo o Prijedlogu novog Poslovnika o radu Povjerenstva za dodjelu zvanja višeg knjižničara i knjižničarskog savjetnika te o Prijedlogu Preporuke HKV-a o kriterijima za ocjenu kandidata za zvanje višeg knjižničara i knjižničarskog savjetnika. Iako je izneseno više primjedbi, nijedna nije usvojena te je prijedlog prihvaćen u obliku kako ga je ponudilo povjerenstvo za dodjelu viših zvanja. I Poslovnik i Preporuku objavljujemo u ovom broju HKD Novosti, a mogu se naći i na mrežnim stranicama HKD-a (www.hkdrustvo.hr).

Vijeće je obaviješteno o pismu Predraga Perožića iz Sveučilišne knjižnice Rijeka koje sadrži primjedbe na rad njihova ravnatelja Jurja Lokmera, te o završetku rada na 2. fazi projekta NISKA, ali se o tome nije raspravljalo.

Na 8. sjednici HKV-a, održanoj 6. svibnja, razmatralo se Izvešće Nacionalne i sveučilišne knjižnice za 2002. te je, uz pohvale pojedinim segmentima rada NSK-a, i prihvaćeno, a sastavljena je ocjena izvještaja koja se upućuje Vladi RH. Raspravljalo se i o prijedlogu Povjerenstva za dodjelu zvanja višeg knjižničara i knjižničarskog savjetnika te je, uz nekoliko primjedbi, prihvaćen prijedlog Povjerenstva. Za višeg su knjižničara predložene: Marija Ivakić, voditeljica Knjižnice Strojarskog fakulteta u Osijeku, Zagorka Majstorović, voditeljica Čitaonice časopisa u NSK-u, Gordana Miolin, voditeljica centralizirane obrade u Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu, Blaženka Peradenić-Kotur, voditeljica Zbirke službenih publikacija u NSK-u, i Mira Švob, voditeljica koordinirane nabave u KGZ-u. Molba kolegice Nade Džaje iz knjižnice Bogdana Ogrizovića odbijena je. Za zvanje knjižničarskog savjetnika nije predložen nijedan kandidat jer je molba kolegice Marine Mihalić, iako je ispunila stručne kriterije za dodjelu zvanja knjižničarskog savjetnika, odbijena zbog formalnog kriterija – nije, naime, prošlo 5 godina od dodjele zvanja knjižničarskog savjetnika, a to je kriterij koji zakon predviđa.

Na sjednici je umjesto Dubravke Stančin-Rošić izabrana nova zamjenica predsjednice HKV-a - Jelka Petrak.

Na 9. sjednici Vijeća održanoj 17. lipnja 2003. godine predsjednica Povjerenstva za izradu nacrt *Pravilnika o postupanju s obveznim primjerkom i posebnim mjerama njegove zaštite i čuvanja*, Irena Medić, predstavila je rad Povjerenstva, izložila rezultate istraživanja vezanog uz obradu i postupanje s obveznim primjerkom u sveučilišnim i znanstvenim knjižnicama u Hrvatskoj te upoznala Vijeće s Nacrtom *Pravilnika*. Predložila je da se sustavna rasprava odgodi do donošenja *Pravilnika o zaštiti knjižnične građe*, budući da se Nacrt *Pravilnika* u brojnim odredbama poziva na njega. Vijeće je zaključilo da Nacrt

treba značajno doraditi te je zadužilo Hrvatsko knjižničarsko društvo da organizira širu raspravu o primjeni odredaba Zakona o knjižnicama vezanih uz obvezni primjerak i u svjetlu te primjene razmotri Nacrt *Pravilnika o postupanju s obveznim primjerkom i posebnim mjerama njegove zaštite i čuvanja*. Također je zadužilo Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu da u suradnji s ravnateljima knjižnica kojima distribuiraju obvezni primjerak razmotre sadašnje – zatečeno stanje postupanja s obveznim primjerkom i mjerama njegove zaštite i čuvanja.

Ravnatelj Sveučilišne knjižnice u Rijeci, gospodin J. Lokmer uputio je prigovor na Izvešće o obavljenom stručnom nadzoru u Sveučilišnoj knjižnici u Rijeci koje je podnijela Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Nakon pročitano g mišljenja Uprave za normativne i upravno-pravne poslove Ministarstva kulture, Vijeće je podržalo prijedlog da Nacionalna i sveučilišna knjižnica dopuni nadzor.

Na sjednici je Vijeće upoznato s mišljenjem Uprave za normativne i upravno-pravne poslove Ministarstva kulture o potrebi izmjene *Pravilnika o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj*, vezano uz provedbu zaključaka Vijeća o zadržavanju postojećeg sustava županijskih matičnih knjižnica, jer sve županijske matične knjižnice ne zadovoljavaju propisane uvjete. Vijeće je zaključilo da se u *Pravilnik o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj* unese prijelazna odredba kojom se propisuje da se zadržava sadašnji sustav županijskih matičnih knjižnica na rok od tri godine u kojem se trebaju postići standardi rada knjižnice koji odgovaraju svim propisanim uvjetima za obavljanje matične djelatnosti.

Na dnevnom redu Vijeća bila je i obavijest o zaključku Vlade Republike Hrvatske kojim je prihvaćeno Izvešće o radu Nacionalne i sveučilišne knjižnice za 2002. godinu, te obavijest o zamolbi Hrvatskoga knjižničarskog društva od 9. lipnja 2003. da se članovima Vijeća na uvid da Nacrt Zakona o autorskom pravu. Vijeće je podržalo stav HKD-a o potrebi uvida i rasprave o spomenutom zakonu te je zaključeno da će vezano uz to pitanje uputiti dopis Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo.

A. Belan-Simić

Hrvatsko knjižnično vijeće je na 7. sjednici održanoj 08.04.2003. godine donijelo

Poslovnik o radu povjerenstva za predlaganje dodjele zvanja višeg knjižničara i knjižničarskog savjetnika

Članak 1.

Na temelju članka 32. stavka 2. podstavka 8. i članka 36. stavka 3. Zakona o knjižnicama ("Narodne novine", br. 105/97, 5/98 i 104/00) Povjerenstvo za predlaganje dodjele zvanja višeg knjižničara i knjižničarskog savjetnika (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) ima zadaću da ocijeni ispunjava li kandidat uvjete za stjecanje višeg zvanja u knjižničarskoj struci, višeg knjižničara, odnosno knjižničarskog savjetnika. Svoje mišljenje Povjerenstvo dostavlja Hrvatskom knjižničnom vijeću (u

daljnjem tekstu: Vijeću) s prijedlogom za dodjeljivanje zvanja višeg knjižničara i knjižničarskog savjetnika.

Članak 2.

U ocjenjivanju vrijednog stručnog doprinosa kandidata u obavljanju poslova knjižničarske struke te ocjenjivanju sposobnosti kandidata za obavljanje najsloženijih poslova knjižničarske struke i znanstvenom, odnosno stručnom doprinosu njegovih objavljenih radova, Povjerenstvo će razmotriti svu dokumentaciju navedenu u članku 3. ovoga Poslovnika, kao i druge dokumente koje mu uputi Vijeće.

U svrhu utvrđivanja relevantnih činjenica Povjerenstvo može zatražiti od stručnih udruga, ustanova i drugih pravnih osoba u kojima je kandidat zaposlen potrebne podatke, informacije ili isprave.

Molbe s nepotpunom dokumentacijom Povjerenstvo neće razmatrati.

Članak 3.

Molbe za dodjelu zvanja kandidati podnose Hrvatskome knjižničnom vijeću. Obvezatni prilozi molbi su:

- a) radna biografija
- b) bibliografija radova
- c) preslik objavljenih radova
- d) preslik diplome/a i uvjerenja o položenom stručnom ispitu
- e) potvrda poslodavca kojom se dokazuje pet godina radnog staža u obavljanju poslova diplomiranog knjižničara/višeg knjižničara.

Povjerenstvo ocjenjuje radnu biografiju i ostale priložene dokumente o kandidatu, te objavljene stručne i znanstvene radove kandidata koje mu uz kandidatovu molbu za zvanje višeg knjižničara ili knjižničarskog savjetnika Vijeće dostavi radi davanja ocjene.

U ocjenjivanju stručnih postignuća kandidata za zvanje višeg knjižničara, odnosno knjižničarskog savjetnika Povjerenstvo je dužno držati se propisanih kriterija.

Članak 4.

Članove Povjerenstva imenuje i razrješava Vijeće.

Povjerenstvo ima pet članova. Predsjednika i zamjenika predsjednika Povjerenstva imenuje Vijeće iz redova članova Povjerenstva.

Članak 5.

Povjerenstvo radi i odlučuje na sjednicama.

Sjednice Povjerenstva saziva i njima rukovodi predsjednik Povjerenstva, odnosno njegov zamjenik.

Sjednice Povjerenstva sazivaju se najmanje pet dana prije njihova održavanja.

Za održavanje sjednice Povjerenstva potrebno je prisustvo većine članova.

Povjerenstvo donosi odluke većinom glasova od ukupnog broja svojih članova.

Članak 6.

Nakon što je na osnovi odgovarajućih dokumenata utvrdilo ispunjenje propisanih uvjeta, Povjerenstvo će u ocjenjivanju kandidata utvrditi:

1. za zvanje višeg knjižničara: svjedoči li radna biografija i ostali priloženi dokumenti kandidata da je u razdoblju od pet godina obavljanja poslova diplomiranog knjižničara dao vrijedan stručni doprinos te objavio zapažene stručne radove iz knjižničarstva;
2. za zvanje knjižničarskog savjetnika: dokazuju li radna biografija i ostali priloženi dokumenti kandidata da svojom stručnošću jamči da može obavljati najsloženije poslove knjižničarske struke te da je u razdoblju od pet godina nakon stjecanja zvanja višeg knjižničara bio zapažen po objavljenim znanstvenim i stručnim radovima.

Članak 7.

Nakon što primi na ocjenjivanje radove kandidata za zvanje višeg knjižničara, odnosno knjižničarskog savjetnika, Povjerenstvo je dužno u roku od mjesec dana odrediti izvjestitelja koji će u daljnjem roku od najkasnije šest tjedana podnijeti Povjerenstvu pismeni izvještaj s prijedlogom ocjene kandidata.

Ako izvjestitelj ne bude mogao dati Povjerenstvu prijedlog ocjene svih područja djelovanja kandidata, Povjerenstvo će izabrati i drugog izvjestitelja, zavisno od karaktera kandidatovih aktivnosti i objelodanjenih radova.

Ukoliko su mišljenja dvaju izvjestitelja oprečna, Povjerenstvo većinom glasova odlučuje hoće li izabrati trećeg izvjestitelja ili će glasovati o predloženim mišljenjima.

Članak 8.

Povjerenstvo obradu kandidatove dokumentacije i radova, kao i izradu prijedloga ocjene povjerava jednom od svojih članova.

Članak 9.

Povjerenstvo je dužno razmotriti izvještaj izvjestitelja, odnosno prijedlog ocjene kandidata i donijeti prijedlog odluke najkasnije u roku od tri mjeseca nakon što je od Vijeća primilo kandidatovu dokumentaciju na ocjenu.

Članak 10.

Član Povjerenstva koji se ne složi s ocjenom Povjerenstva o kandidatovim radovima donesenom u skladu s ovim Poslovníkom može dati svoje odvojeno mišljenje s obrazloženjem koje se zajedno s ocjenom i mišljenjem, odnosno prijedlogom Povjerenstva upućuje Vijeću radi priznavanja određenom kandidatu prava na zvanje višeg knjižničara, odnosno knjižničarskog savjetnika.

Članak 11.

Izvještaj o kandidatovim radovima se honorira u granicama koje na prijedlog Vijeća utvrdi ministar kulture.

Članak 12.

Ovaj Poslovnik stupa na snagu i primjenjivat će se danom njegova donošenja, a objavit će se u Vjesniku bibliotekara Hrvatske.

Članak 13.

Stupanjem na snagu ovog Poslovnika prestaje važiti Poslovnik o radu Povjerenstva za predlaganje dodjele zvanja višeg knjižničara i knjižničarskog savjetnika donesen 10. srpnja 1998. godine i objavljen u Vjesniku bibliotekara Hrvatske 42 (1999), broj 1-4, str. 166-170.

*Predsjednica Hrvatskoga knjižničnog vijeća
Davorka Bastić*

**Hrvatsko knjižnično vijeće
Zagreb, 08. travnja 2003.****Na temelju članka 32. Zakona o knjižnicama
(Narodne novine 105/97, 5/98 i 104/00) Hrvat-
sko knjižnično vijeće donosi sljedeću****Preporuku****I.**

Povjerenstvo za predlaganje dodjele zvanja višeg knjižničara i knjižničarskog savjetnika prilikom predlaganja kandidata za dodjelu zvanja višeg knjižničara ili knjižničarskog savjetnika primijenjuje odredbu članka 36. Zakona o knjižnicama.

U provedbi ove odredbe Povjerenstvo napose ocjenjuje da li kandidat za zvanje višeg knjižničara udovoljava kriteriju vrijedan stručni doprinos te ima li objavljene zapažene stručne radove, odnosno da li kandidat za zvanje knjižničarskog savjetnika svojom stručnošću jamči da može obavljati najsloženije poslove knjižničarske struke te da li je bio zapažen po objavljenim znanstvenim i stručnim radovima u razdoblju od pet godina nakon stjecanja zvanja višeg knjižničara.

II.

Imajući u vidu potrebu da Povjerenstvo uzima u obzir sve okolnosti koje su relevantne za primjenu prethodno navedenih kriterija, kao i da sve kandidate ocjenjuje na ujednačen način, ovo Vijeće preporuča da se prilikom ocjene da li kandidat zadovoljava pojedini propisani kriterij napose uzimaju u obzir sljedeći podaci i činjenice, i to:

Za zvanje višeg knjižničara**a) vrijedan stručni doprinos**

na unapređenju poslova ili dijelova radnog procesa mjeren

- kroz doprinos unapređenju struke primjenom novih metoda rada i/ili
- kroz sudjelovanje u osposobljavanju članova knjižničarske zajednice i/ili
- kroz pokretanje, organiziranje ili sudjelovanje u aktivnostima oko unapređenja i promoviranja struke (predstavljanje novih metoda i poslova, organiziranje skupova, predstavljanje struke javnosti i sl.) i

- kroz aktivno sudjelovanje u radu Hrvatskoga knjižničarskog društva

b) zapaženi stručni radovi iz knjižničarstva

- najmanje pet recenziranih stručnih, preglednih ili znanstvenih jednoautorskih radova iz knjižničarstva ili odgovarajući broj koautorskih radova (koautorski rad vrednuje se razmjerno broju koautora) ili
- magistarski ili doktorski rad iz knjižničarstva i dva recenzirana stručna, pregledna ili znanstvena jednoautorska rada odnosno odgovarajući broj koautorskih radova
- knjiga se vrednuje prema stručnoj procjeni Povjerenstva i može biti ekvivalent jednom do tri recenzirana rada

Za zvanje knjižničarskog savjetnika**a) stručnost kojom se jamči da može obavljati najsloženije poslove knjižničarske struke**

na unapređenju poslova ili dijelova radnog procesa mjereno

- kroz izuzetan doprinos unapređenju struke uvođenjem i primjenom novih metoda rada i/ili
- kroz uvođenje novih oblika permanentnog obrazovanja i/ili aktivnog sudjelovanja u osposobljavanju članova knjižničarske zajednice i/ili
- kroz pokretanje, organiziranje ili sudjelovanje u aktivnostima oko unapređenja i promoviranja struke (predstavljanje novih metoda i poslova, organiziranje skupova, predstavljanje struke javnosti i sl.) i
- kroz aktivno sudjelovanje u radu Hrvatskoga knjižničarskog društva

b) zapaženost po objavljenim znanstvenim i stručnim radovima iz knjižničarstva u razdoblju od pet godina

- najmanje pet recenziranih stručnih, preglednih ili znanstvenih jednoautorskih radova iz knjižničarstva ili odgovarajući broj koautorskih radova (koautorski rad vrednuje se razmjerno broju koautora) objavljenih nakon izbora u zvanje višeg knjižničara ili
- magistarski ili doktorski rad iz područja knjižničarstva stečen nakon izbora u zvanje višeg knjižničara i dva recenzirana stručna, pregledna ili znanstvena jednoautorska rada, odnosno odgovarajući broj koautorskih radova
- knjiga se vrednuje prema stručnoj procjeni Povjerenstva i može biti ekvivalent jednom do tri recenzirana rada

*Predsjednica Hrvatskoga knjižničnog vijeća
Davorka Bastić*

Svjetski knjižničarski i informacijski kongres, 69. IFLA-ina opća međunarodna skupština, od 1. do 9. kolovoza 2003., Berlin, Njemačka

4582 - ukupan broj sudionika:

2509 - stalnih predstavnika

278 - dnevnih prijava

424 - posjetitelja izložbe

95 - sudionika-promatrača

288 - osoba u pratnji

197 - volontera

1123 - sudionika koji su prvi put na IFLA-i

131 - broj zastupljenih zemalja

486 - govornika

10 625 - primjeraka IFLA Expressa na svim IFLA-inim jezicima

234 - sastanka (radionice, poster...)

159 - izlagača

2 542 - kvadratna metra izložbenog prostora

21 - novi član IFLA-e

197 - izlaganja:

160 na engleskom

15 na njemačkom

13 na francuskom

8 na španjolskom

1 na ruskom

147 prijevoda

<http://www.ifla.org/IV/ifla69/index.htm> - mrežna stranica 69. IFLA-ine opće međunarodne skupštine

Ukratko o 69. IFLA-inoj konferenciji

Hrvatska može biti zadovoljna svojim sudjelovanjem na ovogodišnjoj IFLA-inoj konferenciji jer njeni predstavnici kao članovi rade u osam IFLA-inih sekcija, odnosno komisija, a mr. sc. Ivanka Stričević izabrana je za predsjednicu Sekcije knjižnica za djecu i mladež. Zapažena izlaganja i radionice imale su prof. Aleksandra Horvat u okviru knjižnične teorije i istraživanja - *Političke percepcije knjižničarstva – pogled iz Hrvatske* (<http://www.ifla.org/IV/ifla69/papers/162e-Horvat.pdf>), i mr. sc. Ljiljana Sabljak o UNICEF-ovim projektima za narodne knjižnice u RH započetima tijekom Domovinskog rata (<http://www.ifla.org/IV/ifla69/papers/048e-Sabljak.pdf>). Na izložbi postera iz cijelog svijeta nagrađen je upravo hrvatski, mr. sc. Ivana Pehara i Martine Dragija-Ivanović iz Gradske knjižnice Zadar.

Istodobno se odvijala Konferencija ravnatelja nacionalnih knjižnica (CDNL), na kojoj je Hrvatsku predstavljala mr. sc. Marina Mihalić, i radni sastanak INTAMEL-a, Međunarodne udruge knjižnica metropola, gdje je Hrvatsku predstavljala ravnateljica Knjižnica grada Zagreba Davorka Bastić.

Alemka Belan-Simić, predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva, osim sudjelovanja na izbornoj skupštini IFLA-e, potpisala je i dogovor o sudjelovanju Hrvatske u međunarodnim knjižničarskim razvojnim projektima.

Konferencija je imala naglasak na ulozi knjižnica u društvu, slobodnom pristupu informacijama, promicanju cjeloživotnog učenja, opismenjavanja i čitanja, promicanju razmjene istraživačkih knjižničarskih projekata i rezultata, te razvoju profesije knjižničara. Pratila ju je izložba dvjestotinjak različitih svjetskih izlagača knjižnične opreme i poslovanja s najnovijom opremom. Društvena događanja bila su jednako bogata kao i stručni dio Konferencije jer osim gradske uprave Berlina, kao domaćina, u organizaciji ovog imponantnog skupa pomogle su i Savezna Vlada Njemačke i kulturne institucije, primjerice, Goethe institut. Goethe institut iz Zagreba sponzorirao je kotizaciju šest sudionika Konferencije iz Republike Hrvatske.

Možemo zaključiti da je Hrvatska ovaj put bila dobro zastupljena, uočena i djelatno uključena u buduća događanja na području knjižničarstva, što je veliko priznanje hrvatskoj knjižničarskoj struci, kompetentnosti njenih kadrova i programa koji ravnopravno sudjeluju u svjetskim kretanjima.

Lj. Sabljak

Hrvatsko knjižničarsko društvo na IFLA-inoj konferenciji

Hrvatsko knjižničarsko društvo su na ovogodišnjoj konferenciji predstavljale Edita Bačić, članica Sekcije za menadžment knjižničarskih društava (MLA), Alemka Belan-Simić, predsjednica HKD-a, Aleksandra Horvat, članica odbora IFLA/FAIFE, Ivanka Stričević, predsjednica Sekcije knjižnica za djecu i mladež, te Daniela Živković, članica Odbora za autorsko pravo i zakonska pitanja (CLM). U Berlinu su bili i kolege iz NSK-a - Marina Mihalić, zamjenica ravnatelja Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Tomislav Murati, član Sekcije za bibliografiju, i Mirna Willer, članica Sekcije za informacijsku tehnologiju i predsjednica Stalnog odbora za UNIMARC, kolegice iz KGZ-a - Davorka Bastić, članica okruglog stola INTAMEL, Tatjana Nebesny, Ljiljana Sabljak, Zdenka Sviben i Sanja Vukasović-Rogač, članica Sekcije za audiovizualnu građu i multimediju (AVMS), potom, Verena Tibljaš iz GK-a Rijeka, članica Sekcije knjižnica za djecu i mlade, Sanja Pavlaković iz Knjižnice Medveščak te Ivan Pehar iz GK-a Zadar koji je imao izlaganje na posteru.

Ovo dosad najbrojnije sudjelovanje knjižničara iz Hrvatske na nekoj IFLA-inoj konferenciji, koje su uplatom više kotizacija omogućili Goethe institut iz Zagreba i Bibliothek&Information iz Hamburga, a financijski pomogli Ministarstvo kulture, Ministarstvo znanosti i tehnologije, Grad Zagreb i drugi, svrstalo je i Hrvatsku u red razvijenijih zemalja koje podržavaju sudjelovanje knjižničara na IFLA-inim konferencijama smatrajući ih nužnim za praćenje brzih promjena u knjižničarstvu, ali i za uspostavu suradnje s kolegama iz drugih zemalja.

Imenovanje kolegica i kolega u programe i komisije IFLA-e, a posebice izbor mr. sc. Ivanke Stričević za predsjednicu Sekcije knjižnica za djecu i mladež, potvrdilo je da naši istaknuti knjižničari uživaju ugled u svijetu. Da je kvalitetan rad hrvatskih knjižničara prepoznat i izvan granica Hrvatske, po-

Nova predsjednica Sekcije knjižnica za djecu i mladež Ivanka Stričević i novoizabrana predsjednica IFLA-e Kay Raseroka

kazalo je uvrštenje izlaganja dr. sc. Aleksandre Horvat i mr. sc. Ljiljane Sabljak u službeni program Svjetskog knjižničarskog i informacijskog kongresa te nagrada izlaganju na posteru Ivana Pehara i Martine Dragija-Ivanović iz GK-a Zadar koji je između 76 predstavljenih proglašen najboljim. Kao predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva, prilikom susreta i razgovora s generalnim tajnikom NPLA-e (Nizozemsko udruženje narodnih knjižnica), Jan-Ewout van der Puttenom, a na temelju prethodnih dogovora s Marian Koren iz NPLA-e i Andrejom Silić iz GK-a Rijeka, potpisala sam pismo namjere o bratimljenju HKD-a i NPLA-e u okviru projekta PULMAN. Bratimljenje (eng. *twinning*) europskih knjižničarskih društava dio je službene inicijative projekta PULMAN XT, čiji je koordinator za Hrvatsku Gradska knjižnica Rijeka. Suradnja će biti usmjerena na razmjenu iskustava vezanih uz knjižnične službe i usluge za djecu i mladež te na edukaciju knjižničara vezano uz slobodan pristup informacijama.

Kao predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva, nacionalne udruge koja raspolaže s osam glasova, predstavljala sam Društvo na dvama zasjedanjima skupštine. Na prvoj sjednici, 3. kolovoza, dosadašnja predsjednica Christine Deschamps i generalni tajnik Ross Shimmom podnijeli su izvještaje o radu između dviju konferencija te izvještaje o glasovanju provedenom putem pošte za budućeg predsjednika, te članove upravnog i stručnog odbora. Istaknuta je uspostava partnerskih odnosa i razvoj zajedničkih programa s organizacijom Plavi štit (*Blue Shield*) i Međunarodnim udruženjem nakladnika (*Inter-*

national Publishing Association-IPA), a naglašena je i podrška koja će se i dalje pružati programu FAIFE. Blagajnik Derek Law podnio je blagajnički izvještaj u kojemu je naglasio smanjenje troškova ureda i porast rezervi. O promjeni visine članarine za nacionalna knjižničarska društva govorilo se 5. kolovoza na sastanku predsjednika nacionalnih društava, kad je zaključeno da će konačan prijedlog izračuna visine članarina izraditi Sekcija za menadžment knjižničarskih društava. Na istom se sastanku raspravljalo i o potrebi preuzimanja aktivnije uloge knjižničarskih društava u upoznavanju vlade s ključnom ulogom knjižnica u informacijskom društvu. Nacionalne knjižničarske udruge pozvane su da upute svoje predstavnike na pretkonferenciju *Libraries @ the Heart of the Information Society* koju IFLA s grupom knjižničara iz Švicarske organizira u Ženevi od 3. do 4. studenoga 2003. godine.

Na sjednici 8. kolovoza predstavljena je nova predsjednica IFLA-e Kay Raseroka iz Bocvane, novi potpredsjednik Alex Byrne iz Australije te članovi upravnog i stručnog odbora. Predsjednica Odbora za autorsko pravo i zakonska pitanja Marianne Scott podnijela je izvještaj o radu istaknuvši zalaganje članova Odbora u pokretanju pitanja izmjene nacionalnih zakona o autorskom pravu kako bi se osigurala pogodnosti za knjižnice, kao i uspjeh koji je postignut u mnogim zemljama. Alex Byrne podnio je izvještaj o radu odbora IFLA/FAIFE koji je i ove godine objavio Svjetski izvještaj *Intelektualna sloboda u informacijskom društvu, knjižnice i internet* te se zahvalio svim članovima na dosadašnjem radu, a Danskoj kraljevskoj knjižnici na potpori. Osim izmjene članka Statuta, na sjednici su usvojene i 4 rezolucije čije prijevode možete pročitati u ovom broju Novosti. Na kraju sjednice delegatima se obratila nova predsjednica Kay Raseroka naglasivši da je dobro biti knjižničar jer imamo priliku pomoći ljudima i omogućiti im slobodan pristup informacijama, ali je nužno surađivati i zajednički djelovati, kako bi se smanjila fizička i jezična ograničenja. Knjižnice će postati središta informacijskog društva, smatra Kay Raseroka, ali je nužno neprestano se stručno usavršavati, zajednički istupati i istaknuti lidere u profesiji.

Na kraju su predstavljeni domaćini 70. i 71. konferencije, Buenos Aires i Oslo. Kongres u Buenos Airesu održat će se od 22. do 27. kolovoza 2004., a tema je *Knjižnice: pomoćno sredstvo za obrazovanje i razvoj*. Izlaganja na posterima mogu se prijaviti do 15. veljače 2004. (podrobniji podaci u IFLA Expressu broj 7, <http://www.ifla.org/IV/ifla69/express-e.htm>).

IFLA/FAIFE

U organizaciji IFLA/FAIFE-a održan je Okrugli stol o preprekama pristupu internetu, Otvoreni forum posvećen aktualnim pitanjima Informacijskog društva i dvije radionice. Prva, pod naslovom *Kod knjižničara je ključ otvorenih i zatvorenih zbirki : etička pitanja u bibliotekarstvu*, organizirana je i izvedena u suradnji sa Sekcijom za knjižničnu teoriju i istraživanje, a druga, pod naslovom *Dječje knjižnice u službi osiguranja pristupa informacijama i stvaranja kulture razumijevanja u svijetu nasilja i sukoba*, u suradnji sa Sekcijom za dječje knjižnice i knjižnice za mladež. Otvoreni forum i obje radionice okupili su velik broj zainteresiranih sudionika.

Okrugli stol o preprekama pristupu internetu u knjižnicama vodio je Stuart Hamilton, koji je prikazao djelomične rezultate svojega istraživanja o korištenju interneta u 88 zemalja diljem svijeta, među kojima je i Hrvatska. Istraživanje je potvrdilo da je internet neravnomjerno rasprostranjen u različitim dijelovima svijeta, ukazalo na razlike u filtriranju internetskih sadržaja u pojedinim zemljama i pokazalo načine na koje se čuva privatnost korisnika. Rezultati istraživanja prikazani su u novom Svjetskom izvještaju FAIFE-a za 2003, koji je objavljen pod naslovom *Intelektualna sloboda u Informacijskom društvu, knjižnice i internet*. Izvještaj sadrži i već uobičajene prikaze knjižničarskih društava o tome kako se čuvaju intelektualne slobode u knjižnicama u njihovim zemljama. Broj zemalja prikazanih u izvještaju ove se godine udvostručio u odnosu na izvještaj iz 2001.

Otvoreni je forum bio posvećen specifičnim problemima Informacijskog društva u vremenu rata protiv terorizma. Predsjednik FAIFE-a Alex Byrne i Stuart Hamilton govorili su o tome kako se knjižničari sučeljavaju s izazovima koji im se postavljaju nakon događaja od 11. rujna, odnosno o učincima koje rat protiv terorizma ima na knjižnice i korisnike interneta. IFLA-ina predsjednica Kay Raseroka održala je izlaganje u kojemu je opisala pripreme za Svjetski sastanak na vrhu o Informacijskom društvu, koji će se održati u Ženevi od 10. do 12. prosinca 2003. Dokument o ulozi knjižnica u Informacijskom društvu, koji IFLA/FAIFE priprema za sastanak, temelji se na načelima iznesenima u *Manifestu o Internetu i Glasgowskoj deklaraciji o knjižnicama, informacijskim službama i intelektualnoj slobodi*.

Zanimanje FAIFE-a za etička pitanja očitivalo se i u suorganiziranju radionice pod naslovom *Kod knjižničara je ključ otvorenih i zatvorenih zbirki : etička pitanja u bibliotekarstvu*. U prvom su dijelu radionice održana izlaganja o profesionalnoj etici i etičkim kodeksima u pojedinim zemljama odnosno regijama. R. W. Vaagan prikazao je stanje u skandinavskim zemljama, R. M. Fernandez de Zamora stanje u Meksiku i Južnoj Americi, D. Kawooya u Ugandi i Africi, P. Sturges u Velikoj Britaniji i Zapadnoj Europi, a A. Horvat u Hrvatskoj i na Balkanu. U drugom su dijelu radionice kolege iz Namibije, Njemačke i Norveške prikazali nekoliko specifičnih zbirki, zatvorenih za javnost, o čijoj su budućnosti morali sami odlučiti. Posebno je zanimljivo bilo izlaganje Svena Kuttnera, iz Sveučilišne knjižnice u Münchenu i Jürgena Babendreiera, sa Sveučilišta u Bremenu, o traganju za prvobitnim vlasnicima nekih knjiga u posjedu njihovih knjižnica. Knjige su u razdoblju između 1933. i 1938. oduzimate pojedincima Židovima i ustanovama, a knjižnice, sadašnji vlasnici, ku-

pile su ih na dražbi za simboličnu cijenu. Knjižničari su odlučili pronaći prvobitne vlasnike ili njihove potomke i vratiti im davno oduzete knjige. Rješenje za koje su se odlučili moglo bi potaknuti i druge informacijske profesionalce, knjižničare, arhiviste i muzealce na razmišljanje o vlastitim zbirka i okolnostima u kojima se građa tih zbirki našla u njihovim ustanovama. Da li će na temelju tih razmišljanja i djelovati, ovisi o njihovu osjećaju profesionalne odgovornosti.

A. Horvat

Sekcija knjižnica za djecu i mladež

Na protekloj 69. IFLA-inoj konferenciji u Berlinu Sekcija knjižnica za djecu i mladež imala je uistinu bogat program. Osim dva obvezna i čak četiri posebna radna sastanka Odbora Sekcije, održana su izlaganja, prezentacije i poludnevna radionica. Na prvom radnom sastanku održani su izbori za predsjednika i tajnika za iduće dvogodišnje razdoblje. Nova predsjednica Sekcije je Ivanka Stričević, a tajnica Ingrid Bon iz Nizozemske. Koordinator za informiranje je Kiang Koh Lai Lin iz Singapura, što znači da se i objavljivanje glasila SCL News seli iz Danske na Daleki istok, a blagajnica je Nic Diamant iz Francuske. Osim novopridošlih članova, od kojih još jedan dolazi iz Hrvatske (Verena Tibljaš iz Gradske knjižnice Rijeka), Odbor Sekcije broji 19 članova, a cijela Sekcija 125 članova društava, institucija i organizacija iz cijelog svijeta.

Drugi radni sastanci bili su posvećeni radu na Smjernicama za dječje knjižnice, izradi strateškog plana za dvogodišnje razdoblje, definiranju projekata na kojima će Sekcija raditi, suradnji s Međunarodnom dječjom digitalnom knjižnicom, osmišljavanju programa za iduću konferenciju u Buenos Airesu, nominaciji kandidata za novoutemeljenu međunarodnu nagradu Astrid Lindgren i svim drugim pitanjima iz programske i organizacijske djelatnosti Sekcije. Programski dio rada započeo je dan prije službenog otvorenja Konferencije, kada je održana prezentacija *From Donkeys to Digital Libraries* posvećena različitim oblicima djelovanja knjižnica za djecu, od onih u zemljama nerazvijenog svijeta, gdje knjižnica putuje do djece na leđima magaraca i deva ili u čamcima, do prve međunarodne virtualne knjižnice za djecu. Ono što je povezalo te dvije vrlo oprečne koncepcije knjižničnih usluga za djecu je njihova težnja da knjižnica dođe do djeteta ma gdje ono bilo, da ne čeka da dijete dođe do zgrade knjižnice koja je mnogoj djeci u svijetu daleka i nedostupna.

Glavni programski dio sudjelovanja Sekcije na Konferenciji bila su tri izlaganja na temu *Children's Libraries Networking for the Culture* u kojima je naglasak bio na kulturnoj ulozi knjižnica za djecu i mogućnostima suradnje na lokalnoj i nacionalnoj razini. Domaćini iz Njemačke govorili su o tzv. PISA-šoku i posljedicama koje je on imao na dječje knjižnice i knjižnice za mladež u Njemačkoj. Naime, poznato međunarodno komparativno istraživanje o pismenosti mladih na kraju osnovnog obrazovanja pokazalo je da je pismenost (u najširem smislu riječi) mladih njemačkih građana daleko ispod očekivane i da Njemačka zaostaje za zemljama koje ona sama smatra inferiornijima. Šok koji je uslijedio nakon te spoznaje iskristale su knjižnice upozoravajući na svoje goleme potencijale i na nedovoljno investiranje države na svim razinama u njihovu

djelatnost. Rezultat toga su brojni, sustavno uvođeni i provedeni programi te znatno bolja povezanost knjižnica i škola koje su također stimulirane na uvažavanje i bolje iskorištavanje mogućnosti narodnih knjižnica. Gošća iz Danske govorila je o kulturnoj ulozi dječjih knjižnica s posebnim naglaskom na potrebu njihove otvorenosti i suradnje s drugim kulturnim institucijama u lokalnoj sredini. Treće izlaganje bilo je posvećeno uslugama za djecu i mladež u obnovljenoj knjižnici Alexandrina u Egiptu i programima koji se u njoj za djecu i mlade ostvaruju. Usporedba iznesenih ideja i iskustava pokazuje svu raznolikost današnjeg svijeta: ono što je za jedne golemi pomak i korak naprijed, u drugim se zemljama smatra osnovnom uslugom, što samo potvrđuje činjenicu da knjižničarstvo za djecu i mladež, unatoč svijesti i spoznajama o potrebama, dijeli ekonomsku i društvenu sudbinu pojedine zemlje.

Treći programski dio sudjelovanja Sekcije na Konferenciji bila je zajednička radionica s FAIFE-om posvećena pravu djece i mladeži na informacije, koncentrirana oko uloge knjižnica i knjižničara u svijetu sukoba i nasilja. Govorilo se o knjižnicama za djecu u izbjegličkim kampovima, o pristupu informacijama o životno važnim pitanjima kao što je AIDS, o ulozi dječjih knjižnica i knjižničara u ratnim područjima te u zemljama izloženim terorizmu. Ljiljana Sabljak iz Zagreba održala je izlaganje o projektima na kojima je UNICEF surađivao s hrvatskim knjižnicama tijekom Domovinskog rata. Sva izlaganja dostupna su na IFLANETU (www.ifla.org) na engleskom i još nekim jezicima, a prijevode su osigurali članovi Odbora Sekcije.

Osim brojnih organiziranih posjeta berlinskim knjižnicama, Sekcija je za članove Odbora organizirala i poseban posjet dječjoj knjižnici u berlinskoj četvrti Spandau. Hrvatske knjižničare ne bi zadivio izgled knjižnice jer su mnoge dječje knjižnice u Hrvatskoj znatno maštovitije i privlačnije uređene. Ali ono što zadivljuje su brojni programi koji se svakodnevno odvijaju u suradnji sa školama i afirmacija tih programa u zajednici. Naime, mnogi se od njih odvijaju na ulicama, u školama, u parku, pa čak i u podzemnoj željeznici. Knjižničari su uistinu orijentirani na to da izađu iz zgrade knjižnice i da na različite načine dođu do sve djece, a ne na čekanje onih knjižničnih zaljubljenika koji čine tek mali postotak djece u lokalnoj sredini. Kako su njemačka djeca gotovo cijeli dan u školi, jedini način da dječja knjižnica dođe do njih jest pronaći ih ondje gdje oni provode svoje vrijeme - tijekom dana u školi, tijekom ljeta u parku i na ulici, a tijekom noći pozvati ih u dječju knjižnicu gdje se u vrećama za spavanje čitaju priče ili se putem interneta komunicira s drugom djecom u svijetu. Za te "čitateljske noći" postoje i liste čekanja, dakle, što neobičnije, to privlačnije. A kad je u pitanju dobrobit djece, njihova pismenost i navike čitanja, čini se kao da su sva sredstva dopuštena.

Kako je IFLA u svoj strateški plan za iduće razdoblje kao prioritet stavila pismenost, iduće će se konferencije posebice baviti tom problematikom. Stoga Sekcija knjižnica za djecu i mladež svoj program za Buenos Aires organizira zajedno sa Sekcijom za školske knjižnice otvarajući prostor za raspravu o ulozi knjižnica za djecu i mladež i školskih knjižnica u promicanju pismenosti i važnosti njihove međusobne suradnje na tom području.

Pred IFLA-om su velike promjene. 2005. godine započinje eksterna i interna evaluacija rada svih sekcija i programa, a neke od organizacijskih promjena zbivat će se već od iduće godine. Naime, postupno će se skraćivati programski dio konferencija, a produljivati radni dio za sekcije, što znači da sekcije

neće imati svake godine svoj programski dio na konferenciji. To bi ih trebalo usmjeriti na intenzivniji rad na smjernicama, izjavama, preporukama, regionalnim radionicama, lokalnim seminarima i pisanim materijalima, jer se smatra da će tako rad sekcija biti dostupniji svima u svijetu, dok su konferencije, bez obzira na to kako veliki auditorij okupe, ipak dostupne samo malom broju knjižničara.

Ivanka Stričević

Predsjednica IFLA-ine Sekcije knjižnica za djecu i mladež

Informacijska tehnologija, FRANAR, metapodaci, Muldicat i UNIMARC

Kao član radnih grupa sudjelovala sam na idućim sastancima:

(1) Sekcija za informacijsku tehnologiju organizirala je aktivnosti:

- otvorena predavanja na temu: *Wireless Technologies for Library Services - RFID in Use*

- radionicu u suradnji sa Sekcijom za zaštitu i konzervaciju: *Digitisation Preservation: Current Research, Standards and Best Practices*

- radionicu u suradnji sa Sekcijom za sveučilišne i opće znanstvene knjižnice: *The Scholar's Portal: An International Perspective*

- postkonferencijski seminar (Goettingenm, 11.-13. kolovoza): *Converging, Complementary or Other Forms of Describing Internet/Digital Objects: DCMI, IFLA and Other Communities (Museums, Archives, Industries, Government) Standards and Guidelines* (na seminaru nisam sudjelovala).

Sekcija je revidirala svoj program rada za iduće dvije godine s naglaskom na primjenu informacijske tehnologije za pristup informacijskim izvorima u područjima gdje su telekomunikacijske mreže niskog kapaciteta ili gdje postoji problem njihova uvođenja; istraživanje i evaluaciju novih tehnologija koje imaju značajan potencijal za primjenu u knjižnicama, a gdje se slabo koriste; poboljšanje interoperabilnosti između sustava i razmjenu podataka između knjižnica, kao i drugih sektora koji proizvode informacije; poboljšanje efikasnosti i usluga u knjižničnom poslovanju. U tom će se okviru tijekom rujna 2003. definirati program izlaganja i/ili radionica za iduće dvije Opće međunarodne konferencije. Također je odlučeno da se osnuje radna grupa koja će razmotriti nove koncepte u dizajnu i razvoju knjižničnih sustava.

(2) Radna grupa FRANAR (Functional Requirements And Numbering of Authority Records) održala je 8. radni sastanak na kojem je prihvaćen završni nacrt dokumenta *FRANAR: A Conceptual Model* koji će se tijekom ove jeseni odaslati međunarodnoj zajednici na razmatranje i komentare. Drugi dio zadatka grupe, koji se odnosi na izradu prijedloga sustava za jedinstvenu identifikaciju bibliografskog entiteta (npr. imena autora ili naziva korporativnog tijela), trebat će obaviti do iduće Opće međunarodne skupštine 2004. godine.

(3) Radna grupa za metapodatke završila je dokument *Making Sense of Metadata: Towards a Common Core Record for Bibliographic Control. Report of the IFLA Cataloguing*

Section Working Group on the Use of Metadata Schemes, IFLA 2003 Berlin, Germany, čime je Radna grupa raspuštena. Dokument će biti objavljen na IFLANET-u kao publikacija Sekcije za katalogizaciju.

(4) Radna grupa za višejezični pojmovnik iz područja katalogizacije održala je radni sastanak na kojem je prikazan program za izradu višejezičnog pojmovnika Muldicat. Cilj je ove Radne grupe, osim pokretanja ovoga projekta, potaknuti knjižničare na sudjelovanje u izradi pojmovnika. Rad na njegovoj izradi zamišljen je tako da knjižničari u sustav unesu prijevode na nacionalne jezike pojmova čije su engleske verzije i definicije već unesene, kao i definicije tih pojmova iz nacionalnih kataložnih pravilnika. Program za višejezični pojmovnik modificirana je verzija programa ALLEGRO njemačke kompanije koji je za ove potrebe doniran IFLA-i. Pojmovnik će biti javno dostupan na IFLANET-u. Hrvatska knjižnična zajednica trebala bi se uključiti u rad na tom projektu putem rada uredništva za društvena izdanja koje brine za izdavanje bibliografskih standarda.

(5) Na ad hoc sastanku Stalnog odbora za UNIMARC razmotreni su prijedlozi za dopunu formatu UNIMARC za bibliografske podatke koji će se objaviti u 5. osuvremenjenom izdanju formata čije se objavljivanje predviđa za lipanj 2004. godine. Također se raspravljalo o organizacijskim pitanjima odbora, a posebice njegova članstva (2004. je izborna godina). Sastanku je prethodio tzv. otvoreni sat na koji su pozvani svi zainteresirani za pitanja formata UNIMARC. Nazočni su obaviješteni o radu na novom izdanju formata (potpuni izvještaj bit će objavljen u IFLA-inom časopisu *International Cataloguing and Bibliographic Control*) te o novoj instituciji koja se brine o pitanjima tog formata, *UNIMARC Programme*, čiji je domaćin portugalska Nacionalna knjižnica od ožujka 2003.

(6) Sudjelovala sam kao promatrač Radne grupe za reviziju ISBD-a. U procesu prerade su standardi ISBD(G), ISBD(ER) i ISBD(A). U planu je da se 2004. započne prerada ISBD(PM)-a, pri čemu je potrebno osnovati radnu grupu u suradnji s IAML—om (Međunarodno udruženje muzičkih knjižnica). Osnovana je Radna grupa za preradu ISBD(CM)-a za čijeg je člana predložena Mira Miletić Drder, voditeljica Zbirke karata iz NSK, što je i prihvaćeno. Također je osnovana Studijska grupa o budućem smjeru razvoja ISBD-a u koju sam uključena kao njen redovit član. Svrha je Radne grupe preispitati mogućnost spajanja ISBD-a u jedan dokument te poboljšati ujednačenost terminologije i sadržaja ISBD-a.

M. Willer

Konferencija ravnatelja nacionalnih knjižnica - CDNL

Trideseta konferencija ravnatelja nacionalnih knjižnica, CDNL, održana je u srijedu, 6. kolovoza u zgradi Reichstaga, u Berlinu. U materijalima za CDNL publicirano je 48 godišnjih izvješća, a i Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu već drugu godinu zaredom objavljuje svoje godišnje izvješće.

Prva točka radnog dijela Konferencije bila je *CDNL Komitet za digitalna pitanja* (predsjedatelj Komiteta je dr. Wim van Drimmelen, glavni ravnatelj Kraljevske knjižnice iz Nizozemske). Komitet je nastao na CDNL-u na IFLA-inoj konferenciji u Bostonu nakon što je predloženo da se spoje aktiv-

nosti dvaju CDNL-komiteta - Komiteta o digitalnoj zaštiti i Radne skupine za trajni označitelj (DOI). U drugoj točki radnog dijela bilo je riječi o UNESCO-ovoj povelji o zaštiti digitalne kulturne baštine i smjernicama za zaštitu digitalne kulturne baštine. Abdelaziz Abid, programski stručnjak (Information Society Division UNESCO), izvjestio je da je na 31. općoj konferenciji UNESCO-a 1999. godine, donesena Rezolucija 34 o rastućem broju publikacija stvorenih u elektroničkom obliku te o potrebi međunarodne aktivnosti na zaštiti ugrožene digitalne baštine. Dokument 164 EX/21 iz svibnja 2001. godine naznačio je glavna načela zaštite digitalne baštine. Nakon brojnih konzultacija usvojen je nacrt povelje koja će se razmatrati na Općoj skupštini u listopadu 2003. godine.

Prva prezentacija nosila je naslov "*Početak novog razdoblja za Nacionalnu knjižnicu japanske skupštine: otvorenje Kansai-kan i uvođenje novih usluga*". Tijekom 2002. godine National Diet Library (NDL) proslavio je otvorenje Međunarodne knjižnice književnosti za djecu (ILCL) te dovršenje novog prostora Kansai-kan pokraj Tokija. Sadašnje tri lokacije, Glavna knjižnica (Diet), Kansai-Kan i ILCL, tvore Integriranu nacionalnu knjižnicu japanske skupštine (nacionalne knjižnice). Na lokaciji Kansai-kan, na površini od 59 000 kvadratnih metara, osiguran je smještaj za 6 milijuna knjiga te su otvorene dvije čitaonice: Čitaonica opće zbirke i Azijski izvori. Tijekom listopada izvršena je revizija mrežnih stranica koje sada uključuju i nove online usluge (<http://ndl.go.jp>).

Na drugoj se prezentaciji govorilo o nacionalnoj informacijskoj strategiji na Novom Zelandu. Predstavljen je razvoj modela, kampanja i nove mogućnosti mrežne tehnologije. Mrežna stranica <http://www.natlib.govt.nz/> istodobno koristi audio i vizualne elemente na maori jeziku zbog velikog broja nepismenog starosjedilačkog stanovništva.

Treća je prezentacija bila posvećena Međunarodnoj dječjoj digitalnoj knjižnici (ICDL - International children's digital library). Jane White, direktorica petogodišnjeg zajedničkog projekta Sveučilišta u Marylandu i Internet Archivea, govorila je o tehnološkim mogućnostima prikupljanja kvalitetne zbirke knjiga za djecu iz cijelog svijeta koja je zbog svog digitalnog formata dostupna preko interneta. Namjera projekta nije samo stvoriti svojevrsan internet-arhiv dječjih knjiga nego i potaknuti korištenje knjiga u knjižnicama. U izlaganju je Hrvatska istaknuta kao iznimno dobar primjer suradnje na projektu (<http://www.icdlbooks.org>).

Panel-diskusiju o nacionalnim knjižnicama i digitalnom rascjepu pripremio je Peter Lor, glavni ravnatelj Nacionalne knjižnice iz Pretorije u Južnoj Africi, te izvanredni profesor Katedre za informacijske znanosti Sveučilišta u Pretoriji. Prvi je put pojam informacijski rascjep (*Information gap*) upotrijebljen 1996. označujući rascjep koji je stvoren između informacijski siromašnih i informacijski bogatih. Digitalni rascjep ima različite dimenzije: povezanost, kapacitet, sadržaj, korisnike, financiranje, poslovno okruženje, zakonodavno okruženje, politički okvir, obrazovnu politiku te moralnoetički okvir. Osobito je bila naglašena uloga nacionalnih knjižnica u stvaranju sadržaja na internetu. Kao temeljni način spominje se nacionalni izravni pristup zbirci građe (preko OPAC-a), nacionalnim bibliografijama, kazalima periodike i drugim bazama podataka. Preporučuje se i stvaranje sadržaja putem cjelovitih tekstova, programa digitalizacije nacionalne baštine, rukopisa od povijesnog značenja, karata, slika i sl. Nadalje, preporučuje se da nacionalne knjižnice izgrađuju nacionalne portale s digi-

taliziranim informacijama i izvorima, posebice onima relevantnim za pojedinu zemlju.

Izveštaj o IFLA-inim temeljnim programima podnio je Ross Shimon, glavni tajnik IFLA-e. S radom su prestali programi UAP (Universal Availability of Publications) i UBCIM (Program Općeg bibliografskog nadzora i međunarodnog MARC-a). Nacionalna knjižnica Portugala preuzela je odgovornost za održavanje i razvoj UNIMARC-a, a nastavit će izdavanje časopisa *International Bibliographic Control and Cataloguing*. Posljednja je odluka da će Die Deutsche Bibliothek voditi novi konzorcij nacionalnih knjižnica osnutkom IFLA/CDNL sporazuma za bibliografske standarde (ICABS). Što se tiče financiranja ostalih temeljnih programa IFLA-e, utvrđeno je da je prestala financijska pomoć DANIDA-e, tj. Danske vlade programima IFLA/FAIFE i IFLA/UAP. Program IFLA/PAC izdao je *Guidelines for digitisation projects for collections and holdings in the public domain particularly those held by libraries and archives*. U okviru programa UBCIM-ISBD svih je 18 standarda postavljeno na IFLANET-u, kao i dodatni popisi prijevoda. Radna skupina za Funkcionalne zahtjeve i označavanje autorskih zapisa (FRANAR) usredotočila se na definiranje funkcionalnih zahtjeva za autorske odrednice i proučavanje izvedivosti idejnog projekta međunarodnog broja za autorske odrednice. Nastavljen je razvoj i promocija formata UNIMARC te sačinjen strateški plan za godinu 2002./03. i objavljen na IFLANET-u (<http://www.ifla.org/VI/3/ubcim.htm>).

IFLA-CDNL sporazum za bibliografski standard (ICABS) – Osnovni program UBCIM-a imao je sjedište u Die Deutsche Bibliothek od 1990. do 2003. godine. Šest nacionalnih knjižnica – Nacionalna knjižnica Australije, Kongresna knjižnica, Britanska knjižnica, Kraljevska knjižnica Nizozemske, Njemačka knjižnica i Nacionalna knjižnica Portugala – suglasile su se preuzeti zajedničku odgovornost za program UBCIM. Te su knjižnice predložile *IFLA/CDNL Sporazum za bibliografske standarde (ICABS)*. Osnovni ciljevi i aktivnosti su vezane uz *bibliografski nadzor* te održavanje i razvoj ISBD-a, razvoj FRBR-a (Funkcionalni zadaci bibliografskih zapisa), projekt FRANAR, UNIMARC, promociju razvoja i korištenja MARC21 i XML inicijativa, Z39.50 i Z39.50 – International: Next Generation (ZING). Među dogovorene ciljeve spada i izrada ili pregled postojećih standarda, smjernica i pravila za zaštitu digitalnih publikacija, pri čemu je naglašena potreba koordinacije svih aktivnosti među partnerima i suradnja s IFLA HQ-om, Upravnim odborom, Divizijama i Sekcijama, CDNL-om i regionalnim grupama CDNL-a, UNESCO-m i drugim tijelima. Partneri Sporazuma imat će svoj upravni odbor, a predsjedatelj će se izmjenjivati među potpisnicima sporazuma.

IFLA-ina Sekcija za nacionalne knjižnice – Izvešće za razdoblje od rujna 2002. do kolovoza 2003. godine podnijela je gospođa Fernanda Campos, predsjedateljica IFLA-ine Sekcije za nacionalne knjižnice i zamjenica ravnatelja Nacionalne knjižnice Portugala. U Sekciju je do srpnja 2002. uključeno 180 nacionalnih društava i institucija ili osoba. Stalni komitet Sekcije ima 22 člana iz 17 zemalja. Sekcija je u lipnju 2003. godine izdala publikaciju *Newsletter IFLA National Libraries Section*. Održana je i otvorena sesija *Benchmarking and performance measurements: developing quality services at national libraries* kao izvješće radne skupine u kojoj je sudjelovala i NSK. Predstavljen je i strateški plan Sekcije za razdoblje 2004./2005. u kojem se naglašava važnost nacionalnih knjižnica kao institucija koje pridonose izgradnji nacionalnog identiteta,

socijalnog i ekonomskog razvoja, a govori se i o važnosti cjeloživotnog učenja, što će se razmatrati na konferenciji u Buenos Airesu pod naslovom *Libraries as Tools for Education and development*.

Godišnje izvješće CENL-a – Podnesen je izvještaj o CoBRA forumu, European Libraryju, Gabriel websiteu te o potrebi dopune Ugovora CENL/FEP-a (<http://www.kb.nl/gabriel/fep/>, <http://infolab.kub.nl/prj/mac>s).

M. Mihalić

Komisija za autorsko pravo i zakonska pitanja

Zakon o autorskom pravu odnosi se na najveći dio knjižnične djelatnosti. Kad bi se u budućnosti svaki pristup informaciji naplaćivao, knjižnice bi znatno bile ograničene u svojem djelovanju. Stoga je IFLA-ina Komisija za autorsko pravo i zakonska pitanja (*Copyright and Legal matters Committee - CLM*) donijela 2000. godine izjavu o autorskom pravu u elektroničkoj sredini kojom podržava ravnotežu između nositelja autorskog prava i korisnika u knjižnicama. U tom smislu djeluje i Smjernica Europske unije o usklađivanju autorskog i srodnih prava u Informacijskom društvu iz 2001. godine dopuštajući izuzeća od autorskog prava u čl. 5, između ostalog i za potrebe knjižnica. Trenutačno više zemalja revidira postojeće zakone o autorskom pravu (pa čak i zemlje koje nisu u Europskoj uniji, npr. Švedska) ili donosi nove (npr. Hrvatska).

Komisija je tijekom zasjedanja IFLA-e održala tri zatvorena sastanka na kojima su članovi iz Australije, Hong Konga, Južne Afrike, Kanade, Norveške, Republike Koreje, Rusije, SAD-a, Švedske, Velike Britanije i Hrvatske te predstavnici EBLIDA-e i WIPO-a izvještavali o svojim aktivnostima. Ove je godine dosadašnja predsjednica Komisije Marianne Scott iz Kanade završila svoj mandat te je za predsjednika imenovan Winston Tabb iz SAD-a. Rad je uglavnom bio usmjeren na primjenu autorskog prava u području obrazovnih i mrežnih usluga. Održavanje Svjetskog kongresa o uporabi za privatne potrebe i o knjižnicama predviđeno je za studeni 2004. u New Yorku, gdje se očekuje donošenje istoimene izjave na međunarodnoj razini.

Budući da poslovanje knjižnica zadire istodobno u društveni i privatni sektor predstavnici IFLA-e, CLM-a i EBLIDA-e sastali su se u studenom 2002. godine s predstavnicima Svjetske trgovinske organizacije da utvrde jesu li knjižnice koje financira država obuhvaćene GATT-om (*General Agreement on Tariffs and Trade*). Istaknuti su sve učestaliji slučajevi sužavanja autorskih prava bilateralnim ugovorima (npr. Sporazum o slobodnoj trgovini između dviju Amerika s Čileom i Singapurom) pomoću kojih Amerika nameće propise svojeg zakona o autorskom pravu drugim zemljama (vidi i *Report of the Commission on Intellectual Property Rights, 2002.*). Otvoreni sastanak Komisije bio je posvećen temi *Upravljanje elektroničkim pravima*, a njezini članovi sudjelovali su na sastanku Sekcije za novine posvećenom autorskom pravu u odnosu na korištenje i pohranu novina.

“Uvijek vrijedi posjetiti Berlin!”, njemačka je uzrečica, no u kolovozu ove godine moglo se dodati: “Posebice kada se u njemu održava IFLA.”

D. Živković

Sekcija za audiovizualnu građu i multimediju

Sekcija za audiovizualnu građu i multimediju Međunarodnog saveza knjižničarskih udruga i ustanova (IFLA) djeluje od 1973. godine, i to najprije kao Okrugli stol za audiovizualnu građu, potom 1996. proširuje naziv i na multimediju, a 1999. prerasta u Sekciju i od tada radi pod sadašnjim nazivom.

Tijelo se bavi svim pitanjima vezanim uz zvuk, sliku i multimediju, uključujući izgradnju zbirke, stručnu obradu građe, pristup, zaštitu i korištenje građe te poštujući ograničenja vezana uz zaštitu autorskih, izvođačkih i srodnih prava, potrebe korisnika, kao i osobitosti medija kojim se bavi. Danas se obrađuju i potpuno nova pitanja, primjerice izgradnja zgrada namijenjenih samo audiovizualnoj građi i multimediji (arhivi, muzeji i sl.), multimedijske digitalne knjižnice i dr.

Sekcija pomaže u uspostavljanju kontakata, razmjeni iskustava i informacija između knjižnica i srodnih ustanova, te upozorava na značaj medija u očuvanju intelektualne baštine. Kroz odlično isplaniran i vođen sedmodnevni rad Sekcije ispunjene su sve zadaće predviđene za ovogodišnju Konferenciju. U suradnji sa Sekcijom za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje (*Education and Training Section*) održano je šest izlaganja o audiovizualnoj građi i multimediji kao dijelu programa u studiju i permanentnom obrazovanju knjižničara (*Audiovisual and multimedia as part of the curricula in library schools and continuing education*). Dovršen je Strateški plan 2003.-2005. (upotpunjuje se svake godine) i može se naći na službenim stranicama Sekcije (<http://www.ifla.org/VII/s35/rtav.htm>). Izabrani su predsjednik, tajnik i blagajnik, dogovorene su aktivnosti za iduću konferenciju u Buenos Airesu, teme i posterska izlaganja. Usvojen je okvirni plan i dogovoreni su nosioci novog projekta (Međunarodni elektronički katalog projicirane video i filmske građe) za iduće razdoblje rada Sekcije.

Iznimno je zadovoljstvo bilo sudjelovati u izradi konačne verzije Smjernica za audiovizualnu građu i multimediju u knjižnicama i srodnim ustanovama, projektu koji Sekcija vodi od 1999. godine. Nakon održane poludnevne radionice na kojoj su se mogle iznijeti i raspraviti završne primjedbe usvojen je konačni tekst koji će se do kraja godine pojaviti najprije u elektroničkom obliku, a potom i u tiskanom. Nadam se da će tekst tog iznimno korisnog dokumenta biti odmah preveden na hrvatski jezik kako bi bio dostupan svim knjižnicama i srodnim ustanovama u Hrvatskoj.

Ove godine Sekcija za audiovizualnu građu i multimediju počinje prikupljati podatke o obveznom primjerku: da li je AVM-građa uključena, kako se propisi provode u praksi te da li je dio nacionalne bibliografije.

Sastancima Sekcije prisustvovala je i Eva Fonss-Jorgensen (Danska), glavna tajnica Međunarodnog udruženja zvučnih i audiovizualnih arhiva (IASA - International Association of Sound and Audiovisual Archives), te je dogovorena suradnja oko mnogih pitanja od zajedničkog interesa, kao što su obrada AVM-građe, zaštita i sl.

S. Vukasović-Rogač

IFLA-in sastanak stručnjaka o međunarodnim kataložnim pravilnicima

(od 28.do 30. srpnja 2003., Frankfurt na Maini, Njemačka)

IFLA-in sastanak stručnjaka o međunarodnim kataložnim pravilnicima (IFLA Meeting of Expert on International Cataloguing Codes) bio je pozivni i na njemu su sudjelovali predstavnici nacionalnih knjižnica i predsjednici nacionalnih odbora za preradu kataložnih pravilnika. Zadatak je bio ispitati sličnosti i razlike kataložnih pravila u Europi s ciljem postizanja njihova mogućeg približavanja i razvoja međunarodnog kataložnog pravilnika. Sastanak je bio prvi u nizu takvih sastanaka na međunarodnoj razini. Ostali će se sastanci organizirati za Srednju i Južnu Ameriku, Afriku i Aziju.

Program seminara, metodologija rada, materijali za pripremu seminara i ostali podaci o radu i sudionicima nalaze se na adresi http://www.ddb.de/news/ifla_conf_index.htm.

Rezultat sastanka je nacrt dokumenta *Načela za knjižnične kataloge* čija je namjera nadopuniti *Načela katalogiziranja* donesena na konferenciji u Parizu 1961. godine s aspekta promjena do kojih je došlo tijekom četrdest godina na planu razvoja kataložne teorije, utjecaja informacijske i komunikacijske tehnologije na procese obrade i izradu kataloga kao i njegova korištenja, pojave elektroničke građe itd. *Načela* će se krajem rujna poslati IFLA-inoj Sekciji za katalogizaciju na prvu raspravu, a nakon toga će se kao nacrt objaviti na IFLANET-u. Preporuka je sastanka da se *Načela* prevedu na nacionalne jezike kako bi se šira knjižnična javnost s njima upoznala te kako bi mogla iznijeti svoje primjedbe.

U okviru Nacionalne i sveučilišne knjižnice osnovana je Radna grupa za pripremu navedenog IFLA-inog sastanka koja okuplja predstavnike NSK-a, Komisije za katalogizaciju HKD-a te Katedri za bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Pedagoškog fakulteta u Osijeku. Svi zainteresirani za navedena pitanja neka se obrate na adresu Mirne Willer (mwiller@nsk.hr).

M. Willer

REZOLUCIJA 2 Svjetski sastanak na vrhu za Informacijsko društvo

Budući da Svjetski sastanak na vrhu za Informacijsko društvo nudi jedinstvenu priliku da se knjižničnu zajednicu prizna kao srce Informacijskog društva

i budući da je IFLA već posvetila veliki dio svojeg rada kako bi utjecala na donošenje nacrta deklaracije i planiranje Svjetskog sastanka na vrhu za Informacijsko društvo,

odlučeno je da se knjižnične udruge i ustanove moraju zalagati kod svojih vlada za predstavnike knjižnica kao općeg javnog dobra na Svjetskom sastanku na vrhu za Informacijsko društvo

i odlučeno je da IFLA upozori sve vlade da obrate pozornost na sve veću razliku između informacijski bogatih i informacijski siromašnih, te da promiču programe razvoja knjižnica

za siromašnu ruralnu i urbanu populaciju, opismenjavanje putem knjižnica i jačanje knjižničnih obrazovnih programa.

Odlučeno je da IFLA zatraži od vlada ukidanje novčane naknade za osnovne usluge, da sudjeluju u razvoju lokalnog sadržaja za elektroničke informacijske usluge i omogućće ujednačen pristup internetu.

Odlučeno je također da se ova rezolucija pošalje svim nacionalnim knjižničnim udrugama i predstavnicima vlada na Svjetskom sastanku na vrhu za Informacijsko društvo.

Predložili: Robert Moropa, predsjednik, LIASA; Carla Hayden, predsjednica, ALA; Barry Cropper, predsjedavajući, Izvršni odbor CILIP-a

REZOLUCIJA 3 Zakonodavstvo o nacionalnoj sigurnosti

Budući da IFLA razumije potrebu za prikladnim nacionalnim zakonodavstvom koje bi bilo sukladno međunarodnim konvencijama o borbi protiv terorizma

i budući da su gotovo sve države potpisale Opću deklaraciju o ljudskim pravima, osobito članak 19,

i budući da je IFLA obratila pozornost na posljedice koje za knjižnice, knjižničare i korisnike knjižnica ima zakonski akt USA PATRIOT

i budući da nacionalno zakonodavstvo o sigurnosti ne bi smjelo narušavati postojeća građanska prava i prava na privatnost, neka bude odlučeno da IFLA ne odobrava ranije navedeno velikom broju država čija zakonodavstva narušavaju osnovna ljudska prava na privatnost i nesmetan pristup informacijama u ime nacionalne sigurnosti i poziva na opoziv ili izradu amandmana na takve zakone kako bi se zaštitila ranije spomenuta prava,

i neka bude odlučeno da se ova rezolucija razglasi diljem svijeta, a pogotovo da se pošalje nacionalnim knjižničnim udrugama sa zahtjevom da pošalju svoje odgovore na navedene probleme IFLA-inom uredu FAIFE-a.

Predložio Al Kagan, Sveučilište Illinois

REZOLUCIJA 7 Knjižnice u Iraku, objedinjene Rezolucije 4, 5 i 6

Budući da je nedavna UNESCO-ova misija potvrdila uništenje i veliku štetu u knjižnicama i arhivima u cijelom Iraku

i budući da IFLA kao zagovornik slobodanog pristupa informacijama i slobode izražavanja potvrđuje središnju važnost knjižnica za građansko društvo

i budući da je IFLA kao zagovornik zaštite zabilježene povijesti i kulturne baštine imala ključnu ulogu u stvaranju svijesti knjižničara diljem svijeta o važnosti spomenutih gubitaka za stanovništvo Iraka i za cijelo čovječanstvo

i budući je rasprava na IFLA-inoj konferenciji 2003. godine unaprijedila razumijevanje složenosti svih napora za ponovnu izgradnju knjižnične struke u Iraku, izgradnju knjižničnih fondova, sustava i zgrada u cijeloj državi, predlaže se sljedeće:

- IFLA-ini bi članovi trebali poticati nacionalne vlade koje još to nisu učinile da potpišu UNESCO-ovu "Hašku konvenciju za zaštitu kulturnog blaga u slučaju oružanog sukoba" iz 1954. godine i njezine Protokole, osobito Drugi protokol iz 1999. godine koji bi omogućio pojačanu zaštitu kulturnih dobara i uveo pojam kulturnog ratnog zločina

- IFLA bi trebala poticati sve države da poduzmu prikladne i oštre mjere kako bi suzbile nezakonitu trgovinu kulturnom baštinom, ukoliko to još nisu učinile

- IFLA bi trebala poticati svoje članove da surađuju na međunarodnoj razini s Međunarodnim komitetom Plavog štita kao upravljajućim tijelom

- IFLA bi trebala jačati svoj program komunikacije kako bi poticala razumijevanje uvjeta s kojima se suočavaju knjižničari i knjižnice u Iraku, te kako bi razvila opću svijest o značenju tih gubitaka ne samo za one koji će htjeti proučavati povijest nego i za one koji bi pomoću knjižnica mogli pridonijeti ponovnom uspostavljanju građanskog društva priznajući knjižnice kao bitni dio društvene infrastrukture

- IFLA bi trebala poticati sve države da pridonese obnavljanju materijalnih, stručnih i tehničkih infrastrukture iračkih knjižnica

- IFLA bi trebala udvostručiti napore i učiniti javno vidljivim svoj rad u pomaganju ponovnog izgrađivanja iračkih knjižnica, te bi trebala nastojati da se ova Rezolucija prenese svakoj nacionalnoj udruzi članici IFLA-e.

REZOLUCIJA 8 Informacijske potrebe žena

Pozadina:

IFLA-ini profesionalni prioriteti uključuju:

a) promicanje pismenosti, čitanja i cjeloživotnog obrazovanja i

b) promicanje neograničenog pristupa informacijama.

Osnovni cilj ove Rezolucije proučavanje je informacijskih potreba žena. Ta je tema proizašla iz odvojenog sastanka *Globalizacija: osnaživanje žena kroz informacije, utjecaj dostupnosti i uporabe informacija u društvu na ženu* koji je organizirala Sekcija za pitanja žena u Berlinu 31. srpnja 2003. godine.

Potrebe žena za informacijama su specifične: pokrivaju društvenu, ekonomsku, zdravstvenu, obrazovnu i kulturnu tematiku koja se odnosi na žene u svim područjima društva. Informacijske vještine žena variraju od osnovnih do najnaprednijih.

Rezolucija:

Kao članovi Sekcije za pitanja žena zalažemo se da članovi svih IFLA-inih razreda i sekcija potaknu proučavanje informacijskih potreba žena u zemljama članicama kako bi se unaprijedile informacijske usluge ženama i povećalo korištenje informacija od strane žena.

Berlin, Njemačka, 6. kolovoza 2003.

Predložili: Mary Biblo; Kalpana Dasgupta; Monica Ertel; Leena Siitonen; Thelma Tate; Marta Terry (Sekcija za pitanja žena)

Rezolucije prevele s engleskog I. Hebrang Grgić i D. Živković

Zajednička izjava Međunarodnog saveza knjižničarskih udruga (IFLA) i Međunaredne udruge nakladnika (IPA) o slobodi izražavanja na internetu

Međunarodna udruga nakladnika i Međunarodni savez knjižničarskih udruga i ustanova izjavljuju da pristup internetu i izražavanje na internetu, kao i na svim njegovim izvorima mora biti sukladno Općoj deklaraciji Ujedinjenih naroda, osobito članku 19:

“Svatko ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja; to pravo uključuje slobodu vlastitog mišljenja bez ometanja i slobodu traženja, primanja i pružanja informacija i ideja kroz bilo koji medij i bez obzira na granice.”

- priznajući da je nesmetan pristup informacijama osnova slobode, jednakosti, svjetskog razumijevanja i mira

- priznajući da osnovna načela koja vrijede za upotrebu građe zaštićene autorskim pravom u tiskanoj sredini ostaju ista i u elektroničkoj sredini

- braneći mišljenje da je intelektualna sloboda pravo svakog pojedinca da ima i izražava mišljenja te da traži i prima informaciju, kao i da je intelektualna sloboda osnovna bit izdavaštva te knjižničnih i informacijskih usluga

Smatrajući da:

- je internet postao vitalan medij za slobodu izražavanja i slobodu pristupa informacijama

- prednost nesmetanog pristupa informacijama putem interneta potiče zajednice i pojedince da postignu slobodu, napredak, kreativnost i razvitak

IFLA i IPA tvrde da:

dostupnost ne bi trebala biti predmetom bilo kakvog oblika ideološke, političke ili religijske cenzure.

IFLA i IPA zahtijevaju da:

međunarodna zajednica potiče razvoj pristupa internetu diljem svijeta, a posebice u zemljama u razvoju, kako bi se na taj način proširile prednosti koje nudi internet.

Pojedine vlade razvijaju nacionalnu informacijsku infrastrukturu koja će omogućiti pristup internetu svim stanovnicima.

Sve vlade potiču nesmetan protok informacija dostupnih na internetu i da se suprotstave svim pokušajima cenzure ili sprječavanja slobode izražavanja.

Izjavu je usvojila zajednička Upravljačka skupina IFLA-e i IPA-e na sastanku u Torontu 26. lipnja 2003. godine.

S engleskog prevela I. Hebrang Grgić

Sustav ISBN i prerada odgovarajuće ISO-norme

ISN je međunarodni sustav brojanog označavanja knjiga i drugih omeđenih publikacija sa svrhom jednoznačne identifikacije. U gotovo 35 godina sustav je prihvaćen u 165 država, a njime je obuhvaćeno više od 600 000 nakladnika i označeno više od 100 milijuna naslova. Godine 1992. osnovan je Hrvatski

ured za ISBN koji radi prema pravilima međunarodnog sustava i od tada je u Hrvatskoj popisano više od 4500 nakladnika.

Međunarodni sustav ISBN razvijen je po uzoru na sustav brojanog označavanja knjiga SBN (Standard Book Number) koji je 1967. godine uveo britanski izdavač J. Whitaker & Sons Ltd. Godine 1968. standardni je knjižni broj koristio i američki izdavač R. R. Bowker. Izdavači su smatrali da bi automatizirani sustav koji bi se temeljio na jedinstvenom broju za svaki objavljeni naslov mogao unaprijediti izdavačku industriju i olakšati poslovanje na tržištu knjige. U isto je vrijeme Tehnički odbor 46 (Informacije i dokumentacija) Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) razmotrio mogućnost da se britanski sustav preradi u sustav koji će zadovoljiti potrebe međunarodne zajednice. Rezultat je bio objavljivanje prvog izdanja međunarodne norme ISO 2108:1972. Istodobno je u Berlinu osnovan Međunarodni ured za ISBN. Iako je ISBN izvorno bio zamišljen kao identifikator tiskane knjige, sedamdesetih se godina njime počinje označavati i neknjižna građa (npr. strojno čitljive vrpce, videovrpce, mikrofiševi, mikrofilmovi, kompleti višesvrhne građe). Drugo izdanje norme ISO 2108:1978 potvrđuje označavanje neknjižne građe ISBN-om. Osamdesetih i devedesetih se godina ISBN-om označava i programska podrška, zvučna knjiga te elektroničke publikacije. Tako ISBN postaje identifikacijska oznaka knjiga i ostalih omeđenih publikacija bez obzira na medij na kojem se objavljuju, što je i potvrđeno trećim izdanjem norme ISO 2108:1992. Od siječnja 2002. godine prerađuje se važeća norma, za što je bila nadležna Radna grupa 4 (WG 4) Pododbora 9 (Uobličavanje, identifikacija i opis dokumenata) Tehničkog odbora 46 (Informacije i dokumentacija) Međunarodne organizacije za standardizaciju.

Deseteroznamenasti sustav ISBN oblikovan je hijerarhijski i njegova struktura ograničava količinu raspoloživih identifikacijskih oznaka. Sadašnjim je sustavom moguće označiti milijardu jedinica. Zbog sve većih potreba koje se javljaju u izdavačkoj industriji, sustav se koristi sve brže. Nedostatak ISBN-a u bilo kojem dijelu sustava utjecao bi na njegovu svrhovitost. Upravo je povećanje broja identifikacijskih oznaka u sustavu ISBN-a glavni razlog prerade norme. Struktura novog sustava ISBN-a omogućit će dodatnih milijardu označitelja. Postojeći deseteroznamenasti sustav mijenja se u trinaesteroznamenasti tako da se ispred ISBN-a dodaje novi troznamenasti EAN prefiks »979«, a kontrolna se znamenka izračunava na temelju prethodnih 12 znamenaka. Novi trinaesteroznamenasti oblik ISBN-a jednak je onom izraženom u crtičnom kodu EAN-13. Brojevi koji nisu iskorišteni u sklopu postojećeg sustava neće se zamijeniti novima, nego će se prilagoditi novom ISBN-13 formatu dodavanjem prefiksa i preračunavanjem kontrolne znamenke. Svi automatizirani sustavi u kojima se bilježi ISBN morat će se prilagoditi trinaesteroznamenastom formatu. Tiskanje novog izdanja norme predviđa se za početak 2005. godine, a provedba norme za početak 2007. godine.

Dodatne informacije o preradi norme dostupne su na mrežnom mjestu projekta revizije (<http://www.nlc-bnc.ca/iso/tc46sc9/2108.htm>) i Međunarodnog ureda za ISBN (<http://isbn-international.org/revision.html>).

B. Šalamon-Cindori

Međunarodna književna nagrada Astrid Lindgren

U lipnju 2003. prvi je put dodijeljena međunarodna književna nagrada koju je ustanovila švedska vlada u čast i na spomen slavnoj švedskoj spisateljici Astrid Lindgren (1907.-2002.), a dobili su je Christine Nöstlinger i američki ilustrator Maurice Sendak. Nagrada *Astrid Lindgren memorial award for literature* dodjeljivat će se svake godine u Vimmerbyju, rodnom mjestu Astrid Lindgren, a dobitniku će nagrada biti uručena na svečanosti u glavnom gradu Švedske.

Švedska vlada odnosno Švedski državni savjet za kulturu dodjeljivat će ovu nagradu sa značajnim novčanim iznosom od 5 mil. švedskih kruna projektima za poticanje čitanja te piscima i ilustratorima knjiga za djecu i mlade koji svojim literarnim djelima na najvišoj umjetničkoj razini nastavljaju s huma-

nim porukama i promicanju dječjih prava za koje se zalagala i Astrid Lindgren.

Ta poznata švedska spisateljica svojim je brojnim knjigama za djecu i mlade (Razmo u skitnji, Ronja razbojnička kći, Pipi Duga Čarapa...) koje su prevedene na brojne svjetske jezike (Pipi Duga Čarapa prevedena je na više od šezdeset jezika) izvršila značajan utjecaj na mnoge mlade pisce ne samo u svojoj domovini nego i diljem svijeta.

Postoji cijeli niz institucija koje imaju pravo nominirati (oko 370 institucija - popis je na stranici www.kur.se), a u Hrvatskoj su to: Hrvatsko knjižničarsko društvo, Gradska knjižnica Rijeka i Hrvatski centar za dječju knjigu kao nacionalna Sekcija IBBY-ja. O nagradi odlučuje posebno izabran žiri u čijem radu sudjeluju poznati švedski stručnjaci s područja literature za djecu i mlade, pisci, knjižničari, književni kritičari i ilustratori knjiga za djecu i mlade.

Ž. Nenadić-Tabak

Vijesti iz EBLIDA-e

Stav EBLIDA-e o Smjernici Europskog parlamenta o mjerama i načinima osiguravanja provođenja prava intelektualnog vlasništva

Europska komisija donijela je 30. siječnja 2003. godine prijedlog Smjernice Europskog parlamenta i Vijeća o mjerama i načinima osiguravanja provođenja prava intelektualnog vlasništva koji nastoji uskladiti pojedine nacionalne zakone kako bi se olakšala razmjena informacija između pojedinih zemalja članica Europske unije. Smjernica bi trebala osigurati jednak minimum standarda za vlasnike prava intelektualnog vlasništva u cijeloj Uniji te odrediti mjere protiv onih koji narušavaju ta prava. Više informacija o Smjernici dostupno je na sljedećim mrežnim stranicama: http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/intprop/docs/index.htm#proposals http://www.wcoipr.org/wcoipr/European_Union.htm <http://merlin.obs.coe.int/iris/2003/3/article11.en.html>.

U kolovozu 2003. EBLIDA je objavila svoj stav o prijedlogu Smjernice kojim izražava zadovoljstvo, ali i zabrinutost zbog mogućeg utjecaja na zemlje Europske unije, posebice zbog članka 2, 9, 16 i 20. U članku 2 se govori o narušavanju "bilo kojeg" oblika intelektualnog vlasništva, što bi moglo biti preopširno shvaćeno. Članak 2 također govori o strožim kaznama za povredu prava intelektualnog vlasništva u komercijalne svrhe, a sam termin "komercijalne svrhe" nije definiran. Stav je EBLIDA-e da i termin "znatna šteta" mora biti preciznije određen kako njegovo značenje ne bi bilo preširoko shvaćeno. Pravo na informaciju, opisano u članku 9 prijedloga Smjernice, moglo bi biti u suprotnosti sa zaštitom osobnih podataka. U članku 16 nedovoljno su jasni izrazi "neproporcionalna šteta" i "razumna zadovoljština", a u članku 20 nije dovoljno precizno određen termin "ozbiljne povrede".

EBLIDA moli da Komisija i zemlje članice uzmu u obzir navedene primjedbe jer bi preširoke i nejasne definicije mogle dovesti do kriminalizacije čak i neznatnih povreda autorskog

prava, a mogle bi i otežati ujednačavanje zakona na razini Europske unije. Više informacija o EBLIDA-inom stavu o Smjernici može se naći na mrežnim stranicama:

http://www.eblida.org/topics/position/IPR_Enf_PositionPaper_v1.doc http://www.eblida.org/topics/position/IPR_Dir_1stReaction_03.doc.

Ostale vijesti

Izjava Vijeća o uništavanju kulturne baštine u Iraku

Ministri kulture zemalja članica Europske unije složili su se 6. svibnja s Deklaracijom o tragičnom uništavanju kulturnih dobara, arheoloških nalazišta, spomenika i knjižnica u Iraku. Deklaracija je dostupna na mrežnoj stranici <http://ue.eu.int/newsroom/newmain.asp?lang=1>.

Elektroničko učenje

Komisija Europskog parlamenta usvojila je 29. travnja amandmane na prijedlog rezolucije o unapređivanju elektroničkog učenja od 2004. do 2006. godine. Više informacija o projektu dostupno je na mrežnim stranicama: http://www.europarl.eu.int/plenary/default_en.htm http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2003/com2003_0245en01.pdf.

Osobe s posebnim potrebama

Ministri kulture zemalja članica Europske unije donijeli su 6. svibnja rezoluciju kojom pozivaju zemlje članice i Europsku komisiju da pronađu što bolje načine uvođenja ljudi s posebnim potrebama u područja kulture i umjetnosti. Zemlje članice trebale bi poticati stvaranje pozitivnog stava prema takvim osobama koji bi uklonio postojeća ograničenja. Više informacija o rezoluciji dostupno je na adresi <http://ue.eu.int/newsroom/NewMain.asp?LANG=1>, pod kategorijom *Education, Youth and Culture* – 2503rd Council meeting, 5-6 May 2003 nr 8430/03.

Priredila I. Hebrang Grgić

5. dani specijalnoga knjižničarstva Edukacija korisnika i knjižničnog osoblja (Opatija, 10. i 11. travnja 2003.)

U organizaciji Sekcije za specijalne knjižnice Hrvatskog knjižničarskog društva i Nacionalne i sveučilišne knjižnice po peti su put zaredom u opatijskom Međunarodnom centru za obrazovanje novinara (ICEJ) održani Dani specijalnoga knjižničarstva. Organizacijski odbor pod stručnim vodstvom dr.sc. Maje Jokić odlučio je ovogodišnji susret posvetiti temi "Edukacija korisnika i knjižničnog osoblja". Bio je to logičan nastavak stručnih diskusija sa 4. dana specijalnoga knjižničarstva kada je tema bila "Izvori i korištenje znanja".

Ovogodišnji su Dani specijalnoga knjižničarstva imali međunarodni karakter - sudjelovali su i kolege iz Finske, Italije i Slovenije. U nadahnutom ozračju i uz nazočnost 104 sudionika tema je obrađena kroz pozvana predavanja stranih i domaćih knjižničnih stručnjaka, okrugli stol, radionicu, izlaganja na posteru i komercijalne prezentacije.

O finskim iskustvima u edukaciji korisnika govorila nam je Kaisa Sinikara (University of Helsinki). Dubravka Stančin-Rošić (Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb) dala je pregled stalnog stručnog usavršavanja knjižničara u Hrvatskoj. Marija Ivakić (Strojarski fakultet, Slavonski Brod) je iznijela svoje viđenje o obrazovanju korisnika za društvo znanja, a Blaženka Peradenić-Kotur (Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb) je istražila kako temi edukacije korisnika pristupaju u knjižnicama državne uprave RH. Edukacija krajnjih korisnika – strateško usmjerenje "Plivine" informacijske potpore bila je tema o kojoj je govorila Karen Vitković ("Pliva", Zagreb).

Drugog su dana pozvana predavanja bila rezervirana za Giuliju Corvino (University "La Sapienza", Rim) koja nas je upozнала s talijanskim eksperimentima u knjižničnom obrazovanju. Violetta Bottazzo (Ministarstvo za finance, Ljubljana) svoje je izlaganje usmjerila ka upravljanju znanjem s pitanjem je li to nova mudrost ili trend koji prolazi. Irena Pilaš (Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb) je govorila o permanentnoj educa-

ciji knjižničara za područje službenih publikacija. O iskustvima Središnje biološke knjižnice u službi edukacije korisnika nas je izvijestila Grozdana Sirotić (PMF – Središnja biološka knjižnica, Zagreb), a o vrijednosti izobrazbe na primjeru knjižnica Filozofskog fakulteta Mirjana Mišetić (Filozofski fakultet, Odsjek za talijanistiku, Zagreb). Lea Lazzarich (Sveučilišna knjižnica, Rijeka) je izlagala o kontinuiranoj edukaciji informacijskih specijalista.

Zbog zanimljivosti teme, različitoj obradi i brojnosti izvora očekujemo da će pozvana izlaganja biti objavljena u Zborniku.

Okrugli stol pripremile su kolegice Andrea Božić, Silvija Brkić, Ivanka Mihalić i Karen Vitković temeljem zaključaka 4. skupa na temu "Korištenje znanja za napredak". Zamišljen je kao multidisciplinarna rasprava uglednih gospodarstvenika, javnih djelatnika, novinara i knjižničara o utjecaju znanja na razvitak našeg društva, o doprinosu knjižničarstva, o knjižničarskoj profesiji kako je drugi vide itd. Sudjelovali su predstavnici "Plive", "INA-e", "Saponije", Muzeja za umjetnost i obrt i Hrvatske gospodarske komore.

Uspješnu radionicu o neposrednim iskustvima u radu s integriranim knjižničnim sustavima - poredbeni prikaz Voyagera i Crolista - održala je Maja Batinić (Ekonomski fakultet, Split).

Da je tema "Edukacija korisnika i knjižničnog osoblja" bila osobito poticajna za izlaganja na posteru, dokaz su 38 autora i 24 posterska izlaganja.

Nakon dva vrlo plodna dana, susret je završen usvajanjem zaključaka i osnovnih smjernica za pripremu 6. dana specijalnoga knjižničarstva, kao dokaz potrebe specijalnih knjižničara za trajnom razmjenom stručnog iskustva, edukacijom za nove knjižnične usluge i postizanje što boljih rezultata.

B. Peradenić-Kotur

CROinfo

(Zagreb, od 8. do 10. svibnja 2003.)

U Zagrebu je od 8. do 10. svibnja 2003. održan treći CROinfo u organizaciji Plive te Nacionalne i sveučili-

šne knjižnice. Program se sastojao od 11 pozvanih predavanja (od kojih jedno, nažalost, nije održano zbog bolesti izlagača), 4 izlaganja na posterima i 13 predstavljanja proizvoda i usluga. Tema konferencije bila je upravljanje znanjem, a predavači i izlagači su pozvani iz Hrvatske, Velike Britanije, Njemačke, Švedske, SAD-a, Mađarske i Slovenije. U nizu zanimljivih tema teško je bilo odabrati što slušati i pogledati. Navest ću samo nekoliko izlaganja jer bi bilo preopširno pisati o svemu što smo imali prilike čuti i vidjeti.

Radan Spaventi iz Plive je govorio o strategijama upravljanja znanjem u Plivi. Komentirao je napredak koji su farmaceutske tvrtke napravile na području upravljanja znanjem u posljednjih nekoliko godina te razloge uspjeha ili neuspjeha pojedinih inicijativa upravljanja znanjem. Prikazao je povijest i razloge pokretanja projekta upravljanja znanjem u Plivi, način pokretanja projekta i faze njegovog razvoja.

Martin White iz Velike Britanije govorio je o upotrebi tehnologije u razmjeni znanja te komunikacijskom procesu i mogućnostima komunikacije (intranet, telefon, videokonferencije, elektronička pošta i sl.). U razmjeni znanja potrebno je uzeti u obzir kulturne i organizacijske potrebe, zahtjeve pojedinih zajednica, veličinu grupa kojima se prenosi znanje, razlike u hardveru i softveru. Na kraju je postavljeno pitanje izvora financiranja infrastrukture potrebne ljudima koji djeluju izvan tradicionalne organizacijske strukture i ne raspolažu dijelom proračuna niti jedne organizacije.

Irene Wormell iz Švedske govorila je o informetričkoj analizi kao načinu na koji knjižnični i informacijski stručnjaci mogu pomoći donošenju odluka prilikom upravljanja znanjem. Informetričke metode proizašle su iz bibliometrije kao načina vrednovanja informacija analizom citata i faktora utjecaja pojedinih časopisa. U mrežnoj sredini javljaju se mrežni faktori utjecaja koji prikazuju zanimljivost pojedinih mrežnih stranica korisnicima. Informacijski stručnjaci mogu razviti nove modele usluga koristeći informatiku i druge kvalitativne i kvantitativne metode pretraživanja i vrednovanja baza podataka. Upotreba takvih modela rezultirat će poboljšanjem informacijskih i knjižničnih usluga.

Sergei Ikovenko iz Sjedinjenih Ame-

ričkih Država analizirao je osnovne komponente upravljanja znanjem i vrijeme potrebno za pronalaženje relevantnih informacija. Potrebno je prestati ručno tražiti informacije i početi automatski pronalaziti odgovore na probleme. Do promjena može doći uključivanjem triju osnovnih komponenti – relevantne informacije (znanja), učinkovitog procesa i ljudi spremnih na promjenu pravila. Na taj će se način ubrzati proces proizvodnje, potaknut će se donošenje poslovnih odluka, smanjiti rizik i povećati razvoj intelektualnog vlasništva.

Vesna Černelš-Marjanović iz Zavoda za intelektualno vlasništvo je pripremila izlaganje na posteru kojim je istaknula važnost intelektualnog vlasništva u procesu ekonomskog i znanstvenog razvoja.

Nekoliko je tvrtki predstavilo svoje usluge i proizvode – Factiva, Perpetuum Mobile, Emerald, Ovid Technologies, Elsevier, ProQuest, EBSCO i drugi.

Svaki je sudionik unaprijed dobio zbornik radova. Organizacija skupa bila je na razini kvalitete pozvanih predavanja, a svatko tko je bio nazočan na konferenciji zasigurno je pronašao temu koja ga zanima i koja će mu koristiti u daljnjem radu.

I. Hebrang Grgić

Okrugli stol Nove tehnologije i usluge u pokretnim knjižnicama (Osijek, 12. svibnja 2003.)

Domaćin 5. stručnog skupa pokretnih knjižnica - bibliobusa bila je Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek u čijim je prostorima 12. svibnja 2003. održan Okrugli stol pod nazivom *Nove tehnologije i usluge u pokretnim knjižnicama*. Organizirali su ga Sekcija za narodne knjižnice i Radna grupa za pokretne knjižnice Hrvatskoga knjižničarskog društva te Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. Stručni je skup okupio predstavnike narodnih knjižnica koje u svom sastavu imaju bibliobusnu službu:

- Narodna knjižnica "P.Preradović", Bjelovar
- Knjižnica i čitaonica iz Čakovca

- Gradska knjižnica "I.G.Kovačić", Karlovac

- Knjižnica i čitaonica "F.Galović", Koprivnica

- Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek

- Gradska knjižnica iz Rijeke

- Knjižnice grada Zagreba

Na Okruglom su stolu bili nazočni i predstavnici Gradske knjižnice i čitaonice iz Vinkovaca, koji su podnijeli zahtjev za nabavku bibliobusa, te predstavnici Hrvatskoga knjižničarskog društva, Ministarstva kulture RH te Nacionalne i sveučilišne knjižnice iz Zagreba. Ukupno je bio nazočan 31 sudionik.

Skupu se na početku rada pozdravnim riječima obratio ravnatelj Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, gospodin Dragutin Katalenac, a potom i pročelnica Upravnog odjela za društvene djelatnosti Grada Osijeka, gospođa Jasminka Novak Kovač.

U prvom dijelu Okruglog stola izlaganja su održali:

- Jadranka Slobodanac, Zagreb: *Pokretne knjižnice u Hrvatskoj danas*

- Spomenka Petrović, Zagreb: *Bibliobusne službe i korisnici s posebnim potrebama*

- Dragutin Katalenac, Osijek: *Mreža na kotačima: bibliobusna služba i internet*.

Nakon stanke uslijedio je drugi dio Okruglog stola i izlaganja:

- Majda Blagšič, Maribor: *Posebne djelatnosti u slovenskim putujućim knjižnicama*

- Dijana Sabolović-Krajina, Koprivnica: *Pokretne knjižnice u Finskoj*.

Na parkiralištu nedaleko od Gradske i sveučilišne knjižnice bila su postavljena dva bibliobusa iz Zagreba i Osijeka, a sudionici Okruglog stola su tijekom boravka u prostorima Knjižnice mogli razgledati izložbu likovnih radova djece iz vrtića i osnovnih škola na temu *Dolazak bibliobusa u moje mjesto*.

Okrugli stol je završio raspravom o stanju bibliobusnih službi u Hrvatskoj danas, doneseni su prijedlozi zaključaka koji su po završetku skupa dostavljeni svim sudionicima na uvid s molbom da daju svoje primjedbe i prijedloge. Dobiveni prijedlozi uvršteni su u konačne zaključke koji su zajedno sa svim izlaganjima objavljeni u Zborniku s ovog Okruglog stola. Zbornik je podijeljen svim sudionicima Okruglog stola

održanom u Osijeku, kao i sudionicima Prvog savjetovanja za narodne knjižnice održanom u Splitu 2. i 3. lipnja 2003.

S. Pavlinić

Zaključci s Okruglog stola Nove tehnologije i usluge u pokretnim knjižnicama

1. Imajući na umu mnogobrojna otvorena pitanja djelovanja hrvatskih narodnih knjižnica, naročito u odnosu na stanje i razvoj gradskih mreža narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj i velika područja tzv. "bijelih zona" - područja bez organizirane djelatnosti narodnih knjižnica, te visok stupanj društvene isključenosti pojedinih kategorija korisnika, sudionici skupa su suglasni u potpori djelovanju i razvoju bibliobusnih službi pri narodnim knjižnicama kao jednog od najučinkovitijih i najekonomičnijih stručno utemeljenih oblika djelovanja i razvoja mreža narodnih knjižnica, te osiguravanja ne samo osnovnih nego i složenijih suvremenih knjižničnih usluga. Sudionici skupa podupiru programe Ministarstva kulture i lokalnih zajednica u obnovi postojećih bibliobusnih vozila i izradi novih te ukazuju na potrebu uspostavljanja novih službi pokretnih knjižnica i izradi novih vozila (bibliobusa i bibliobrodova) u onim sredinama u kojima još uvijek ne djeluju ovi oblici rada narodnih knjižnica.

2. Usluge pokretnih knjižnica trebaju se razvijati u skladu sa zahtjevima suvremenog djelovanja narodnih knjižnica kako bi se i njihovim korisnicima omogućio i osigurao pristup sadržajima globalnog informacijskog društva. Pokretne knjižnice trebaju stoga usmjeriti svoje djelovanje:

a. na nove kategorije korisnika, naročito iz redova tzv. marginalnih skupina djelujući u odnosu na korisnike proaktivno

b. na izgrađivanje kompleksne zbirke knjižnične građe različitih sadržaja i na različitim medijima (tiskana papirna građa, AV, CD, CD-ROM, e-građa) u skladu s konceptom narodnih knjižnica kao hibridnih knjižnica

c. na osiguravanje pristupa internetu za potrebe vlastitog rada (WLAN), pristupa informacijama, programima "učenja na daljinu" i cjeloživotnog učenja i sl.

d. na razvijanje multifunkcionalnih usluga.

3. Sudionici skupa se zalažu za donošenje Nacionalnog programa razvoja pokretnih knjižnica zasnovanog na županijskom modelu organizacije i djelovanja pokretnih knjižnica kao dijela Nacionalnog programa razvoja mreže narodnih knjižnica.

4. Sudionici skupa ukazuju na potrebu poštivanja Standarda za pokretne knjižnice u Republici Hrvatskoj naročito u dijelu osiguravanja prijeko potrebnih tehničkih i drugih uvjeta: garaža za bibliobus, rezervno spremište, klimatizirana vozila i sl.

5. Sudionici skupa ističu značaj i važnost suradnje narodnih knjižnica u čijem sastavu djeluju pokretne knjižnice i jedinica regionalne uprave i lokalne samouprave (gradovi, općine i županije) kako u odnosu na pitanja i probleme redovne djelatnosti, tako i u odnosu na razvoj lokalnih mreža pokretnih knjižnica koje obuhvaćaju područja više općina, gradova ili županija.

6. Zaključci s Okruglog stola dostaviti će se Hrvatskom knjižničarskom društvu, Koordinaciji županijskih matičnih službi i Hrvatskom knjižničnom vijeću.

TERENA Networking Conference 2003 / CARNet's Users Conference 2003

(Zagreb, od 19. do 22. svibnja 2003.)

U skladu s višegodišnjim nastojanjima u poticanju korisnika interneta u Hrvatskoj na aktivno sudjelovanje u razmjeni iskustava, CARNet je i ove godine organizirao godišnju korisničku konferenciju. No za razliku od prethodne četiri, ovogodišnja je konferencija bila organizirana u suradnji s TERENA-om (Trans-European Research and Education Networking Association) pod naslovom "TERENA Networking Conference 2003 / CARNet's Users Conference 2003". Konferencija je održana od 19. do 22. svibnja 2003. u zagrebačkom hotelu *Opera*. Glavne teme su bile većinom usmjerene prema izrazito tehničkim temama poput: pristupa (autorizacija, mobilnost,

bežične mreže itd.), uzajamnog korištenja izvora (peer-to-peer, videokonferencije itd.), sigurnosti (enkripcija, mrežna sigurnost itd.), integracija (grid, mrežni servisi, razvoj mrežnih protokola itd.) i tehnologija za napredno umrežavanje (IPv6, optičke mreže itd.).

Konferenciju su otvorili organizatori iz Hrvatske (Miroslav Milinović, CARNet) i Velike Britanije (Shirley Wood, UKERNA), a potom su uslijedili pozdravni govori ministra znanosti i tehnologije Gvozdena Flege i Ignaca Lovreka, predsjednika Upravnog vijeća CARNeta. Uvodno predavanje pod naslovom *A grid po culture* je održao Kim Veltman (Maastricht McLuhan Institute). U iznimno brzom ritmu gospodin Veltman je proveo sudionike kroz 170 dijapozitiva pokazujući kako se informacijska tehnologija može iskoristiti u predstavljanju svjetske baštine i nagovještavajući brzi ritam kojim će se Konferencija odvijati. Nakon uvodnog dijela rad je nastavljen kroz plenarna predavanja u kojima su sudjelovali vrhunski znanstvenici i stručnjaci iz područja mrežnih tehnologija te kroz predavanja u čak četirima dvoranama, pa je sudionicima bilo vrlo teško pratiti zanimljive teme koje su predstavljane istodobno u različitim dijelovima hotela, zbog čega je u ovako kratkom tekstu nemoguće navesti sva zanimljiva predavanja. Osim otvorenog dijela, prije, tijekom i nakon završetka Konferencije održavani su brojni sastanci te skupština TERENA-e, kao i CISCO simpozij. Ti dijelovi Konferencije većinom nisu bili namijenjeni široj javnosti. Kako bi sudionici i korisnici CARNeta, ali i drugi zainteresirani korisnici interneta mogli nadoknaditi propušteno, CARNet je sva predavanja snimio te omogućio naknadno gledanje putem interneta (pristupna adresa navedena je na kraju ovog teksta). Tijekom Konferencije svim je sudionicima neprestano bila na raspolaganju bežična računalna mreža koju su mogli koristiti pomoću vlastite opreme ili je iznajmiti od organizatora.

Konferenciju su pratili i društveni događaji, od uvodnog prijema za predavače u palači Dverce preko otvorenja u Hrvatskom narodnom kazalištu do zanimljive večere u Gradskoj kavani. Konferencija je okupila oko 450 sudionika, od čega su većinu činili strani sudionici. TNC/CUC2003 predstavlja veliki uspjeh za hrvatskog organizatora zbog činjenice

jer je riječ o vrhunski organiziranoj Konferenciji s kvalitetnim stranim i domaćim predavačima te da TERENA vrlo rijetko organizira zajedničke konferencije, čime je Hrvatskoj ukazana velika čast. Pojediniosti o Konferenciji i predavanjima moguće je naći na adresi <http://www.carnet.hr/cuc/tnc-cuc2003/>, dok je videozapisima predavanja moguće pristupiti na adresi <http://tv.carnet.hr/> u dijelu pod nazivom *skladište*. Krajem srpnja 2003. izašao je i CD-ROM, sada već tradicionalni oblik zbornika radova CARNetove korisničke konferencije sa sadržajima netom završene ovogodišnje Konferencije.

R. Vrana

Libraries in the Digital Age (LIDA) 2003 (Dubrovnik i Mljet, od 26. do 30. svibnja 2003.)

Ove je godine u Dubrovniku od 26. do 30. svibnja održana četvrta međunarodna konferencija *Libraries in the Digital Age* (LIDA). Ovogodišnje teme LIDA-e bile su *World Wide Web and information retrieval* te *World Wide Web and libraries*. Na Konferenciji su bili nazočni sudionici iz Hrvatske te iz 18 zemalja s triju kontinenata, među kojima, uz već udomaćene sudionike iz SAD-a, Njemačke, Belgije, Švedske, i stručnjaci iz Velike Britanije, Južne Afrike, Mađarske, Nizozemske, Francuske, Španjolske, Češke i dr. Među njima su se našla mnoga poznata imena iz hrvatskog i svjetskog knjižničarstva. Na Konferenciji su predstavljeni znanstveni projekti, poster, demonstracije, tutoriali i radionice. Organizatori ovogodišnje LIDA-e bili su Pedagoški fakultet u Osijeku i Rutgers University iz SAD-a.

Pretkonferencijski je dio započeo 25. svibnja 2003. sastankom Američkog društva za informacijsku znanost i tehnologiju (ASIST)/Europski ogranak (EC). O razvoju i djelovanju ASIST-a govorili su Tefko Saračević sa Sveučilišta Rutgers i Emil Levine, savjetnik pri ASIST/EC-u, a izvještaj o godišnjem sastanku ASIST-a u Philadelphiji 2002. predstavila je Koraljka Golub. Nakon toga je održana panel-diskusija na temu *Uloga profesionalnih organizacija u razvoju*

karijere na kojoj su svoja stajališta predstavili Tefko Saračević, Emil Levine, Sanda Erdelez, Paul Kantor i Tatjana Aparac-Jelušić. U dijelu posvećenom demonstracijama uspješnih mrežnih projekata sudjelovali su Žaneta Schneider-Baršić i Ivana Premužić iz HIDRA-e, Ivica Matotek iz CARNetova središta na Sveučilištu J. J. Strossmayer u Osijeku, Jagoda Matovina i Sanja Pavlaković iz Knjižnice Medveščak te Sofija Klarin iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice iz Zagreba.

U ponedjeljak, 26. svibnja nakon svečana otvorenja, uz sudjelovanje ravnatelja LIDA-e i pomoćnice ministra znanosti i tehnologije dr. Dijane Šimić, uslijedila su predavanja na temu *The impact of change in Web-based IR systems on users' experience* (Sanda Erdelez), *Automating and evaluating metadata generation* (Elizabeth D. Liddy) i *Ask a librarian and QuestionPoint* (Linda White). Popodne su Colleen Cool i Nicholas Belkin održali tutorial pod nazivom *Interface design for Web information retrieval*, a Gordon Dunsire radionicu *Collection level description*. Nakon njih Ross Todd, Dania Bilal i Sherry Chen su govorili o oblikovanju i predavljanju informacija u odnosu na subjektivni pristup. Potom su uslijedile demonstracije mrežnih projekata na kojima su sudjelovali Gordon Dunsire (Centre for Digital Library Research Strathclyde, Glasgow, VB), Zsuzsanna Tószegi (J. von Neumann Digital Library, Budimpešta, Mađarska) i Erda Lapp (Bochum Library, Njemačka).

U utorak ujutro, 27. svibnja David Harper upoznao nas je s izazovom pronalaženja informacija u dugim dokumentima. Nakon njegova izlaganja održane su dvije zanimljive radionice u kojima je Paul Nieuwenhuysen govorio o pretraživačima na mreži, a Ross Todd nas je pokušao naučiti kako na zanimljiv način pristupiti mladim korisnicima mreže. Na trećoj su sesiji Ray Lonsdale i Chris Armstrong govorili o korištenju e-knjiga u Velikoj Britaniji, dok je Hannie Sander ukazala na probleme i postignuća vezana uz digitalizaciju informacijske službe u zemljama u razvoju. Oliver Obst iz Njemačke i Imma Subirats Coll iz Španjolske na četvrtoj su sesiji obradili pitanja vezana uz elektroničke medije i kooperativne digitalne knjižnice. Drugi dan Konferencije završio je izložbom postera koji su ove godine bili iznimno

brojni i zanimljivi - ukupno je predstavljeno 26 postera.

U srijedu, 28. svibnja Konferencija je premještena u predivni ambijent otoka Mljeta, gdje su Tom Delsey i Martin Svoboda govorili o zapisima, zbirkama i uslugama u digitalnom okruženju. Šesta je sesija započela predavanjima Caroline Baker o upravljanju zbirkama te Jadranke Stojanovski o analizi mrežnih stranica hrvatskih specijalnih knjižnica. Na njih su se nadovezale radionice Linde Wihte i Marije Dalbello o praktičnim iskustvima stečenim u Kongresnoj knjižnici te o primjeni dokumentacijske povijesti u informacijskoj znanosti.

Posljednjeg dana Konferencije, u četvrtak, 29. svibnja 2003. ponuđen je niz zanimljivih predavanja o razvoju digitalnih zbirki (Scott Nicholson), poboljšanju pristupa informacijama (Colin Schmidt), nevidljivoj mreži (Tefko Saračević), razvoju znanstvenog komuniciranja (Marta Deyrup), hipertekstu (Hajrudin Hromadžić), mrežnom izdavaštvu (Nataša Milić-Frayling) te o mreži škotskih zbirki (Gordon Dunsire).

Konferencija je zaključena panel-diskusijom i okruglim stolom na kojima se raspravljalo o iznimno aktualnim i zanimljivim temama pod naslovom *Digital libraries: where are we and where are we going?* Nakon intenzivne rasprave doneseni su ohrabrujući zaključci za knjižnice i knjižničarstvo:

- za deset godina neće nestati knjige,
- niti knjižnice,
- niti knjižničari, a
- tradicionalno i digitalno objedinjuje se i predstavlja izvor jedinstvenih usluga.

Posljednji i najzujbudljiviji dio Konferencije bio je domjenak na kojem su uz dobru hranu, glazbu i ambijent proglašeni najuspješniji poster te dodijeljene ASIST-ove nagrade (godišnje članstvo). Za najbolji poster odabran je rad Jasne Kovačević (Knjižnica Bogdan Ogrizović). Drugo mjesto podijelili su poster autor Borisa Bosančića (Gradska knjižnica Slavonski Brod) i Gorane Tuškan (Gradska knjižnica Rijeka) te Damira Borasa i Nives Mikelić (Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu), a treće su mjesto podijelili poster autor Radovana Vrane (Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu) i studentica Martine Križak, Magdalene Radić i Milijane Mićunović uz mentorstvo Kornelije Petr

(Katedra za knjižničarstvo, Pedagoški fakultet u Osijeku).

Petak, 27. svibnja 2003. bio je postkonferencijski dan tijekom kojeg je održana radionica o modelima za bibliografsku kontrolu pod vodstvom Toma Delseyja, Eeve Murtomaae, Tinke Katić, Sofije Klarin i Mirne Willer. Ostatak slobodnog vremena sudionici su mogli uživati u ljepotama nacionalnog parka Mljet.

Bio je to tjedan prepun zbivanja u kojemu su se naizmjenice ispreplitala mogućnosti stjecanja novih znanja, upoznavanja zanimljivih osoba, razgovora s vrhunskim stručnjacima te uživanja u ljepotama Dubrovnika i Mljeta. Posebno valja istaknuti i gotovo neprimjetno sudjelovanje dvaju velikih stručnjaka - Paula Kantora i Maurica Linea - koji su spremno odgovarali na sva naša pitanja i prenosili nam dio svog bogatog iskustva. Konferencija se održava i iduće godine na istom mjestu. Tema LIDA-e 2004. bit će *Human information behaviour and competences for digital libraries*. Očekujemo vas!

M. Crljen, M. Čujić,
L. Jovanovac i M. Mićunović

Prvo savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica (Split, 2. i 3. lipnja 2003.)

Na inicijativu Hrvatskog zavoda za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, u Splitu je 1. i 2. lipnja 2003. godine održano Prvo savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj pod nazivom *Hrvatske narodne knjižnice u svjetlu IFLA-inih smjernica* u organizaciji Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Gradske knjižnice Marka Marulića Split i Hrvatskog knjižničarskog društva. Savjetovanje je zamišljeno kao godišnji skup koji bi se svake godine održao u drugoj narodnoj knjižnici - domaćinu, s ciljem razmjene novih ideja i iskustava u radu i rasprave o pravcima razvoja, a sve radi unapređenja rada narodnih knjižnica u Hrvatskoj.

Glavna tema ovogodišnjeg skupa bile su IFLA/UNESCO-ove smjernice za narodne knjižnice, čiji je hrvatski prijevod (u izdanju HKD-a) objavljen i promoviran prigodom održavanja skupa.

Program savjetovanja odvijao se u tri dijela. U prvom, plenarnom dijelu inozemni i domaći gosti govorili su o samim smjernicama, pozitivnim primjerima organizacije sustava narodnih knjižnica i suradnji narodnih knjižnica s lokalnom i državnom upravom. U tom smo dijelu bili počašćeni nazočnošću dvoje uvaženih inozemnih gostiju: Philipa Gilla, predsjednika IFLA-ine Komisije za narodne knjižnice koja je izradila Smjernice, te gospođe Margaride Oleiro, direktorice Portugalskog instituta za knjigu i knjižnice, koji su s nama podijelili svoja dragocjena iskustva. Usluge za osobe s posebnim potrebama i kulturni turizam u narodnim knjižnicama druge su dvije tematske cjeline koje su osim teoretskih izlaganja i pozitivnih primjera iz prakse, bile popraćene i poster-izlaganjima. Komisije i radne skupine Sekcije za narodne knjižnice HKD-a također su svoj rad predstavile izlaganjima na posterima. Prvog dana savjetovanja knjižnica-domaćin organizirala je Okrugli stol pod nazivom *Gradska knjižnica Marka Marulića i svjetski trendovi u knjižničarstvu*, kao i izložbu građe zavičajne zbirke "Spalati-na". Radovi predstavljeni na skupu bit će objavljeni u zborniku.

Zaključeno je kako u hrvatske preporuke i standarde valja unijeti elemente IFLA-inih smjernica koji nedostaju te ih pokušati ostvariti u praksi, posebice one koji se odnose na ovogodišnje teme savjetovanja – ulogu i zadaće narodnih knjižnica, uvođenje usluga za osobe s posebnim potrebama i ostvarivanje funkcije kulturnog turizma u knjižnicama.

Skupu je nazočilo više od 130 sudionika, uglavnom iz narodnih knjižnica diljem Hrvatske. Iako se knjižničari iz narodnih knjižnica u Hrvatskoj dosad nisu redovito okupljali na godišnjim skupovima, izraženo je zadovoljstvo sudionika s organizacijom ovakvog skupa, kao i potreba da se nastavi godišnje okupljanje te razmjena znanja i iskustava na području narodnog knjižničarstva.

J. Slobodanac

7. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji

U Poreču će se od 26. do 28. studenoga 2003. održati 7. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture. Obavijesti o organizaciji Seminara, kao i prijavnicu, možete potražiti na mrežnoj stranici AKM-a: <http://pubwww.srce.hr/akm>.

Srijeda, 26. studenoga

08.00-09.00 Registracija

09.00-09.45 Katica Tadić: Arhivi, čitaonice, knjižnice i muzeji Rijeke i okolice od 1900. do 1999. u novinama Novi list: bibliografija

09.45-10.30 Vlatka Lemić: Arhivi i korisnici: stanje i perspektive informacijske službe u Hrvatskoj i svijetu

10.30-11.00 Odmor

11.00-11.45 Iva Melinščak Zlodi, Martina Melinščak: OAI@AKM

11.45-12.30 Hrvoje Stančić: Očuvanje elektroničkih informacijskih objekata: arhivi, knjižnice, muzeji - zajednička koncepcija

12.30-14.30 Ručak

14.30-16.00 Radionice:

(1) Inventarizacija i katalogiziranje u muzejima
(2) Određivanje i izbor kriterija pri digitalizaciji građe

16.00-16.30 Odmor

16.30-17.30 Radionice:

(1) Inventarizacija i katalogiziranje u muzejima
(2) Određivanje i izbor kriterija pri digitalizaciji građe

17.30-18.30 Predstavljanje postera

Četvrtak, 27. studenoga

09.00-09.45 Gordon Dunsire: Collection Description: Entity Relationship Model and Its Application

09.45-10.30 Žarka Vujić, Goran Zlodi: Opis zbirke na primjeru Strossmayerove galerije u Zagrebu

10.30-11.00 Odmor

11.00-11.45 Mirna Willer: FRANAR: Funkcionalni zadaci i obrojčavanje zapisa preglednih kataložnih jedinica: konceptualni model za autorizirane podatke
11.45-12.30 Davorka Pšenica, Tomica Vrbanc: Normativna datoteka nakladnika

12.30-14.30 Ručak

14.30-16.00 Radionice:

(3) Kulturni turizam
(4) Opis zbirke / Collection Description

16.00-16.30 Odmor

16.30-17.30 Radionice:

(3) Kulturni turizam
(4) Opis zbirke / Collection Description

17.30-18.30 Predstavljanje postera

Petak, 28. studenoga

09.00-10.30 Radionice:

(5) Konzervatorska i restauratorska dokumentacija
(6) Katalogizacija digitalizirane građe

10.30-11.00 Odmor

11.00-12.30 Radionice:

(5) Konzervatorska i restauratorska dokumentacija
(6) Katalogizacija digitalizirane građe

12.30-14.30 Ručak

14.30-15.15 Laila Miletić Vejzović: Digitalizacija zemljopisnih karata Države Washington, SAD

15.15-16.00 Dora Sečić: Najnovije inicijative u informacijskom objedinjavanju sadržaja koje čuvaju arhivi, knjižnice i muzeji

16.00-16.30 Odmor

16.30-17.30 Izvještaji voditelja radionica

17.30- Rasprava, zaključci

Radionice

Molimo sve zainteresirane da za raspravu na radionicama pripreme primjere iz vlastite prakse.

1. Računalna inventarizacija i katalogiziranje u muzejima (Dubravka Osrečki (voditeljica), Marija Gattin, Marina Bregovac Pisk, Andrea Klobučar, Đivo Bašić, Goran Zlodi)
2. Određivanje i izbor kriterija pri digitalizaciji građe: problemi i mogućnosti (Radovan Vrana (voditelj), Kristijan Ciganović, Dunja Marija Gabriel, Amelija Žulj, Jadranka Slobodanac)
3. Kulturni turizam (voditeljice: Davoka Pšenica, Vlasta Klarić)
4. Opis zbirke / Collection Description - radionica će se odvijati na engleskom jeziku (Goran Zlodi (voditelj), Gordon Dunsire, Mladenka Hammer, Mirjana Vujić)
5. Konzervatorska i restauratorska dokumentacija (Lana Križaj (voditeljica), Mario Braun, Damir Matošević, Aleksander Laslo, Sanja Veršić, Ana Vranić)
6. Katalogizacija digitalizirane građe (Sofija Klarin (voditeljica), Laila Vejzović, Mira Miletić Drder, Renata Šolar, Tinka Katić)

Program 3. okruglog stola Slobodan pristup informacijama

Komisija za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja i Sekcija za narodne knjižnice HKD-a, u suradnji s Knjižnicama grada Zagreba i Katedrom za bibliotekarstvo Filozofskoga fakulteta, organizira 10. prosinca 2003., na Međunarodni dan ljudskih prava, treći okrugli stol posvećen slobodnom pristupu informacijama. Cilj je ovogodišnjega skupa, koji se održava pod naslovom *Slobodan pristup informacijama za sve*, proširiti svijest o specifičnim potrebama posebnih skupina stanovništva i pomoći knjižničarima da za njih organiziraju službe i usluge. U radu Okruglog stola sudjelovat će uz domaće stručnjake i strani gosti.

Preliminarni program 3. okruglog stola o slobodnom pristupu informacijama *Slobodan pristup informacijama za sve* Zagreb, Knjižnice grada Zagreba, 10. prosinca 2003.

8.00 – 9.00 sati
Prijava sudionika

9.00 – 9.15 sati
Pozdravni govori

9.15 – 10.30 sati
I. Slobodan pristup informacijama za sve kao dio kulturne politike

9.15-9.35
Mirjana Domini, *Institut za migracije i narodnosti*: Uvodna riječ (*Naslov izlaganja bit će objavljen naknadno*)

9.35-9.55
Aleksandra Horvat, *Filozofski fakultet*: Uključivanje u društvo: što može učiniti knjižnica?

9.55-10.15
Dragutin Katalenac, *Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek*: Treba li Hrvatska nacionalnu politiku razvoja mreže narodnih knjižnica?

10.15-10.30
Rasprava

10.30-11.00 sati
Stanka – kava

11.00 – 12.45 sati
II. Pravo na obrazovanje i pristup informacijama za posebne skupine korisnika

11.00-11.20
Koraljka Golub; Jadranka Lasić-Lazić, *Filozofski fakultet*: Digitalna zbirka za studente s posebnim potrebama Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta

11.20-11.40
Frank K. Cylke, *Kongresna knjižnica*: Knjižnične službe za slijepce

11.40-12.00
Sanja Frajtag, *Hrvatska knjižnica za slijepce*: Službe i usluge Hrvatske knjižnice za slijepce

12.00-12.20
Eliza Zmijewska, *Knjižnica zatvora Havenstraat, Amsterdam*: Knjižnice u nizozemskim zatvorima: zbirke na više od trideset jezika

12.20-12.45
Rasprava

12.45 – 14.15 sati
Stanka – osvježenje

14.15 – 16.15 sati
III. Narodne knjižnice i slobodan pristup informacijama za posebne skupine korisnika

14.15-14.35
Aleksandra Horvat; Tatjana Nebesny: *Zatvorske knjižnice u Hrvatskoj*

14.35-14.55
Andreja Pleničar, *Knjižnica Milana Jarca, Novo Mesto*: Knjižnične usluge za pripadnike romske zajednice

14.55-15.15
Sanja Bunić, *Knjižnice grada Zagreba*: Suradnja Knjižnica grada Zagreba s knjižnicama umirovljeničkih domova

15.15-15.35
Alemka Belan-Simić; Zdenka Sviiben, *Knjižnice grada Zagreba*: Pristup invalidnim osobama u zagrebačke knjižnice

15.35-15.55
Kristina Čunović, *Gradska knjižnica I.G.Kovačić, Karlovac*: Slijepi i slabovidni u Knjižnici i čitaonici za mlade

15.55-16.15
Rasprava

16.15-16.30 sati
Stanka-kava

16.30 – 17.00 sati
IV. Zaključci

E-books and the future: e-xploring a new found land

(Bournemouth, Velika Britanija, 27. - 31. siječnja 2003.)

British Council ponovno je organizirao međunarodni seminar na najvišoj razini. Događaj je, ne bez razloga, smješten u Bournemouth, u hotel Miramar koji je više od trideset godina bio inspirativno utočište spisatelja J. R. R. Tolkiena. Seminar je trajao od 27. do 31. siječnja 2003. Isobel Perry, voditeljica projekta, u pozdravnom je govoru naglasila kako je jedna od glavnih namjera programa povezivanje sudionika iz različitih država i kontinenata. "Umrežavanje" sudionika je u cijelosti uspješno; osim profesionalnih kontakata, većina sudionika uspjela je uspostaviti i one privatne. Otvorena je mailing lista nazvana *Nation Network*, što slikovito dočarava nacionalno "šarenilo" sudionika koji su u početku imali samo jedan zajednički nazivnik – interes za elektroničku knjigu.

Sandra Burford, naša vrijedna domaćica, te Susi Woodhouse i Chirs Batt bili su uz nas sve do posljednjeg dana konferencije. Susi Woodhouse i Chris Batt imaju vodeću ulogu u velikom projektu *People's Network* (<http://www.peoplesnetwork.gov.uk>) koji djeluje u okvirima *Re:sourcea*, britanskog savjeta za arhive, knjižnice i muzeje (<http://www.resource.gov.uk/>). *People's Network* je projekt u okviru kojeg su sve britanske javne knjižnice dobile pristup internetu. Projekt je bogato financirala državna lutrija s oko 170 milijuna funti:

- 100 milijuna za osiguravanje infrastrukture u knjižnicama
- 20 milijuna za edukaciju
- 50 milijuna za digitalne sadržaje.

Pia Bechmann iz Danske održala je predavanje pod naslovom *E-books in Danish libraries – the Rander experience* u kojem je predstavila usluge narodne knjižnice u Randeru koja svojim korisnicima na korištenje i posudbu nudi elektroničke knjige.

Rachel van Riel predstavila je sofisticirani program za pronalaženje odgovarajuće lektire (<http://www.wichbook.net>). Projekt omogućuje korisniku intuitivni odabir građe na temelju osobnih sklonosti, a ne na temelju predefiniranih polja poput autora, naslova i ključne riječi. Korisnik odabire knjige pomoću ponuđenih kriterija na skali koja može varirati od za-

bavan do ozbiljan, od očekivan do nepredvidljiv, od konvencionalan do neobičajan, od kratak do dug itd.

Sljedeći smo dan posjetili Sveučilišnu knjižnicu Bournemouth smještenu u kampusu Poole. Oktagon je geometrijsko tijelo koje čini okosnicu arhitekture zgrade knjižnice, a taj je oblik omogućio stvaranje manjih prostornih cjelina pogodnih za korisničke skupine različitih veličina. Timski rad se u ovoj knjižnici osobito potiče i sve predmetne grupe imaju vlastiti prostor odvojen od ostalih studijskih grupa. Sudionici seminara bili su ugodno iznenađeni činjenicom da su u svaki "neiskorišteni" dio zgrade stavljena korisnička računala (studentima je na raspolaganju više od 300 osobnih računala najnovije generacije). Naš domaćin, gospodin David Ball, vrlo je iskusan bibliotekar, knjižnicu vodi znalacki i s istančanim osjećajem za humor.

Tijekom popodneva omogućeno nam je testiranje različitih "generacija" i vrsta elektroničkih knjiga - od ručnih čitača kao što su *Rocket E-books*, *Palm Doc* i *MobiPocketa* pa do proizvoda tvrtki kao što su *Wiley*, *Proquest*, *Safari*, *E-books.com*, *NetLibrary* koji nude online pristup svojim elektroničkim knjigama putem interneta.

Nakon Sveučilišne knjižnice posjetili smo središnju narodnu knjižnicu smještenu u novoizgrađenoj zgradi u samome središtu Bournemoutha. *Shelagh Levett* predstavila nam je svoj tim djelatnika, a potom smo u grupama obišli sve odjele.

Idući je dan započeo izlaganjem *Richarda Boulderstonea* koji nam je nastojao prikazati poslovanje British Libraryja. Svima nam je u oči upala činjenica da BL nema niti jednu elektroničku knjigu!

Profesor Steve Molyneux je u svom briljantnom izlaganju pokušao dati odgovor(e) na pitanja(e) kakva bi trebala izgledati budućnost (e-)knjige; pitanje razvoja e-papera i e-inka itd. Iduće generacije elektroničkih knjiga trebale bi posjedovati:

- LCD display koji izgleda kako papir
- iznimno visoku rezoluciju (jasna slova)
- široku paletu mogućnosti označavanja i površinskog interveniranja u tekst, integrirani rječnik, glasovno prepoznavanje znakova itd.
- zaštitu od neovlaštenog kopiranja.

Na MIT-u (Massachusetts Institute of Technology) razvijena je 1997. godine ideja elektroničke tinte (e-ink) (<http://www.eink.com/>). Nova tehnologija radi na

"jednostavnom" načelu – između dvije tanke plastične ploče nalaze se milijuni pozitivno nabijenih mikrokapsula bijelog pigmenta i isti broj negativno nabijenih mikrokapsula crnog pigmenta. Uslijed pokreta po površini stvara se negativno polje i pritom se oslobađaju pozitivno nabijene bijele mikrokapsule koje se na prozirnoj površini pretvaraju u plavu boju koja tvori određeno slovo.

S. Molyneux iskoristio je priliku i predstavio još jedan novi proizvod - roman Jamesa Pattersona *The Jester* u novom audioelektroničkom obliku utemeljenom na EasyReader platformi tvrtke Dolphin Computers (<http://www.dolphinse.com/products/easereader.htm>). Audioelektronička knjiga iznimno je zanimljiv proizvod, i to najprije slabovidnim osobama.

Trenutačno na tržištu elektroničkih knjiga ne postoji zajednički standard: Microsoft Reader, MobiPocket, Adobe eBook i dr. bore se za prevlast i svaka tvrtka pokušava ponuditi svoj proizvod kao rješenje baze razvoja standardne platforme za elektroničke knjige.

Zaključak na kraju seminara je da razvoj i budućnost elektroničke knjige ne smiju ovisiti o interesu jedne zajednice ili tvrtke. Jedino zajednički angažman svih zainteresiranih strana - od autora, izdavača, softverskih kompanija pa do knjižnica, dobavljača-posrednika i krajnjih korisnika - može dovesti do povećanog interesa za elektroničkom knjigom.

F. Pehar

The CEE-MASTER Old and rare documents processing workshop (Prag, 11. - 13. veljače 2003.)

U češkoj Nacionalnoj knjižnici od 11. do 13. veljače 2003. održana je radionica pod naslovom *The CEE-MASTER Old and rare documents processing workshop*. Sudjelovalo je 14 predstavnika iz 9 europskih zemalja: Bugarske, Češke, Estonije, Hrvatske, Litve, Mađarske, Poljske, Slovačke i Ukrajine. Osim radnog dijela programa, u kojemu su sudionici bili zaduženi za izradu bibliografskih zapisa u programu s ugrađenim MASTER-sustavom, organiziran je i posjet laboratoriju za digitalizaciju, gdje su sudionici, osim praktičnog dijela, vidjeli sve faze tog

projekta koji je češka Nacionalna knjižnica ostvarila u suradnji s tvrtkom *Aipberoun*.

MASTER (akronim od *Manuscript Access through Standard for Electronic Records*) je projekt koji financira Europska unija, a zamišljen je kao standard koji bi omogućio obradu raznovrsne rukopisne i knjižne građe. Digitalizacija se već uvelike odvija u velikom broju knjižnica, a knjižničari moraju razmišljati kako sačuvati i na najbolji način obraditi digitalizirane predloške te ih učiniti dostupnima. Skupina europskih i američkih stručnjaka različitih zanimanja (znanstvenici, informatičari, knjižničari i arhivisti) nekoliko je godina osmišljavala sustav koji bi zadovoljio sve postavljene zahtjeve. Godine 1997. osnovana je skupina *TEI (Text Encoding Initiative)* koja je radila na projektu. Dvije godine poslije MASTER se počeo upotrebljavati, a metajezik XML (akronim od *Extensible Markup Language*) odabran je za kodiranje podataka u tom sustavu. Nastao kao skraćena verzija jezika *SGML (Standard Generalized Markup Language)*, XML je ocijenjen kao prihvatljivo rješenje jer ne ovisi ni o kakvom softveru i hardveru, što znači da informacija i način njezina predstavljanja nisu povezani. Prednost XML-a je u tome što je namijenjen kodiranju i strukturiranju podataka, a nije programski jezik koji bi služio opisivanju operacija s podacima. Stručnjaci skupine *TEI (Text Encoding Initiative)* odlučili su se radije za XML nego za bazu podataka zato što im se on svojom strukturom i fleksibilnošću činio dobrim rješenjem za strojnočitljive bibliografske i kataložne opise rukopisne građe koji objedinjuju brojne i raznovrsne elemente. Jezik je namijenjen kodiranju podataka, točnije povezivanju digitalne slike i bibliografskog zapisa, a njegova struktura omogućava složen bibliografski opis rukopisne te knjižne građe. Sintaksa mu je strogo određena, što znači da se podaci moraju unositi utvrđenim redoslijedom, inače nastaju problemi tijekom validiranja zapisa. Struktura MASTER-a prilagođena je opisu rukopisa, ponajprije mislim na one dijelove tog sustava koji omogućuju iscrpan opis rukopisa sa sadržajnog i formalnog aspekta, pri čemu su važni incipit, eksplicit, kolofon, rubrike, inicijali, povijest pojedinog primjerka itd. Posebni su elementi u strukturi sustava predviđeni i za navođenje bibliografskih izvora iz kojih su preuzimani opisi. U bibliografskom opisu rukopisa nerijetko je važno navesti koliko je ruku pisalo tekst te kakve su unutrašnje (paleografske) osobine pojedinih

dijelova rukopisa, što su tvorci tog sustava uzeli u obzir. Rezultat cjelokupnog rada na MASTER-u u budućnosti bi trebao biti skupni online katalog europskih knjižnica koji će se pretraživati po različitim parametrima. On će, prema sadašnjim procjenama, sadržavati 5000 zapisa koji će omogućiti povezivanje kataložnog, odnosno bibliografskog opisa i digitalne slike. MASTER zasad omogućuje obradu samo latiničnih predložaka, što je predstavljalo problem za nelatinična pisma kao što su glagoljica i ćirilica. Nelatinični bi se predloški mogli obraditi jedino ako se transliteriraju u postojeći sustav, što nije uvijek ostvarivo.

Iako MASTER još nije postao standard u punom smislu riječi jer nije dovoljno raširen u upotrebi, predviđa se da će u doglednoj budućnosti on to postati. Od zemalja srednje Europe, Češka (točnije češka Nacionalna knjižnica) jedina svoju rukopisnu i knjižnu građu obrađuje u tom sustavu od 2002., dok ostale zemlje planiraju to početi uskoro. Sudionici iz Češke (Znanstvena knjižnica iz Olomouca), Mađarske (Nacionalna knjižnica Széchényi), Poljske (Sveučilišna knjižnica iz Wroclava) i Slovačke (Sveučilišna knjižnica iz Bratislave) najveći su dio seminara posvetili pregovorima s voditeljem oko prihvaćanja MASTER-sustava u njihovim knjižnicama. Prema dosadašnjim iskustvima i sudjelovanju u prijašnjim radionicama, kolege smatraju da će u njihovim knjižnicama spomenuti sustav zaživjeti u obradi stare i vrijedne građe. Polaznici radionice dobili su vodič kroz održanu radionicu s CD-om na kojem je predstavljen projekt digitalizacije u Češkoj i praktični dio rada u MASTER-sustavu. Sudeći prema češkom iskustvu, MASTER bi europskim knjižničarima omogućio da zadrže svoju dosadašnju kataložnu praksu, odnosno da katalogiziraju na onom jeziku na kojem su to dosad činili. Bilo je prijedloga da zajednički jezik katalogiziranja postane engleski, no sudionicima to nije bilo prihvatljivo jer MASTER nije namijenjen unificiranju, nego objedinjavanju raznolikih kataložnih postupaka u europskim knjižnicama. Rezultati dosadašnjeg rada u MASTER-sustavu mogu se vidjeti na stranicama <http://www.cta.dmu.ac.uk/projects/master>, gdje je ujedno dostupan i online katalog u kojem su najbrojniji zapisi četiriju sudionika: Instituta Arniya Magnussona (*Det Arnamagnčanske Institut*) iz Kopenhagena, Kraljevske knjižnice (*Koninklijke Bibliotheek*) iz Haga, Nacionalne knjižnice iz Praga (*Národní knihovna*

České republiky) i Instituta za tekstološka istraživanja (*L'Institut de recherche et d'histoire des textes*) iz Pariza.

Iako još nije do kraja osmišljen, a kamoli proširen u svakodnevnoj knjižničarskoj praksi, projekt MASTER važan je korak prema stvaranju zajedničkog kataloga srednjoeuropskih knjižnica u kojem bi se objedinila sva njihova raznolikost.

I. Galić

EURASLIC 2003

(7. - 9. svibnja, Kiel, Njemačka)

Od 07. do 09. svibnja 2003. u Kielu (Njemačka) održana je konferencija EURASLIC 10, pod radnim naslovom *Smooth sailing : crossing the boundaries in aquatic sciences information management*. Konferenciju je organizirao Institut für Meereskunde iz Kiela. Udruženje EURASLIC (European Association of Aquatic Science Libraries and Information Centres) osnovano je 1988. i povezuje europske oceanografske knjižnice te knjižnice koje se bave proučavanjem slatkih voda. Za njegove je članove omogućena besplatna međuknjižnična posudba preko diskusijske liste euraslic@yahoo.com. Udruženje izdaje publikacije poput direktorija članova, Euraslic Newslettera te zbornika s konferencija, a mrežni poslužitelj mu se nalazi na adresi <http://www.euraslic.org>. EURASLIC je regionalni član međunarodnog udruženja IAMSILIC (International Association of Aquatic and Marine Science Libraries and Information Centres). Članovi regionalnih društava mogu biti i aktivni članovi međunarodnog udruženja. Regionalna udruženja aktivna su na projektima određenog područja. Osim EURASLIC-a, regionalne grupe su: Južni Pacifik, Afrika, Cyamus (zapadna obala Sjeverne Amerike), SAIL (Karibi, Atlanski ocean), koje imaju svog predstavnika u IAMSILIC-u. I dvije hrvatske knjižnice su članice tog Udruženja: Institut za oceanografiju i ribarstvo iz Splita i Institut Ruđer Bošković iz Zagreba.

Na Konferenciji je bilo nazočno 50 sudionika iz 14 zemalja, a tematski je bila podijeljena u tri dijela: *Prijelaz od tiskanih ka elektroničkim medijima*, *Katalogizacija interneta i Mreže*.

1. Prijelaz od tiskanih ka elektroničkim medijima

Baligand Marie Pascal (CEMAGRAF, Lyon) predstavila je otvorene arhive kao alternativni model publiciranja te

prikazala neke od arhiva. Dr. Enrique Canessa iz Međunarodnog centra za teorijsku fiziku (International Centre for Theoretical Physics) u Trstu prikazao je *E-journals delivery service* (<http://www.ejds.org/>). Servis omogućuje besplatan pristup znanstvenoj literaturi znanstvenicima zemalja u razvoju. U servisu sudjeluju brojni izdavači: Academic Press (sada Elsevier), Elsevier, American Physical Society, Optical Society of America, World Scientific i drugi. Znanstvenici se trebaju registrirati, a potom dobivaju obavijest o daljnjem postupku. Registrirani korisnici mogu pretraživati radove ili elektroničkom poštom zatražiti željeni rad koji također dobiju elektroničkom poštom. Postoji ograničenje (dnevno, mjesečno, godišnje) o ukupnom broju radova koje se može učitati. Yudina Olga prikazala je digitalnu kolekciju Agronomske akademije u Moskvi. Ingo List prikazao je projekt digitalizacije starih novina ANTARES. U okviru tog dijela prikazala sam trenutačnu zastupljenost hrvatskih znanstvenih časopisa na mreži.

2. Katalogizacija interneta

Roland Cormier (FAO) govorio je o odnosu interneta i informacija. U okviru predavanja prikazane su tendencije stvaranja predmetnih portala (subject gateways, subject portals), a bilo je riječi o organizaciji i upravljanju mrežom i znanjem, te o autorskom pravu u elektroničkom okruženju.

Herman Rösch (FH Koeln) prikazao je nastanak i razvoj portala, kao i razliku između horizontalnih portala (hortals) koji donese osnovne informacije o brojnim predmetima te vertikalnih portala (vortals) koji razrađuju određeno područje. Predstavljani su neki od postojećih vortala iz područja oceanografije i ribarstva poput FishBase, OceanPortal, EurOcean.

3. Mreže

U ovom su dijelu prikazana dva projekta regionalnog povezivanja knjižnica. Black Sea Regional Cooperation Project Ova projekt povezuje knjižnice koje se bave proučavanjem Crnog mora. U prvoj fazi prikupljene su informacije o dostupnoj literaturi. Adriamed (<http://www.faoadriamed.org/>) je regionalni projekt organizacije FAO s ciljem stvaranja standarda za razumno ribarenje u Jadranskom moru. Zemlje uključene u projekt su: Albanija, Hrvatska, Italija i Slovenija. Promovira se znanstvena suradnja među jadranskim zemljama te stvaranje mreže institucija.

Održano je i nekoliko radionica za pojedine skupine knjižnica: Europske zem-

lje u ekonomskoj tranziciji, Mediteranska skupina te knjižnice koje se bave problematikom slatkih voda (Freshwater libraries). UNEP-ov ogranak Mediterranean action plana (MAP) predložio je stvaranje mreže knjižnica mediteranskih zemlja koje se bave ocenografijom i ekologijom Mediterana. Paul Nieuwenhuysen održao je radionicu *Elektroničko učenje i knjižnice*, a Ian McCulloch radionicu o zahtjevima koje treba ispunjavati svaki poslužitelj, pa tako i knjižnični. Rory Wilson (Institut für Meereskunde, Kiel) na zabavan je način prikazao život pingvina u vodi te način na koji znanstvenici prate njihovo kretanje pod vodom i provode različita mjerenja. Konferencije udruženja se održavaju svake dvije godine, a Hrvatska će biti domaćin iduće koja će se održati 2005. u Splitu.

S. Konjević

20. međunarodna konferencija o povijesti kartografije (Cambridge, Mass. i Portland, Maine, SAD, 15. - 20. lipnja 2003.)

Međunarodna konferencija o povijesti kartografije (International Conference on the History of Cartography – ICHC, <http://www.ichc2003.org/index.htm>) održana je ove godine dvadeseti put (prva je održana daleke 1964.). Domaćin ovogodišnje Konferencije bile su Sjedinjene Američke Države, a glavni organizatori su bile Kartografska zbirka Sveučilišta Harvard iz Cambridgea u Massachusettsu (<http://hcl.harvard.edu/maps/>), Osher kartografska knjižnica i Smith centar za kartografsko obrazovanje Sveučilišta južnog Mainea iz Portlanda (<http://www.usm.maine.edu/%7Emaps/>) i Imago Mundi Ltd. (<http://www.history.ac.uk/maps/imago.html>). Konferencija je održana od 15. do 20. lipnja 2003.

Prije službenog početka, 14. lipnja, su održani sastanci Međunarodnog društva kustosa starih karata (International Society of Curators of Early Maps – ISCEM) i Komisije za obrazovanje i povijest kartografije Međunarodnog kartografskog društva (Standing Commissions on Education and the History of Cartography of the International Cartographic Association - ICA). Glavno mjesto odvijanja predavanja i prezentacija na Sveučilištu Harvard od 14. do 18. lipnja

bila je reprezentativna zgrada *Memorialnog hola* (*Memorial Hall*). Događanja su se odvijala istodobno u dvije dvorane, Sanders teatra (*Sanders Theatre*) i Anneberg hola. Drugi dio Konferencije, od 18. do 20. lipnja, odvijao se u Portlandu, u hotelu Holliday Inn. Glavni organizatori i koordinatori bili su David Cobb, voditelj Kartografske zbirke Sveučilišta Harvard, te Matthew Edney i Yolanda Theunissen, oboje iz Osher kartografske knjižnice i Smith centra za kartografsko obrazovanje Sveučilišta južnog Mainea. Na Konferenciji je sudjelovalo 320 stručnjaka iz 30 zemalja iz cijelog svijeta. Najbrojniji su bili sudionici iz SAD, njih čak 144.

Priredeno je čak 6 zanimljivih i raznolikih izložbi vezanih uz Konferenciju:

1. *Kartografsko blago Harvarda* u Kartografskoj zbirci Harvarda i Houghton knjižnici na Sveučilištu Harvard

2. *Blago kartografskog centra Bostonske narodne knjižnice* u Bostonskoj narodnoj knjižnici

3. *Kartografija Republike: razmimoilaženja u konceptu teritorija i karaktera SAD 1790. - 1900.* u Osher kartografskoj zbirci i Smith centru za kartografsko obrazovanje na Sveučilištu južnog Mainea (<http://www.usm.maine.edu/maps/exhibit11/>)

4. *Nebo na zemlji* u Planetariju Sveučilišta južnog Mainea

5. *Oblik Mainea: crtanje granica, kartografija povijesti* u Galeriji povijesti Mainea i Povijesnom društvu Mainea

6. *Kartografija Mainea: četiri suvremena pogleda* u Portlandskom muzeju umjetnosti.

Održano je čak 80 referata (6 ih nije prezentirano, ali se mogu naći u knjizi sažetaka) i 42 poster-izlaganja (vidjeti popis na <http://cartography.geog.uu.nl/ichc/2003.html>). Svi sudionici su dobili knjigu sažetaka, program i popis sudionika na 160 stranica s biografskim podacima svih izlagača na engleskom i francuskom jeziku. Osim knjige sažetaka, programa i obilježja različitog kartografskog materijala, svim je sudionicima darovano i nekoliko vrijednih publikacija.

Izlaganja su organizirana unutar pet osnovnih tema:

- kartografija države i carstva
 - kartografska pismenost i kultura
 - kartografija i trgovina
 - kartografija Amerike
 - druge teme o povijesti kartografije.
- Održane su i tri zanimljive radioni-

ce kojima je povezana povijest kartografije i njezin suvremeni aspekt:

1. Povijesne karte i GIS (Geografski informacijski sustavi) u organizaciji Anne Kelly Knowles

2. Povijesne karte i internet u organizaciji Anne Godlewske

3. Integracija povijesnih karata u osnovno obrazovanje u organizaciji Yolande Theunissen.

Posebno je organizirano sedam sesija s predavanjima:

1. Čitanje otomanskih karata: tekst, kontekst i kulturno razumijevanje u organizaciji Palmire Brummett

2. Krajolici na papiru: kartografija, prijestolnica i država u organizaciji Ryan J. Carey

3. Umjetnost i kartografija: tri suvremene perspektive u organizaciji Wystana Curnowa i Ruth Watson

4. Elementi koji nedostaju: kartografija Amerike 1500.-1900. u organizaciji Jordane Dym

5. Karte, države i carstva u ranijoj suvremenoj Euroaziji u organizaciji Valerie A. Kivelson

6. Kartografija riječima: kartografija i pripovijedanje u ranijoj suvremenoj Europi u organizaciji Ricarda Padrona.

Sudionici Konferencije imali su zadovoljstvo opustiti se na kraju konferencijskih zbivanja na domjenku na otoku Peak, u zaljevu Casco u blizini Portlanda, te na izletu u Bathu i Freeportu u Mainu.

M. Miletić Drder

13. europska konferencija o čitanju Čitanje, pisanje, mišljenje (Tallinn, 6. - 9. srpnja 2003.)

1 3. europska konferencija o čitanju održana je u Tallinnu (Estonija) od 6. do 9. srpnja 2003. godine pod nazivom *Čitanje, pisanje, mišljenje*. Bilo je nazočno više od 350 sudionika iz svih europskih zemalja koje imaju razvijena čitateljska društva, ali i brojni stručnjaci iz Sjedinjenih Američkih Država. Iz Hrvatske je stiglo pet predstavnika, četiri ispred Hrvatskog čitateljskog društva i jedan ispred projekta *Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje*. Svi su sudionici dali

svoj doprinos da bi Konferencija održala visoku razinu stručnosti. Konferencija se održavala u prostorijama talinskog Tehničkog sveučilišta u kojem je, nakon nakoliko plenarnih izlaganja, organizirano 9 paralelnih radionica i predavanja te predstavljanje velikog broja postera na panoima. Neke poznate svjetske izdavačke kuće, primjerice Blackwell Publishing, Stenhouse Publishers i International Reading Association, priredile su, uz estonske izdavače, izložbu knjiga i edukacijskog materijala. Sam naziv Konferencije (*Čitanje, pisanje, mišljenje*) implicirao je gotovo sve znakove ljudskog života, stoga su podteme ukazivale na problematiku kojom su se stručnjaci bavili, bilo putem svojih izlaganja bilo raspravljajući nakon njih: Škola u kojima cvjeta pismenost; Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje; Odrasli i adolescenti - pismenost, literatura, knjižnice; Pismenost i tehnologija; Pismenost i demokracija - multikulturalizam: učenje jezika; Razvijanje pismenosti i jezika; Rani programi - razvijanje početnog čitanja i pisanja, poteškoće.

O projektu *Škola u kojoj cvjeta pismenost* govorimo već nekoliko godina, stoga su i ove godine neke zemlje iznijele svoje rezultate u radu s djecom na tom projektu. Američke predstavnice govorile su o inovativnim strategijama koje primjenjuju pomažući djeci u razumijevanju teksta, ili kako učitelji selektiraju strategije u promicanju literature za adolescente.

Projekt *Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje* vrlo uspješno djeluje i mnoge zemlje koje ga provode predstavile su svoj način rada te razmijenile iskustva, primjerice Hrvatska, Ukrajina, Kazahstan, Sjedinjene Američke Države, Bugarska, Latvija, Portugal, Španjolska. Navodimo neke teme: pisanje kao alat za učenje, utjecaj na strategije kritičkog mišljenja u razvijanju zanimanja za literaturu kod mladih adolescenata, čitanje, pisanje i znanje u srednjim školama, implementiranje komponenata kritičkog mišljenja u tečajevima učenja engleskog jezika putem čitanja i pisanja, o upotrebi časopisa u ovom projektu, o cenzuri u razredu, o poboljšavanju pismenosti putem razgovora i nizu drugih.

Zanimljivo je da ova Konferencija nije imala mnogo sudionika koji su se bavili utjecajem nove tehnologije na pismenost, čitanje i pisanje. Sva izlaganja

na tu temu donosila su zaključak da smo se već uvelike srodili i prijateljski s novim medijem, računalom, i da nam od njega ne prijete "opasnost", te da su djeca i adolescenti ovladali računalima kao aparaturom koja je uobičajena u njihovim domovima kao i svaka druga upotrabna naprava. Govorilo se o čitanju i pismenosti sada i u budućnosti pod utjecajem računala, ali bez kataklizmičkih naznaka opasnih po knjigu. Predstavljen je estonski računalni program za razvijanje vježbi za ubrzano čitanje.

Tema odrasli i adolescenti - pismenost, literatura, knjižnice značajan je segment svake konferencije u kojoj mnogi sudionici predstavljaju svoj praktični rad ili teoretske zamisli. Predstavljeno je jedno istraživanje iz SAD-a o tome zašto su djevojke bolji čitači od dječaka, ili kako raditi s disleksičnom populacijom do gramatičkog znanja i pismenosti, što je u anglosaksonskim jezicima vrlo česta tema.

Početnom učenju najmlađih dana je velika pozornost predstavljanjem različitih metoda, tehnologija i vježbi putem kreativnog pisanja na računalu, govorjenjem o poteškoćama u učenju vještina rane pismenosti, o iskustvima iz grčkih vrtića i slično.

Zanimljivo izlaganje imala je slovenska predstavnica koja je započela tvrdnjom da je dobro čitanje neophodno za akademsko potvrđivanje znanja i temelj za učenje svih školskih predmeta. Stoga očekujemo da dobri učenici (dobri u smislu visokih ocjena) su uobičajeno i dobri čitači i obrnuto. Ali rezultati ispitivanja koje je ona provela pokazali su suprotno.

Mađarska predstavnica govorila je o korištenju narodnih priča u obrazovne svrhe jer sadrže simboličnu poruku i pouku, moralne i etičke kvalitete i ukomponirane kulturne elemente.

Mnogi sudionici Konferencije predstavili su svoje viđenje demokracije u razredu. Najčešći oblik ovakvog potvrđivanja jeste multikulturalizam učenjem jezika i poštivanjem tuđih različitosti. Teme izlaganja su bile kako razred može biti potpora za razvoj demokracije, o učenju etničke američke literature i njen značajan utjecaj na mlade ljude. Jedan američki projekt je govorio o ulozi razgovora o demokraciji u izobrazbi. Bugarska predstavnica je govorila o multikulturalnoj Europi i promjenama u njoj predstavljajući učenje stranog jezika u svojoj zemlji.

Ovu Konferenciju posebno će pamtiti predstavnice Hrvatskoga čitateljskog društva po tome što su tijekom održavanja i po samom završetku predstavljale Republiku Hrvatsku kao domaćina 14. europske konferencije o čitanju. Ova velika čast, ali i odgovornost ukazana je HČD-u zbog predanog i vrijednog djelovanja koji su članovi Europskog odbora za čitanje jasno prepoznali. Dakle, iduća konferencija o čitanju održat će se u Zagrebu u prostorijama Filozofskog fakulteta od 31. srpnja do 3. kolovoza 2005. godine, a očekuje se da će biti nazočno više od tristo sudionika iz inozemstva i cijele Hrvatske. Predsjedništvo HČD-a je svjesno velike časti, ali i odgovornosti koja je pred njega postavljena i vjeruje da će uspješno obaviti sve postavljene ciljeve i zadatke uz velikodušnu pomoć svojih članova, ali i svih prijatelja i suradnika Hrvatskoga čitateljskog društva.

L. Bučević-Sanvincenti

EUCLID-ALISE Joint Conference – Coping with Continual Change: Change Management in SLIS (Potsdam, 31. srpnja do 1. kolovoza 2003.)

Gradiću Potsdamu (Njemačka) pripala čast da ugosti prvu zajedničku konferenciju američke i europske udruge posvećene obrazovanju bibliotekarskih i informacijskih stručnjaka (*Association for Library and Information Science Education – ALISE*, i *European Association for Library and Information Science Education and Research – EUCLID*), čija je osnovna tema bila promjene u bibliotekarskim i informacijskim školama.

Dvodnevna je konferencija, bogatog stručnog (22 izlaganja) i društvenog programa (zajednički razgled grada i vožnja brodom), organizirana uz pomoć njemačke Udruge za izobrazbu bibliotekarskih i informacijskih stručnjaka (*Konferenz der Bibliothekarischen und Informatorischen Ausbildung – KIBA*) i Odsjeka za informacijske znanosti Sveučilišta primijenjenih znanosti u Potsdamu, u čijim je prostorima i održana.

Skup je otvoren izlaganjem Michaela Gormana, ravnatelja Sveučilišne

knjižnice u Fresnu (Kalifornija), koji je izložio, po mišljenju dijela prisutnih sudionika, provokativno stajalište o potrebi školovanja bibliotekara. Tijekom iduća dva dana skup je nastavljen predavanjima stručnjaka iz Danske, Hrvatske, Kanade, Latvije, Norveške, Poljske, SAD-a, Slovenije, Švicarske, Ukrajine i Velike Britanije. Izlaganja su se većinom bavila teorijskim promišljanjima problematike obrazovanja bibliotekarskih i informacijskih stručnjaka, te predstavila praksu odnosno specifične obrazovne programe pojedinih zemalja. Hrvatski predstavnici, Tatjana Aparac-Jelušić i Sanjica Faletar, iznijeli su preliminarne rezultate istraživanja o zajedničkim sadržajima u obrazovanju arhivskih, bibliotekarskih i muzejskih stručnjaka, a Aleksandra Horvat je govorila o Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara. Na skupu je bilo 62 sudionika (45 iz Europe, a preostalih 17 iz Australije, SAD, Indije i Japana).

Jedan od zaključaka skupa bio je da su sastanci ove vrste iznimno važni jer potiču suradnju i pružaju velike mogućnosti razmjene informacija i učenja od drugih, te da ovogodišnji susret zasigurno predstavlja tek prvi korak u zajedničkim nastojanjima. Najavljen je i drugi zajednički sastanak ALISE-a i EUCLID-a, koji bi se trebao održati u siječnju 2005. godine u Sjedinjenim Američkim Državama kao pretkonferencijski skup ALISE-ine godišnje konferencije.

S. Faletar

Europska konferencija o istraživanju i naprednim tehnologijama digitalnih knjižnica – ECDL (Trondheim, Norveška, 17. - 22. kolovoza 2003.)

Konferencije poznate pod akronimom ECDL (European Conference on Research and Advanced Technology for Digital Libraries) održavaju se godišnje, a pokrenute su s ciljem da posluže kao glavni europski forum o digitalnim knjižnicama i pitanjima vezanim za njihove tehničke, praktične i društvene aspekte. Ovogodišnja, sedma po redu, pokazala se uspješnom u okupljanju vrhunskih znanja različitih istraživačkih zajednica

koje pridonose razvoju digitalnih knjižnica, poput onih iz knjižnične i informacijske te računalne znanosti.

Opće teme o kojima se govorilo i raspravljalo ove godine su: opći koncepti, metode, standardi, ekonomika i strategije; oblikovanje, upravljanje i integracija digitalnih zbirki; arhitektura digitalnih knjižnica i interoperabilnost; organizacija znanja i otkrivanje i pronalaženje informacija; posredovanje, interakcija s korisnikom i suradništvo.

Rad na Konferenciji odvijao se u nekoliko oblika: pozvana predavanja, paneli, prihvaćena izlaganja, tutoriali, radionice, poster i demonstracije. Pozvana predavanja održali su Karen Sparck Jones (*Istraživanja u IR i digitalne knjižnice*), Clifford Lynch (*Upravljanje u digitalnom dobu*) i John Lervik (*Što bismo trebali očekivati od mrežnih tražilica*). Iznimno kompetentne rasprave u okviru panela vođene su na teme: budućnost znanstvenog izdavaštva (David C Prosser, SPARC Europe; Michael Mabe, Elsevier Science), termin digitalne knjižnice (Dieter Fellner, Braunschweig University; Jela Steinerova, Bratislava University; Vittore Casarosa, CNR Pisa/DELOS; Daniel E. Atkins, University of Michigan) te stvarna važnost metapodataka u digitalnoj zaštiti (Michael Day, UKOLN (UK); Steve Knight, National Library of New Zealand; Catherine Owen, Performing Arts Data Service (PADS), UK).

Zbornik s Konferencije objavljen je u Springerovom izdanju (ISBN 3-540-40726-X), a o njegovoj kvaliteti svjedoči činjenica da je od 161 poslanih radova nakon trostrukih recenzija prihvaćeno svega njih 47.

Više o Konferenciji može se pročitati na mrežnim stranicama <http://www.ecdl2003.org>. Iduća, 8. ECDL konferencija održat će se u Bathu (Velika Britanija) u rujnu 2004. Informacije o Konferenciji objavit će se na mrežnim stranicama, URL <http://www.ecdl2004.org>.

K. Golub

Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara
<http://www.nsk.hr/cssu>

RASPORED TEČAJEVA studeni - prosinac 2003.

STUDENI 2003.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...
04.11.	V.3. Bibliografski nadzor i vođenje kartografske zbirke (4 sata)
11.11.	IV.5. Glazbena zbirka (4 sata)
12.11.	V.13. Metapodaci (6 sati)
13.11.	VII.3. CIBIBAN (5 sati)
18.11.	V.11. Promjene i dodaci UDK tablicama (6 sati)

19.11.	V.12. Predmetno označivanje i pretraživanje (6 sati)
20.11.	IV.3. Multimedija u dječjim odjelima (6 sati)

PROSINAC 2003.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...
02.12.	IV.4. Zavičajna zbirka (4 sata)
15./16.11.	VI.7. Kreiranje mrežnih stranica (5 + 5 sati)

HRVATSKO KNJIŽNIČARSKO DRUŠTVO
 c/o Nacionalna i sveučilišna knjižnica
 Hrvatske bratske zajednice 4
 10 000 Zagreb

MB 3236706
 Žiro račun: 2360000-1101451830
 Tel.: 01/6159-320; fax: 01/6164-186
 E-mail: hkd@nsk.hr, URL [http://: www.hkdrustvo.hr](http://www.hkdrustvo.hr)

NARUDŽBENICA

Naručujemo za knjižnicu (ustanovu) ili osobne potrebe knjige prema sljedećem popisu. Plaćanje virmanom u zakonskom roku.

Ustanova: _____

Adresa: _____ Telefon: _____

Matični broj: _____ Datum: _____ Pečat i potpis: _____

naslov:	cijena:	komada:
Eva Verona: Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga		
Dio 1: Odrednice i redalice. 2. izmijenjeno izd. (1986.)	150,00 kn	_____
Dio 2.: Kataložni opis. (1983.)	150,00 kn	_____
Marija Malbaša: Povijest tiskarstva u Slavoniji (1978.)	50,00 kn	_____
Pavao Galić: Povijest zadarskih tiskara (1979.)	50,00 kn	_____
E. Jennifer Rowley: Elektroničko računalo u biblioteci (1984.)	50,00 kn	_____
UNIMARC : Format za univerzalno strojno čitljivo katalogiziranje. (1986.)	50,00 kn	_____
Eva Verona: Prinosi povijesti Akademijine knjižnice (sadašnje NSB) u Zagrebu: 1814-1874. (1989.)	50,00 kn	_____
M. Line, S. Wickers: Univerzalna dostupnost publikacija: (UAP) (1989.)	50,00 kn	_____
David Diring: Povijest pisma (1991.)	50,00 kn	_____
ISBD(NBM) : međunar. standardni bib. opis neknjižne građe. Prerađeno izd. (1993.)	50,00 kn	_____
ISBD(A) : međunar. standardni bib. opis starih omeđenih publikacija (antikvarnih) (1995.)	80,00 kn	_____
ISBD(ER) : međunar. standardni bib. opis elektroničke građe (2002.)	90,00 kn	_____
Mira Mikačić: Teorijske osnove sustava za predmetno označivanje (1996.)	100,00 kn	_____
Zbornik radova sa znanstvenog skupa Normizacija osobnih imena u knjižničarstvu i leksikografiji (1997.)	80,00 kn	_____
Vodič kroz glazbene knjižnice i zbirke grada Zagreba. (1997.)	60,00 kn	_____
Arhivi, knjižnice, muzeji 1 - zbornik radova (1998.)	60,00 kn	_____
Arhivi, knjižnice, muzeji 4 - zbornik radova s 4. seminara (2001.)	60,00 kn	_____
Arhivi, knjižnice, muzeji 5 - zbornik radova s 5. seminara (2002.)	70,00 kn	_____
Predmetna obradba – ishodišta i smjernice: zbornik radova . (1999.)	80,00 kn	_____
Smjernice za izradu predmetnih preglednih kataložnih jedinica i uputnica (1999.)	70,00 kn	_____
Hrvatsko knjižničarsko društvo 1940.-2000: spomenica. (2000.)	60,00 kn	_____
Informacijska pomagala za novo tisućljeće : radni materijali, 32. skupština HKD-a, Lovran, 20.-23. 9. 2000.	20,00 kn	_____
Upravljanje promjenama u hrvatskim knjižnicama : radni materijali, 33. skupština HKD-a, Daruvarske toplice, 25.-27. 9. 2002.	20,00 kn	_____
Zbornik radova i priloga s 1. i 2. Dana specijalnog knjižničarstva Hrvatske , Rijeka 1999., Osijek 2000. (2001.)	100,00 kn	_____
Zbornik radova i priloga s 3. Dana spec. knjižničarstva Hrvatske , Rijeka 2001. (2002.)	50,00 kn	_____
Zbornik radova i priloga s 4. dana spec. knjižničarstva Hrvatske , Opatija 2002. (2003.)	60,00 kn	_____
Slobodan pristup informacijama u službi kulturnog razvitka : zbornik radova (2002.)	60,00 kn	_____
Narodna knjižnica: IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga (2002.)	80,00 kn	_____
IFLA-ina Načela za skrb i rukovanje knjižničnom građom (2003.)	80,00 kn	_____

PRIJAVA NA TEČAJEVE

Na svaki od predloženih tečajeva morate se *pismeno* prijaviti. Za prijavu molimo koristite otisnute prijavnice na kraju Programa. Ispunjene prijavnice pošaljite na adresu Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Centar za stalno stručno usavršavanje, Hrvatske bratske zajednice 4, p.p. 550, 10000 ZAGREB, ili faksom 616-4186. Prijavnica za tečaj dostupna je i na mrežnim stranicama <http://www.nsk.hr/cssu>.

- Tečajevi će se održati ukoliko se za pojedini termin prijavi deset polaznika.
- Za programe koji se održavaju u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, u elektroničkoj učionici, može se prijaviti 16 polaznika, a na tečajeve SRCE-a 14 polaznika.
- Molimo Vas da se na tečajeve prijavite *najkasnije* tjedan dana unaprijed.

- Ukoliko je termin već zauzet, obavijestit ćemo Vas o našem slijedećem terminu.
- Molimo također da eventualne odjave najavite pismeno *najkasnije* tjedan dana prije početka, kako bi mogli jamčiti povrat kotizacije.
- U slučaju spriječenosti iz opravdanog razloga, uplaćena kotizacija vrijedi za neki drugi tečaj.

KOTIZACIJA

U programu je naveden iznos kotizacije za svaki tečaj. Kotizaciju uplaćuju polaznici ili ustanove na žiro račun Nacionalne i sveučilišne knjižnice 30102-603-3504 m.br. 3205363 s naznakom "Centar za stručno usavršavanje" s oznakom broja tečaja. (Primjer: I.I. ili VI.I.)

Kotizaciju molimo uplatiti nakon primitka računa.

CENTAR ZA STALNO STRUČNO USAVRŠAVANJE
Obrazac za prijavu

Poslati na adresu: NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara
Hrvatske bratske zajednice 4, p.p. 550
10000 ZAGREB

ili **faksirati na broj:** 616-4186

Prijavljujem:

Predavanje: (šifra tečaja)

Naslov predavanja:

Datum tečaja: / /

Cijena kotizacije: kn

Podaci o polazniku:

Ime i prezime:

Naziv radnog mjesta:

Odjel:

Naziv ustanove:

Adresa:

Poštanski broj:

Tel:

Faks:

Email:

WWW:

Potpis polaznika:

Potpis odgovorne osobe:

Pečat

Datum prijave: / /

Naziv ustanove (ili ime prezime pojedinca) na koju se šalje račun:

Adresa:

Poštanski broj:

JMBG :

Svi tečajevi trebaju se prijaviti i odjaviti pismenim putem. Prijave i odjave telefonom ili elektroničkom poštom ne primamo. Mjesto održavanja: u programu su navedena mjesta održavanja svih predavanja, vježbi i radionica

Otkazivanje prijave: Obavijest o otkazivanju predbilježbe mora biti zaprimljena najmanje tjedan dana prije početka predavanja. (Moguća je zamjena polaznika, ali samo ukoliko je obavijest o zamjeni polaznika zaprimljena najmanje tjedan dana prije početka predavanja.)

HRVATSKA lijepa knjiga = The best-designed croatian book : 1991-2003 : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb, 18. IX. – 12. X. 2003. / [urednici Radovan Radovinović, Zagorka Gligora Zeman ; prijevod s hrvatskog na engleski Jasenka Zajec]. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2003. 99 str. : ilustr. u bojama : 21 cm
Katalog izložbe.
ISBN 953-500-006-3

IFLA-ina načela za skrb i rukovanje knjižničnom građom / sastavio i uredio Edward P. Adcock u suradnji s Marie-Thérèsom Varlamoff i Virginom Kremp ; [prevela s engleskoga Koraljka Golub ; uredila i usaglasila s engleskim izvornikom i stručnim nazivljem na području zaštite Tatjana Mušnjak]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003. 81 str. ; 30 cm. (Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva ; knj. 11)
ISBN 953-6001-17-9

IZLOŽBA Glagoljica (2001 ; Rijeka)
Izložba Glagoljica, Rijeka 2001. : vodič / [tekst] Juraj Lokmer. 2. promijenjeno i dopunjeno izd. Rijeka : Sveučilišna knjižnica, 2001. 140 str. : ilustr. (djelomice u bojama) ; 28 cm + [1] presavetak s hrvatskom glagoljskom azbukom
ISBN 953-97789-1-3

KA-LIBAR : časopis knjižničara Karlovačke županije / urednice Draženka Polović, Jasminka Perić. God. 1, br. 1(2003). Karlovac : Društvo knjižničara Karlovačke županije, 2003.
ISSN 1334-4021

MEĐUNARODNA konferencija o narodnim knjižnicama u novoj Europi: utjecaj globalizacije i informatizacije na narodne knjižnice u tranzicijskim zemljama (5 ; 2002 ; Zagreb)

Narodne knjižnice u novoj Europi : utjecaj globalizacije i informatizacije na narodne knjižnice u tranzi-

cijskim zemljama : zbornik radova = Oeffentliche Bibliotheken in einem neuen Europa : der Einfluss der Globalisierung und der Informationstechnik auf die offentlihen Bibliotheken in den Transformationslaendem : Konferentzbeitraege = Les bibliothèques publiques dans la nouvelle Europe : l'influence de la globalisation et de l'informatisation sur les bibliothèques publiques dans les pays en transiton : recueil des communications / [5. međunarodna konferencija o narodnim knjižnicama u novoj Europi, Zagreb, 17. do 18. listopada 2002. ; urednica Tatjana Nebesny]. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica, 2003. 244 str. ; 24 cm
ISBN 953-6499-17-7

NARODNA knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga / priredila radna skupina Sekcije za narodne knjižnice na čelu s Philipom Gillom ; [s engleskoga prevela Irena Kranjec]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003. XII, 99 str. ; 24 cm. (Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva. Novi niz ; knj. 4)
ISBN 953-6001-16-0

OKRUGLI stol "Nove tehnologije i usluge u pokretnim knjižnicama" (2003 ; Osijek)

Zbornik izlaganja / Okrugli stol "Nove tehnologije i usluge u pokretnim knjižnicama", Osijek, 12. svibnja 2003. ; [prijevod sa slovenskog Zlata Šundalić, prijevod [sažetaka] na engleski i njemački Marija Erl-Šafar]. Osijek : Gradska i sveučilišna knjižnica, 2003. 37 listova : ilustr. ; 29 cm
ISBN 953-98057-1-6

POEZIJA i djetinjstvo : zbornik / priredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2003. 104 str. , [8] listova s tablama u boji
"Zbornik radova sa Stručnog skupa Književnost, poticanje čitanja i dru-

ge aktivnosti u knjižnicama, održanog u Zagrebu, 22. travnja 2002." -> predgovor.
ISBN 953-6499-15-0

SVEZAK : glasnik Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja / [glavni urednik Marjana Janeš-Žulj]. God. 5, br. 5(2003). Bjelovar : Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, 2003.
ISSN 1331-8578

UNIVERZALNA decimalna klasifikacija : hrvatsko džepno izdanje / prijevod s engleskog Jelica Leščić. Zagreb : Naklada Nediljko Dominović, 2003. 334 str. (Izdanja Dominović : knjižarstvo, knjižničarstvo, nakladništvo, priručnici, pretisci ; knj. 1)
ISBN 953-6006-43-X

VJESNIK bibliotekara Hrvatske / [glavna i odgovorna urednica Tinka Katić]. God. 46, br. 1/2(2003). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003.
ISSN 0507-1925

Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga / s engleskoga prevela Irena Kranjec; stručna redakcija prijevoda Aleksandra Horvat. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003. (Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva. Novi niz ; knj. 4)

Riječ je o prvom u nas objavljenom prijevodu dokumenta koji svoje korijene ima u *Standardima za narodne knjižnice* iz 1973. godine, a čije je izdanje, neznatno revidirano 1977. godine, imalo značajnu ulogu u suvremenom organiziranju narodnih knjižnica mnogih zemalja diljem svijeta. Tada doneseni standardi, naročito u pogledu svojih kvantitativnih preporuka (veličina zbirke i administrativnih jedinica, broj osoblja, veličina prostora, radno vrijeme i sl.), pridonijeli su kvalitetnoj organiziranosti narodnih knjižnica i u nas, a umnogome su to nezaobilazne veličine koje se primjenjuju u mnogim slučajevima i do danas. Namijenjeni knjižnicama različitih zemalja, sa svim njihovim kulturnim i ekonomskim različitostima, standardi su s vremenom gubili mogućnosti svoje sveobuhvatne primjenjivosti, pa su 1986. godine zamijenjeni *Smjernicama za narodne knjižnice* koje nisu propisivale nego upućivale savjetima i dobrim primjerima na prihvatljive norme i sadržaje rada u narodnim knjižnicama.

Iako oba ta dokumenta nisu bila prevedena na hrvatski, njihove su norme i preporuke ugrađivane u naše standarde za narodne knjižnice i nastojale su biti primjenjivane u našim narodnim knjižnicama. Nakon IFLA-ina i UNESCO-ova *Manifesta za narodne knjižnice* iz 1994. godine, koji je snažno naglasio ulogu i značaj narodnih knjižnica u demokratskom društvu, a još više nakon ubrzanog razvoja informacijske i komunikacijske tehnologije kao sredstva, ali i sadržaja rada narodnih knjižnica posljednjih desetljeća, IFLA-ina Sekcija za narodne knjižnice pristupila je izradi novog dokumenta koji bi se jednakom snagom mogao primjenjivati u knjižnicama različitih zemalja.

Višegodišnja rasprava, u kojoj su sudjelovale ne samo stručna IFLA-ina tijela nego i brojne narodne knjižnice diljem svijeta, rezultirala je dokumentom koji predstavlja skup smjernica (dakle, preporuka i dobrih primjera) i standarda (brojčano iskazanih normi i omjera) primjenjivih u bilo kojoj knjižnici na određenom stupnju njezina razvoja, kao pomoć knjižničarima u poboljšavanju njihovih službi i usluga za zadovoljavanje potreba vlastitih korisnika. Stoga su u ovim *Smjernicama*, što ih je priredila radna skupina Sekcije za narodne knjižnice na čelu s Philipom Gillom, izvorno objavljenima 2001. godine, osim nekih preporučenih normi izraženih brojčano (npr.

izgradnja knjižnih zbirki, stopa nabave i otpisa, broj osoblja i financiranja njihova stručnog usavršavanja) uvršteni i poticajni primjeri iz pojedinih zemalja koje bi knjižničari mogli primijeniti ovisno o mogućnostima svoje sredine (primjerice standardi za računalnu opremu, mogućnosti primjene marketinga u knjižnicama, načini efikasnog upravljanja, uređenje zakonodavstva koje regulira rad knjižnica, primjerene i raznovrsne usluge za korisnike itd.). U samom je tekstu dano više od 80 poticajnih primjera s kvalitetnim rješenjima i možemo sa zadovoljstvom ustvrditi da su se među njima našle i dvije hrvatske narodne knjižnice (riječ je o zagrebačkoj i riječkoj Gradskoj knjižnici). U raznovrsnim primjerima koji bi nam mogli pomoći u poboljšanju aktualnih standarda za narodne knjižnice, ali i u svakodnevnom radu, spomenimo samo neke teme: detaljno preispitivanje načela izgradnji zbirke, preporuke kojima se naglašava što kvalitetniji ulazak u svijet informacijske tehnologije i građom i vezama, stručno usavršavanje osoblja, pitanja financiranja, organizacije i vođenja knjižnica, elementi utvrđivanja pokazatelja uspješnosti knjižnica). Na kraju knjige dana je i vrlo iscrpna literatura, kao i neki dokumenti (*Manifest za narodne knjižnice*, *Finski zakon o knjižnicama*, *Povelja o korisnicima knjižnica okruga Buckinghamshire* te standardi za knjižnične zgrade iz Ontarija u Kanadi i Barcelone u Španjolskoj) koji mogu poslužiti u primjeni i dodatnom proučavanju.

Zaključimo stoga da smo prijevodom *Smjernica* dobili iznimno vrijednu knjigu koju će s pozornošću čitati profesionalna zajednica, ali vrijedi se potruditi da ona dođe u ruke i širem krugu čitatelja jer na vrlo pregledan, stručan, ali i pristupačan način kazuje što je to narodna knjižnica i koja je njezina suvremena uloga.

T. Nebesny

Specijalne knjižnice – izvori i korištenje znanja : zbornik radova / 4. dani specijalnoga knjižničarstva Hrvatske, Opatija, 25. i 26. travnja 2002. ; uredila Maja Jokić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003.

Zbornik radova 4. dana specijalnoga knjižničarstva Hrvatske održanih u Opatiji 25. i 26. travnja 2002. godine objavljen je pod naslovom *Specijalne knjižnice – izvori i korištenje znanja*, istoimenom glavnom temom skupa koji se održava redovito posljednjih pet godina u organizaciji Hrvatskog knjižničarskog društva pri Sekciji za specijalne knjižnice. Uredila ga je Maja Jokić, a izdan je u nakladi Hrvatskog knjižničarskog društva.

Zbornik na 190 stranica donosi 22 rada, od toga su dva rada inozemnih autora. Prva tri priloga daju opći pregled vezan uz glavnu temu skupa. Rad Angele Čuk *Novi izazovi za specijalne knjižnice pri posredovanju informacija i upravljanje znanjem* govori o potrebi pronalaženja ravnoteže između tradicionalnih knjižničnih usluga i usluga koje se razvijaju s uvođenjem novih tehnologija. Edith Salz u radu *E-učenje za knjižničare – kako ići u korak s najnovijim zbivanjima* izvještava o iskustvima elektroničkog učenja na području knjižničarstva u Njemačkoj, Velikoj Britaniji i Sjedinjenim Američkim Državama. Posljednji rad iz ove skupine, *Konzorcijalni pristup – model nabavne politike* Maje Jokić, izlaže problematiku konzorcijalnog pristupa modelu nabave elektroničkih izvora informacija u nas.

Slijede radovi čiji broj i raznolikost pristupa ukazuju na širinu problemske usredotočenosti zajednice Specijalnih knjižnica, a mogu se podijeliti u nekoliko cjelina. Prva predstavlja radove i priloge iz Knjižnice "Ruđer Bošković", Knjižnice hrvatskoga prirodoslovnoga muzeja, Središnje biološke knjižnice

i Središnje medicinske knjižnice. Potom su tu radovi koji nas upoznavaju s bazom podataka Biomedicina Croatica, s elektroničkim izvorima informacija za područje tehničkih znanosti, bibliografskim bazama podataka za geoznanost, šumarstvo ili pak s aspektima funkcioniranja specijalne knjižnice u INI.

Područje društvenih znanosti predstavljeno je radovima Irene Frigo-Haltrich *Usporedna analiza zastupljenih znanstvenih časopisa u bazama podataka iz područja društvenih znanosti u hostu CSA (Cambridge Scientific Abstracts)*, Marije Cvetnić Kopljar *Hrvatski pravni web ili pravo na dohvat*, te Tvrtka Ujevića *Nakladnička djelatnost središnjih banaka i financijskih institucija na primjeru Hrvatske narodne banke*.

Zasebnom tematskom bloku pripadaju posljednji radovi Zbornika: rad Vedrane Juričić *Hrvatski web prostor kao izvor znanja za glazbu*, Sanje Vukasović-Rogač *Specifičnosti glazbenih zbirki i knjižnica*, Ivana Petrinca *Knjižnice visokih katoličkih učilišta Hrvatske – stanje i predvidiv razvoj* te Jelice Leščić *Univerzalna decimalna klasifikacija: alat za sadržajnu obradu/pretraživanje (i) specijalnih zbirki*.

Naposlijetku valja istaknuti da je Zbornik okupio raznolike sadržaje iz širokog raspona djelatnosti specijalnih knjižnica. Donosi ujednačeno oblikovane tekstove, preglednu i iscrpnu formu razrade te brojne slikovne i grafičke priloge pa će stoga zasigurno vrlo dobro poslužiti kao priručnik knjižničarima, studentima i korisnicima knjižnica.

R. Gjurković Govorčin

Miščin, Željka; Peradenić-Kotur, Blaženka. Domovinski rat : selektivna bibliografija radova objavljenih u Hrvatskoj : 1990. - 2000. Zagreb : Dom i svijet, 2002.

Selektivna bibliografija radova o Domovinskome ratu koji su objavljeni u Hrvatskoj u razdoblju od 1990. do 2000. godine dviju autorica, Željke Miščin i Blaženke Peradenić-Kotur, obuhvaća 2395 bibliografskih jedinica. U odabranoj znanstvenoj i stručnoj literaturi (knjige i časopisi) opisuju se i analiziraju uzroci raspada jugoslavenske zajednice, velikosrpska ideologija i politika, glavni sudionici političkih događanja, uzroci agresije na Republiku Hrvatsku, tijekom Domovinskoga rata, ratne operacije, vojne formacije i pojedinci kao nositelji tih aktivnosti, prognanici, izbjeglice, ratna stradanja...

Uvršteni radovi su pravnog, ekonomskog, sociološkog, politološkog, psihološkog i medicinskog karaktera, ali sadrže i književne radove i književne teme općenito. Abecednim redom od 11. do 121. stranice niže se popis 1069 monografskih publikacija, od 125. do 257. stranice dat je popis 1279 članaka iz časopisa, a od 261. do 264. stranice navedeno je 45 savjetovanja, kongresa i okruglih stolova.

Posebnu informativnu vrijednost Bibliografiji daju kazala na kraju knjige. Od 267. do 296. stranice nalazi se kazalo autora u kojem je popisano 1879 autora zastupljenih knjiga i članaka s pridodanim brojevima bibliografskih jedinica, čime je olakšano pronalaženje bibliografskih jedinica koje imaju više autora; od

299. do 320. stranice predmetno je kazalo, a od 323. do 340. stranice kazalo 199 naslova časopisa u kojima se nalaze bibliografske jedinice zastupljene u ovoj knjizi.

Bibliografija nije obuhvatila novinske članke na temu Domovinskog rata, što i same autorice u predgovoru naglašavaju, ali su zato popisane bibliografije koje sadrže novinske članke.

Ovo je jedinstvena i zato posebno dragocjena selektivna bibliografija koja daje izvrstan uvid u tematiku Domovinskog rata i koja će u budućnosti biti nezaobilazno pomagalo za izučavanje tog povijesnog razdoblja u Hrvatskoj. Opis bibliografskih jedinica rađen je prema međunarodnim standardima i praksi hrvatskih knjižnica.

Na kraju knjige nalazi se bilješka o autoricama. Željka Miščin zaposlena je u zagrebačkoj knjižnici Marina Držića kao voditeljica Odjela za odrasle središnje knjižnice i dosad je objavila dvije selektivne bibliografije: *Zloporaba droga i ovisnost o drogama* (2001.) i *Bibliografsko kazalo Hrvatskih voda* (2001.). Blaženka Peradenić-Kotur radi kao voditeljica Zbirke službenih publikacija u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. Autorice su se stručnoj i znanstvenoj javnosti predstavile uspješnim zajedničkim radom koji daje nadu za njihovu daljnju suradnju na sličnim projektima.

G. Miolin

Novljan, Silva; Potokar, Robert; Slokar, Rajko. Načrtovanje gradnje in opreme knjižnic. Sannwald, William W. Promišljeno načrtovanje knjižnične zgradbe. Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica, 2001.

Narodna in univerzitetna knjižnica u Ljubljani objavila je 2001. knjigu koja obuhvaća dva sadržajno povezana naslova: *Načrtovanje gradnje in opreme knjižnic* (Planiranje gradnje i opreme knjižnica) u autorstvu Silve Novljan, Roberta Potokara i Rajka Slockara, te *Promišljeno načrtovanje knjižnične zgradbe* (Promišljeno planiranje knjižnične zgrade) Williama W. Sannwalda u prijevodu Irene Sešek (*Checklist of library building design*). Originalni naslov *Checklist of library building design* mogao bi se prevesti i kao *Lista provjere oblikovnih elemenata pri gradnji knjižnica*.

Silva Novljan, Robert Potokar i Rajko Slokar napisali su djelo od neprocjenjive vrijednosti za sve knjižničare koji se suočavaju s planiranjem knjižnične zgrade i njezinom opremom. *Načrtovanje gradnje in opreme knjižnic* (Planiranje gradnje i opreme knjižnica) posebice je vrijedno za nas koji dolazimo iz srodne knjižnične tradicije i okruženja, a stručne publikacije iz tog područja u nas nisu dovoljno recentne ni sustavne.

Ovaj nas priručnik upućuje u složeni proces promišljanja i određivanja što se u novoj odnosno proširenoj knjižnici želi ostvariti. Svi bitni elementi, gledišta i horizonti problematizirani su sustavno kako bi samim knjižničarima i arhitektima vizija nove knjižnice bila što jasnija.

Konkretno planiranje prostora za knjižničnu djelatnost u lokalnoj zajednici najvredniji je dio, posebice za školske i narodne knjižnice, jer je na uzorcima dat primjer programa razvoja jednog i drugog tipa knjižnice. Pritom su navedeni i objašnjeni

razlozi, ciljevi te zadaće knjižnice, ciljne skupine, okolnosti rada knjižnice, unutarnja organizacija, prethodna ocjena troškova i preporuke. Posebice je naglašeno da je bez obzira na tip knjižnice važno prethodno prepoznati potrebe stanovništva kojemu je knjižnica namijenjena te analizirati naseljenost lokalne zajednice, strukturu stanovništva, gospodarstvo, infrastrukturu, školstvo, kulturu i obiteljski život zajednice kako bi se program oblikovao na realnoj osnovici.

Unatoč tome što je na slovenskom jeziku, ova knjiga može biti značajan poticaj i hrvatskoj knjižničarskoj zajednici u sustavnom promišljanju rješavanja prostorne problematike knjižnica.

A. Silić

Osobne vijesti

IN MEMORIAM

Stojanka Širola, rođ. Maričić (1938.-2003.)

U kolovozu ove godine iznenada nas je zauvijek napustila dugogodišnja kolegica, gospođa Stojanka Širola, vrijedna i strpljiva osoba koja je svoj radni vijek od 1961. do 1998. godine provela u knjižničarstvu.

Kolegica Stojanka rođena je 17. siječnja 1938. godine u Otriću, u Lici. Učiteljsku školu završila je 1956. godine u Gospiću, a iste godine upisala Filozofski fakultet u Zagrebu na kojem je diplomirala 1961. godine. Stručni ispit za zvanje knjižničara položila je 1964. godine.

Od 1961. godine zaposlena je u Radničkoj knjižnici "Božidar Adžija" u Zagrebu, gdje je radila na poslovima knjižničara - katalogizatora, klasifikatora i na predmetnoj obradi knjiga te kao informator. Od početka 1973. godine obnašala je i poslove rukovođenja knjižnicom.

Od travnja 1975. godine kolegica Stojanka radi u Stručnim službama Sabora Republike Hrvatske na mjestu knjižničara, a potom i voditelja knjižnice. Na tom radnom mjestu ostala je do umirovljenja 1. svibnja 1998. godine.

Bila je dugogodišnji i vrlo aktivan član Hrvatskog knjižničarskog društva, član Upravnog odbora HBD-a te član Sekcije za narodne knjižnice. Svoj veliki stručni doprinos iskazala je u području službenih publikacija i parlamentarnog knjižničarstva. Jedan je od osnivača Komisije za državne informacije i službene publikacije Hrvatskog knjižničarskog društva.

I. Pilaš

IN MEMORIAM

Vera Mudri-Škunca
(1931.- 2003.)

Nakon teške bolesti u Zagrebu je 22. lipnja 2003. preminula knjižničarska savjetnica Vera Mudri-Škunca. Ova vrsna stručnjakinja, rođena u Zagrebu 8. lipnja 1931. godine, svoju je neiscrpnu energiju ulagala gotovo četiri desetljeća, od prvog zaposlenja 1953. do umirovljenja 1992., u izgradnju jedinstvenog hrvatskog knjižničnog sustava, ustrajno se zalažući za racionalnu organizaciju i izgradnju jedinstvene mreže knjižnica kao pretpostavke za uspješno djelovanje pojedinih vrsta knjižnica, ali i svake knjižnice posebno. Još je 1969. na kongresu SDBJ u Puli iznijela koncepciju razvoja narodnih knjižnica u Hrvatskoj temeljenu na funkcionalnoj mreži matičnih knjižnica, sustavnom razvoju pokretnih knjižnica, otvaranju dječjih odjela u svakoj knjižnici te dostizanju minimuma od 1 knjige po stanovniku. Smatrala je da su nužni uvjeti za razvoj knjižnica redovito školovanje knjižničara, donošenje propisa o zvanjima u knjižničarstvu te o obveznom polaganju stručnih ispita, ali i izgradnja nove zgrade NSK te osiguranje potrebnih sredstava za rad temeljen na broju stanovnika na području djelovanja

knjižnice. Posebice se zalagala za izradu standarda za narodne knjižnice kao temelja za definiranje odnosa društva prema ulozi i zadacima javnih knjižnica.

Bila je ravnateljica Radničke biblioteke "Božidar Adžija", potom Gradske knjižnice i Knjižnica grada Zagreba kao rezultata realizacije njene koncepcije umrežavanja knjižnica. Uvela je modernu organizaciju rada, a ustrojem stručnih službi postavila temelje sustavnom planiranju mreže narodnih knjižnica. Zaslužna je i za otvaranje brojnih knjižnica u novim zagrebačkim naseljima, za proširenje i obnovu postojećih te uvođenje bibliobusne službe 1976. po uzoru na najbolja svjetska iskustva.

Gospođa Vera Mudri-Škunca bila je iznimno aktivna u Društvu: 1967. je postala prva potpredsjednica Društva te član Savjeta za biblioteke; 1969. postaje član Izvršnog odbora Saveza društava bibliotekara Jugoslavije i član INTAMEL-a. Kao član Društva član je Komisije Republičkog fonda za unapređivanje kulturnih djelatnosti SR Hrvatske, član Komisije za izradbu srednjoročnog plana za kulturu SR Hrvatske te član Komisije za izmjenu i dopunu Zakona o bibliotekama. U tri je mandata od 1973. do 1979. bila predsjed-

nica Hrvatskoga knjižničarskog društva, a u njenom mandatu 1977. Društvo je postalo član IFLA-e. Osim izlaganja na skupštinama Društva, objavila je zapažene radove u Vjesniku bibliotekara Hrvatske, čiji je aktivni član uredništva bila od 1975. do 1986. godine. Bila je dugogodišnja članica Komisije za polaganje stručnih ispita, nastavnica na Katedri za bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta u Zagrebu te članica mnogih stručnih tijela. Za svoj je rad dobila brojna javna priznanja, među ostalima 1973. Nagradu "Pavao Markovac" za unaprjeđenje narodnog knjižničarstva, 1979. najviše priznanje u knjižničarskoj struci "Kukuljevićevu povelju" te 1986. Nagradu grada Zagreba.

Zalažući se za suradnju među knjižnicama, za dijeljenje znanja na dobrobit svih, upozoravala je na odgovornost koju knjižničari imaju pred korisnicima i društvenom zajednicom. Neumorna, angažirana i uporna, ostat će nam u sjećanju kao visokoprofesionalan i odgovoran knjižničar čije je rezultate teško dostići, ali čije vizije i programe slijedimo u radu Hrvatskog knjižničarskog društva.

A. Belan-Simić

Magistri bibliotekarstva

Magistri znanosti iz znanstvenog polja informacijske znanosti, grana bibliotekarstva za razdoblje od 1. lipnja 2003. do 30. rujna 2003. godine.

Ankica Valenta

Naslov: *Znanstveni časopisi kao sredstvo komunikacije fizičara Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu od 1986. do 1996. godine*

Mentor: Akademik Vladimir Paar

Datum obrane: 4. lipnja 2003.

Koraljka Golub

Naslov: *Predmetno pretraživanje u knjižničnim katalogima s web-sučeljem*

Mentor: Prof. dr. sc. Jadranka Lasić-Lazić

Datum obrane: 10. lipnja 2003.

Anka Ranić

Naslov: *Sadržajna obrada knjižnog fonda u Knjižnici Hrvatskog državnog arhiva*

Mentor: Prof. dr. sc. Jadranka Lasić-Lazić

Datum obrane: 18. lipnja 2003.

Tamara Krajna

Naslov: *Međunarodna zapaženost hrvatskih autora s područja tehničkih znanosti (od 1992. do 2001.)*

Mentor: Doc. dr. sc. Jelka Petrak

Datum obrane: 22. rujna 2003.

A. Barbarić

Glavna urednica:
Ana Barbarić

Uredništvo:
Alemka Belan-Simić
Ivana Hebrang Grgić
Vedrana Juričić
Lobel Machala
Jadranka Slobodanac

Lektura: Jasmina Sočo

Adresa uredništva i adresa za narudžbu:
Hrvatsko knjižničarsko društvo
c/o Nacionalna i sveučilišna knjižnica
Hrvatske bratske zajednice 4, 10000 Zagreb
tel.: 01 6159 320; fax.: 01 6164 186
e-mail: novosti@hkdrustvo.hr
<http://www.hkdrustvo.hr>

Tisak: KRATIS d.o.o., Zagreb

Naklada: 1300

Preplatite se na

ELEKTRONIČKE NOVOSTI O KNJIŽNIČARSTVU NA INTERNETU ZA 2003.

i uštedite svoje dragocjeno vrijeme

Elektroničke novosti o knjižničarstvu na Internetu jesu prva *TJEDNA* elektronička serijska publikacija o kulturnoj baštini (knjižničarstvu, arhivistici, muzeologiji, izdavaštvu) u Hrvatskoj i na hrvatskom jeziku.

Elektroničke novosti izlaze već petu godinu kao komercijalno izdanje, financirano isključivo pretplatom svojih vjernih čitatelja.

Sadržaj svakoga broja Elektroničkih novosti donosi novosti o:

- *razvojnim planovima i programima u knjižničarstvu, muzeologiji, arhivistici i elektroničkom izdavaštvu te općenito o zaštiti, dostupnosti i digitalizaciji kulturne baštine,*
- *informacije o relevantnim konferencijama i savjetovanjima,*
- *informacije o knjižničarskim školama, tečajevima i učenju na daljinu,*
- *sadržaje relevantnih elektroničkih časopisa,*
- *aktualne rasprave o problemima iz prakse,*
- *izbor najkvalitetnijih HTTP adresa (razvoj knjižničarstva, Web muzeji, referentna literatura, korisni linkovi, programske podrške i sl.)*

Pretplata za 2003. godinu uključuje primanje Elektroničkih novosti elektroničkom poštom tjedno (svakoga ponedjeljka, ukupno 52 broja) i lozinku za online pristup Web verziji časopisa na hrvatskom i engleskom jeziku.

Cijena godišnje pretplate za Elektroničke novosti je 1.200 kuna, a polugodišnja pretplata je 700 kuna.

Web verziju Elektroničkih novosti o knjižničarstvu na Internetu možete pogledati koristeći lozinku *gost*, odnosno *guest* na adresama:

URL za hrvatski tekst <http://www.ring.net/coni/novosti.htm>
(ISSN 1331-7164, Elektroničke novosti o knjižničarstvu na Internetu)

URL za engleski tekst <http://www.ring.net/coni/news.htm>
(ISSN 1331-7407, Electronic News on Librarianship on the Internet)

Preplatite se na e-mail adrese:

vesna.turcin1@zg.tel.hr ili coni@ring.net

Dr. sci Vesna Turčin,
samostalni knjižničarski savjetnik
CONI – Razvojno istraživačke usluge
Hrvatska, Zagreb, Z. Rogoza 20
tel./fax (01) 6043352; 098 354408